

МІСТ ПОЄДНУЄ

Тижневик

МІСТ

№2

(№1433)

WEEKLY

Delivered to the Post Office

on January 8, 2026

Україна

США

Канада

Contra spem spero

Перемовини на Флориді війну не припинили

Читайте с. 9

МИРОТВОРЦІВ ЗАЧЕКАЛИСЯ

Війська союзників готуються увійти в Україну

с. 4

2025 РІК ЗАКІНЧИВСЯ

Чи вдасться завдяки зусиллям Трампа досягнути миру в Україні 2026-го?

с. 15

Over \$2,000 in Bonuses

ЗАПРОШУЄМО НА РОБОТУ ПО ДОГЛЯДУ ЗА ЛІТНІМИ ЛЮДЬМИ

З нами Ви можете заробляти більше!
Ви також можете доглядати за своїми близькими та рідними.

☎ 215-302-9292

■ Євген Клен

Мир в Україні стає дедалі ближчим. Ба більше, ключовим результатом перемовин наприкінці 2025 року стала декларація США про гарантії безпеки, у т. ч. розміщення американських військ в Україні. Таку заяву зробив Дональд Туск, прем'єр-міністр Польщі, після телеконференції європейських лідерів. «Ми оцінили результат першого етапу серйозних перемовин, у яких беруть участь лідери України, Сполучених Штатів, Європейського Союзу (ЄС) і Канади. Мир з'явився на обрії. Немає сумнівів, що відбулися події, які дають підстави сподіватися, що ця війна може швидко закінчитися. Але це все ще надія, усе ще далеко до 100-відсоткової впевненості», — сказав він.

За словами глави польського уряду, США задекларували готовність брати участь у гарантіях безпеки для України після підписання мирної угоди. «Ці однозначні декларації з'явилися вперше. Побачимо, наскільки послідовними будуть наші партнери по іншій бік Атлантики, але це дає надію на завершення цих перемовин успіхом. Успіхом я вважаю завершення війни», — наголосив Туск.

Миротворців зачекалися

Війська союзників готуються увійти в Україну

Німецька щоденна газета Die Welt із посиланням на власні джерела в дипломатичних колах, обізнаних з мирними перемовинами, написала, що європейські країни зможуть відправити в Україну від десяти до 15 тис. військових у межах гарантії безпеки в перші пів року після припинення бойових дій. Видання зазначило, що плани щодо того, як можуть виглядати га-

рантії безпеки для України, уже готові. «Вони були розроблені переважно військовими експертами британських і французьких збройних сил у співпраці з Брюсселем», — повідомив джерела журналістів. Зокрема, за дотриманням припинення вогню з допомогою наземних військ готові стежити Франція та Велика Британія. Влада цих країн висловила згоду брати

участь у спостереженні за перемир'ям навіть без мандата Організації Об'єднаних Націй (ООН) чи ЄС — обом достатньо запрошення від України. Передбачається також, що з повітря та моря спостереження мають забезпечувати сусідні з Україною держави, зокрема Туреччина.

Своєю чергою Фрідріх Мерц, канцлер Федеративної Республіки Німеччина (ФРН), відзначив, що гарантії безпеки для

України передбачатимуть готовність «європейських сил у країні» дати збройну відсіч військам Російської Федерації (РФ) за певних обставин. Він указав, що Європа та США мають бути готовими до рішучих дій. На думку глави німецького уряду, ідеться не лише про спостереження, а й про реальний збройний захист територій. «Ми забезпечимо демілітаризовану зону між сторонами, що воюють, і, якщо бути дуже конкретним, ми також будемо діяти проти відповідних російських вторгнень і атак. Ми ще не дійшли до цього», — наголосив канцлер.

Натомість Сергій Лавров, міністр закордонних справ РФ, пригрозив, що європейські військові контингенти у форматі «коаліції охочих», якщо вони з'являться в Україні, стануть законною ціллю для російських збройних сил. Він відмітив, що амбіції європейських політиків «зашкалюють», їм не шкода не лише українців, а й власне населення.

Таким чином, Москва продовжуватиме війну, що коштувала РФ приблизно 550 млрд USD. Кремль фінансує Молоха коштом російського населення через податки та зростання цін на енергоносії, продовольство й нерухомість, поінформувала Служба зовнішньої розвідки України. Витрачена

сума еквівалентна 24 річним бюджетам РФ на вищу освіту або 22 бюджетам на охорону здоров'я. А втім, значна частина цих витрат прихована: 59 % воєнного бюджету засекречено. 2025-го за «відкритими» статтями було витрачено 4,816 трлн RUB, тоді як за «закритими» — 7,038 трлн RUB. У річному вимірі закрита частина витрат зросла на 39 %.

Розвідники зауважили, що за умов, коли будь-яка антивоєнна критика карається як «зрада», простір для публічного невдоволення практично зник. Як наслідок, у 2022—2025 рр. ціни для росіян зростали безперервно.

«Газпром», приміром, компенсував втрату європейських ринків коштом внутрішніх споживачів: середня вартість комунальних послуг зросла на 43 %, а на 2026 рік задекларували підвищення ще на майже 14 %. Паливо підскочило на 29—35 % і цей тренд збережеться. Нерухомість в РФ за 2022—2025 рр. здорожчала на 50 %; 2026-го очікують іще плюс 6—7 %, а безпосередньо в Москві — до 20 %. Тоді як найчутливіше зростання цін спостерігається у продовольстві: набіл здорожчав на 62 %, м'ясо — на 41 %. Прогнози на 2026 рік передбачають подальше підвищення цін на десятки відсотків.

КОМЕНТАР

ЕКСПЕРТА

Орхан Драгаш, оглядач Kyiv Post:

— Путін уже три роки погрожує Європі тими самими словами, якими погрожував Україні 2021 року. Різниця лише в тому, що тоді Європа вважала це блефом, а тепер поводитьсь так, ніби це неминуче. В обох випадках — помилка однакова. Першого разу вона недооцінила реальність, другого — переоцінила фантазію. Тим часом російська держава веде війну на виснаження проти країни, яку планувала знищити за лічені

дні. Ця війна ведеться не на Рейні, не на Віслі та не на кордонах НАТО. Вона ведеться глибоко на Сході України, із величезними втратами, імпровізаціями, масовими мобілізаціями та дедалі відкритішою залежністю від репресій удома. Російська армія застрягла в шапках, покладаючись на масову мобілізацію новобранців-ув'язнених і боєприпасів з Ірану та Північної Кореї. Це не картина сили, яка ось-ось рушить на Париж і Берлін. Це картина країни, яка намагається не

програти вже розпочату війну в Україні. Але замість того, щоб ця невдача послабила російську загрозу у європейському сприйнятті, відбувається навпаки: чим слабша Росія на полі бою, тим гучніше вона звучить у студіях. Це не випадково. Це стара логіка авторитарних режимів: коли реальна влада згасає, символічна влада повинна волати. І саме в той момент, коли різниця між мітом і реальністю найбільш помітна, Європа починає діяти так, ніби міт перемагає.

Санті вже можна писати українською

■ Христина Подоляк

Українськимовудодали до мов спілкування зі Санта-Клаусом. Про це Олені Івановській, уповноваженому із захисту державної мови, повідомили в Міністерстві закордонних справ України. Посольство України у Фінляндській Республіці отримало схвальну відповідь від Каті Тервонен, керівника поштового відділення Санта-Клауса. Діти отримуватимуть

відповіді на їхні листи від Санти також українською. «Надзвичайно важливо, що навіть у таких, здавалося б, символічних речах, як різдвяна пошта від Санта-Клауса, враховують право українських дітей отримувати різдвяні привітання державною мовою. Такі ініціативи демонструють солідарність з Україною та розуміння, наскільки важливо українським дітям отримати рідною мовою», — підкреслила Івановська.

■ Андрій Котенський

Із 1 січня ц. р. набув чинності роумінговий безвіз України з Євросоюзом Roam like at home. Рішення про взаємне відкриття роумінгових ринків Україна та Рада ЄС ухвалили ще влітку 2025-го, у червні Володимир Зеленський підписав відповідний закон.

Тепер українці можуть телефонувати, відправляти повідомлення і користуватися мобільним інтернетом з українських телефон-

Україна приєдналася до зони роумінгу ЄС

них номерів у 27 країнах Євросоюзу без додаткової плати. До того ж вони матимуть таку саму якість і швидкість мобільного зв'язку, як удома. Дзвінки в екстрені служби залишатимуться безплатними.

Так само для абонентів із країн ЄС під час подорожі Україною зберігатимуться умови їхніх домашніх тарифів. Єдине обмеження стосується мобільного інтернету: якщо в Україні абонент має великий пакет або безліміт,

оператори в роумінгу можуть застосовувати обмеження надмірного трафіку, щоб уникнути збитків.

Україна стала першою країною поза унією, що приєдналася до єдиної роумінгової зони ЄС. До цього для українців у ЄС діяв тимчасовий безплатний роумінг, який мобільні оператори запровадили на добровільних засадах після повномасштабного вторгнення РФ до України 2022 року.

Проте роумінг діє лише в межах 27 країн ЄС. А це Австрія, Бельгія, Болгарія, Хорватія, Кіпр, Чехія, Данія, Естонія, Фінляндія, Франція, ФРН, Греція, Угорщина, Ірландія, Італія, Латвія, Литва, Люксембург, Мальта, Нідерланди, Польща, Португалія, Румунія, Словаччина, Словенія, Іспанія та Швеція. Він не поширюється на інші держави Європи, зокрема, Велику Британію, Норвегію чи Швейцарію.

МІСТ

The Ukrainian Canadian weekly established October 1997 in Toronto, Canada, by Meest Corporation Inc.

President Rostyslav Kisil

Український громадсько-політичний незалежний тижневик, заснований корпорацією «Міст» у жовтні 1997 року в Торонто, Канада. Президент Ростислав Кісіль

Published in Thursdays (52 issues a year) by Meest Media Corporation.

The publisher may not have the same standpoints with the author of a printed material. Authors of printed materials are fully responsible for the content. Advertisers are responsible for the content of their commercial ads.

Видає корпорація «Міст Медіа». Виходить щочетверга (52 рази в рік). Редакція не завжди поділяє погляди авторів матеріалів. Надіслані до редакції рукописи не рецензуються. Відповідальність за зміст рекламних оголошень несуть рекламодавці.

Editor: Ivan Besiada
Редактор: Іван Бєсяда
Executive editor: Eugene Tarnavsky
Виконавчий редактор: Євген Тарнавський

Editorial Office/Адреса редакції:
Meest Media Inc.
Адміністрація: 600 Markley Street, Port Reading, NJ 07064. Tel.: 1 732 634 1517
E-mail: newspaper.usa@meest.com.

Advertising in USA:
Реклама в США:
908-937-6342, 1 732-634-1517

Advertising in Canada:
Реклама в Канаді:
classified ad (дрібні оголошення)
(416) 236-2007 ext. 3
advertising department (реклама)
(416) 236-2007 ext. 2

Postmaster (USA), send address changes to:
Meest Media Inc., 600 Markley Street,
Port Reading, NJ 07064
USA Publication Mail Products USPS 019943.
Periodical postage paid at Elizabeth, NJ

Single copies: Price negotiable;
Mail subscriptions: In USA: \$85/year,
\$55/half of year.

Ціна одного числа договірна.
Поштова доставка
у США: \$85/рік, \$55/пів року.

Please, pay your subscription to:
Чеки й грошові перекази висилати:
Meest Media Inc., 600 Markley Street,
Port Reading, NJ 07064

У тижневику також використані повідомлення кореспондентів інформаційних агенцій та інтернет-порталів Zaxid.net, UHIAN, Українформ, «Українська правда», «Кореспондент», ТСН, «Вголос», «Львівський портал» та OBOZ.ua

■ ПЕТРО ЙОСИП

Рашистські окупанти посилюють тиск на Мирноград, адже взяти під свій контроль Покровськ їм не вдається. Проте українські воїни зміцнили там оборону. Про це повідомив 7-й корпус Десантно-штурмових військ Збройних сил України (ЗСУ). «Для загарбників захоплення цього населеного пункту важливе для подальшого просування», — ідеться в повідомленні. Росіяни зосередили в районі Мирнограда близько десяти підрозділів. Задля стримування ворога оборону міста поповнили додатковими силами й засобами. Над виявленням і ліквідацією ворога працюють підрозділи 38-ї окремої бригади морської піхоти та 79-ї десантно-штурмової бригади ЗСУ.

➤ Грабовське та Вільча

Наразі ворог закріпився в прикордонному с. Грабовському Сумської області, поінформував Віктор Трегубов, речник угруповання об'єднаних сил. За його словами, відбуваються постійні бойові зіткнення, але далі росіяни просунулися не можуть. Їх там близько сотні, але достеменно число складно назвати, бо вони переміщуються через кордон, до якого можна дійти пішки.

Спікер наголосив, що на Сумщину зайшли не елітні бійці, а звичайні з мотострілецької бригади: «Вони підготовлені за певний час і певним чином. Це не люди, для яких війна є професійним заробітком, які бачили Сирію, Лівію, але це й не мобілізовані, яких учора в бій відправили і вони не знають, із якого боку автомат стріляє».

Військовий розповів, що це прикордонний населений пункт і ситуація була б доволі стандартною, якби не відбулася «дивна операція» Російської Федерації (РФ) зі захоплення людей. «Був захід із фактичним викраденням людей в ясір, були спроби тиску на кількох напрямках, навіть не сусідніх, але не такі раптові й масові, тому сказати, що там назріває якась стратегічна операція зарано», — зазначив він.

А також додав, що наразі не має підстав

Шило вилазить з мішка

Кремль бреше про свої військові успіхи, яких катма

стверджувати, що ЗСУ намагаються відволікти від інших напрямків. «Це схоже на якусь конкретну одиничну операцію, яку проводили задля якоїсь інформаційної чи політичної мети. Можливо, якась інформаційна провокація. Бо саме такого моменту, що просто зайшли, забрали багато людей, раніше не було. Бувало, що витягали людей після окупації населеного пункту й після певного часу, провівши фільтраційні дії, але щоб відразу починали вивозити людей, то ні», — відмітив Трегубов.

Крім того, окупанти намагалися зайти до Вільчі Харківської області й інфільтруватися, та їх удалося звідти вибити. Про це також розказав Віктор Трегубов. «Про Вільчу росіяни рапортували, бо вони взяли. Така ж історія приблизно, що й з «узяттям» Куп'янська. Вони дуже активно намагалися, сунули туди й дуже велику кількість людей у спробі цього просування», — поділився майор.

➤ Позичають у Сірка очі

Проте в Кремлі продовжують заявляти про те, що РФ упевнено перемагає Україну на полі бою. Однак 2025-го росіянам удалося захопити всього 4,4 тис. кв. км української землі, що становить менше як 1% усієї території держави. Німецький часопис Bild написав, що торік на війні в Україні за-

гинуло майже 100 тис. російських військових. А аналіз російського опозиційного порталу «Медіазона» засвідчив, що лише до середини року втрати РФ сягнули 48 тис. осіб, але були відомі імена лише 22 тис. з них. У другій половині року це число залишилося майже незмінним. 90% російських утрат 2025-го стали результатом атак українських FPV-дронів.

Ба більше, Путін усе ще далекий від своєї мети — повного захоплення чотирьох областей України. У виданні зазначили, що Україна, як і раніше, утримує 5,7 тис. кв. км у Донецькій, 5,8 тис. кв. км у Запорізькій і 6,4 тис. кв. км у Херсонській областях.

«Медіазона» вважає, що єдиною надією Москви на «швидку перемогу» в Україні є мирний план Дональда Трампа. Журналісти впевнені, що тільки так Путін може змусити українські війська піти з критично важливих для нього регіонів.

Тим часом російські воєнкори масово скаржаться, що інформація їхнього Генерального штабу (ГШ) суттєво відрізняється від ситуації в Куп'янську Харківської області. Пропагандисти з посиленням на військовослужбовців РФ заявили, що реальний стан у місті став гіршим і зараз уже критичний для окупаційних військ. Опозиційний Telegram-канал Astra зібрав низку заяв. Так, один із найбільших росій-

ських Telegram-каналів «Рибар», який нібито пов'язаний з Міністерством оборони РФ, нарікає на систематичне перебільшення успіхів і передачу хибної інформації. Через ці доповіді резерви, які мали б використовувати для окупації та зачистки Куп'янська, перекинули на інші напрямки.

У грудні 2025-го один з підрозділів утратив майже 150 бійців на підступах до села, «звільненого» ГШ РФ ще в листопаді. Пропагандист заявив, що спецпідрозділи ЗСУ вдарили фактично в порожнечу, а стримати українські сили було неможливо. «Значна частина плацдарму на західному березі річки Оскіл, зокрема с. Кондрашівка, Радьковка та Московка, а також територія біля молочноконсервного комбінату втрачені», — констатував він.

Цю інформацію підтвердили й інші Z-канали, які відзначили відновлення позицій ЗСУ в Куп'янську. «На томість медалі всі здобули. Мабуть, у майбутньому варто чекати вже третього звільнення Куп'янська», — покепсував канал «Военный осведомитель».

Водночас публік «Два майори» вважає, що ситуація в Куп'янську може бути ще гіршою, ніж повідомляють. Пропагандисти вказали, що сили оборони мають успіх у Московці, Соболівці та Радьковці за рахунок уведення резервів і нарощування дронів у

небі. Загалом, за їхніми словами, Куп'янськ майже повністю перебуває під контролем ЗСУ, а зіткнення тривають лише на його північно-східній околиці.

Андрій Коваленко, керівник Центру протидії корупції при Раді національної безпеки й оборони України, лаконічно відреагував на успіх ЗСУ: «Куп'янськ. Росіяни померли». Своєю чергою старший лейтенант сил оборони України на псевдо Алекс поінформував, що ЗСУ продовжують зачистку в Куп'янську: «Після з'ясування виступу на півночі міста були перекриті всі можливі коридори проникнення та забезпечення до підрозділів супротивника, які перебували в Куп'янську».

Військовослужбовець підтвердив значні втрати серед особового складу ворога, який зайшов у місто. Ще частина солдатів армії РФ сама здалася в полон. «Місто не підконтрольне організованим підрозділам супротивника, про захоплення вже нема навіть мови, там перебувають ізольовані від будь-чого окремі військові, про яких успішно забули», — додав Алекс.

➤ Результат прорахунків

Водночас в американському Інституті вивчення війни (ISW) заявили, що стратегічні прорахунки ГШ РФ блокують можливість швидкого наступу росіян. На-

віть попри інтенсивне залучення нових мобілізованих темпи ліквідації російських військових на фронті настільки критичні, що агресор уже не в змозі створити повноцінні стратегічні запаси особових сил.

На думку експертів, теперішні обсяги мобілізації добровольців у РФ заледве дозволяють компенсувати поточні бойові втрати. Тому ворог позбавлений можливості зосереджувати потужні ударні групи без вилучення резервів з інших позицій. Така тактика, як зазначили в ISW, неминуче призведе до деградації оборонних спроможностей на різних гарячих точках фронту. А це створює сприятливі умови для успішних контрнаступальних дій українських сил оборони.

«Дефіцит військової сили РФ, на відміну від чисельної переваги в населенні, є серйозним обмеженням для російських операцій і, ймовірно, залишатиметься таким 2026-го. Відтак російські війська навряд чи кардинально змінять темпи та масштаби російського просування вздовж лінії фронту, якщо підтримка України продовжиться на теперішньому рівні», — припустили аналітики.

Вони вказали на те, що РФ буде змушена дотримуватися теперішньої інтенсивності боїв не лише через дефіцит живої сили, а й через те, що російський ГШ фактично перелаштував воєнну машину під затишні позиційне протистояння, відмовившись від маневрених методів війни.

Попри це Путін запевнив, що РФ у будь-якому разі захопить Донбас, а також південні та східні області України. Він цинічно заявив, що Москва нібито пропонувала Україні вивести війська з Донбасу й не розпочинати воєнних дій, але Київ обрав воювати.

Та, за оцінками аналітиків, захоплення всього Донбасу може тривати до 2027—2028 рр., якщо поточні темпи наступу збережуться, що вимагатиме величезних людських і матеріальних ресурсів. Попри те, що Москва намагається посилити тиск, її військові можливості обмежені, і це не гарантує швидкого захоплення решти території Донбасу, враховуючи опір України та підтримку Заходу.

Українська розвідка зафіксувала кореляції між фіксуванням території України китайськими супутниками та подальшими російськими ударами по об'єктах енергетичної інфраструктури. Про це повідомив Володимир Зеленський після доповіді Олега Іващенко, керів-

ника Служби зовнішньої розвідки (СЗР) України. За словами глави держави, Україна фіксує зростання зв'язків РФ з окремими суб'єктами в Китайській Народній Республіці (КНР), які можуть надавати дані космічної розвідки. Він наголосив, що такі дії сприяють за-

тягуванню війни й ускладнюють дипломатичні зусилля. «Ми розглядаємо це як діяльність, що допомагає Росії продовжувати війну», — заявив президент. У СЗР раніше також інформували про факти високого рівня взаємодії РФ і КНР у сфері супутникової розвідки. За даними

розвідників, отриману інформацію могли використовувати для визначення та дорозвідки стратегічних цілей для ракетних ударів, зокрема об'єктів, які належать іноземним інвесторам. Україна планує обговорити ці факти з міжнародними партнерами.

Д О С Л О В А

Після різкого падіння золото здорожчало

■ Іван Заторський

Ціни на золото зросли після падіння майже до двотижневого мінімуму, оскільки інвестори знову повернулися до купівлі захисного активу після короткого періоду фіксації прибутку. Спотове золото здорожчало на 1 % — до 4 374,76 USD за унцію. Напередодні метал зафіксував найбільше падіння, відкотившись від рекордного максимуму 4 549,71 USD. Ф'ючерси на золото в США з постачанням у лютому ц. р. здорожчали на 1,1 %, до 4 392 USD за унцію.

2025-го золото зросло на 66 %, це найбільший річний приріст з 1979 року. Зростання підтримали пом'якшення монетарної політики, геополітична напруга, закупівлі центральних банків і збільшення вкладень у біржові фонди. Трейдери очікують незабаром щонайменше двох знижень ставок у США. Активи, що не дають прибутку, загалом добре показують себе в умовах низьких відсоткових ставок.

Водночас срібло здорожчало на 3,7 %, до 74,85 USD за унцію, після досягнення історичного максимуму у 83,62 USD. Загалом 2025-го срібло зросло на 159 %. Зростання було зумовлене внесенням металу до списку критично важливих мінералів США, дефіцитом пропозиції та зростанням промислового й інвестиційного попиту. Спотова ціна на платину підвищилась на 3,5 % — до 2 182,3 USD за унцію. Потому метал також сягнув рекордного максимуму — 2 478,5 USD. Паладій зріс на 1 %, до 1 632,56 USD за унцію, після падіння на 16 %.

■ Анастасія Лукашевська

В Україні 2025 року зріс експорт великої рогатої худоби (ВРХ) живою вагою і яловичини. Це пов'язано з високими цінами на зовнішніх ринках та обмеженою пропозицією товару. Про це повідомив Георгій Кухалейшвілі, аналітик Асоціації виробників молока.

Заданими Державної митної служби України, у листопаді 2025-го країна експортувала близько 2,39 тис. т ВРХ живою вагою, що на 44 % більше, ніж у жовтні, але на 89 % менше, ніж у листопаді 2024 року. Виторг склав 5,46 млн USD, що на 1 % вище за показники жовтня і на 8 %, ніж у листопаді позаторік. 2025-го Україна відвантажила 17,33 тис. т ВРХ живою вагою (+23 %) на суму 40,08 млн USD (+49 %). Основними ринками є Ліван (85 %), Казахстан (8 %) і Лівія (6,3 %).

Щодо свіжої та охолодженої яловичини, то в листопаді вдалося експортувати 411 т, що на 64 % більше, порівнюючи з жовтнем, і майже в тисячу разів більше, ніж у листопаді 2024-го. Виторг становив 3,25 млн USD, що на 73 % перевищує жовтневий показник і в 464 рази більше, ніж торік.

Торік Україна відвантажила на зовнішні ринки 886 т охолодженої яловичини (-0,2 %), отримавши за це 6,44 млн USD (+16 %). Основними напрямками експорту були Туреччина (65 %), Грузія (17,5 %), Йорданія (7,6 %), Азербайджан (7 %) і Молдова (2,5 %).

Обсяги експорту замороженої яловичини

Україна збільшила експорт яловичини

в листопаді досягли 1,61 тис. т (+5 % до жовтня, але -19 % щодо листопада 2024 року) із касою майже 7,84 млн USD (+9 % до жовтня, -5 % до листопада 2024 року). За рік Україна відправила 16,95 тис. т замороженої яловичини (+1 %) на 71,84 млн USD (+8 %). А ключовими ринками були Азербайджан (35 %), Китай (26 %), Узбекистан (16 %), Казахстан (7,8 %) і Молдова (6 %).

Георгій Кухалейшвілі зазначив, що збільшення експорту було зумовлене високими цінами й обмеженою пропозицією червоного м'яса на світовому ринку. За даними Agriculture and Horticulture Development Board, нещодавнє послаблення цін було пов'язане зі зниженням

попиту перед Різдом, оскільки більшість найбільших підприємств уже закрили поставки. Водночас наявність запасів кормів і падіння їхньої вартості підтримали фермерів.

При цьому аналітики прогнозують, що високі ціни на яловичину збережуться щонайменше до 2027 року, хоча темпи зростання 2026-го, імовірно, будуть повільнішими. За минулий рік яловичина здорожчала на 16 %, а якщо порівнювати зі середнім рівнем за п'ять років — на 35 %. Серед факторів, які формують високі ціни, є зменшення поголів'я ВРХ у Канаді та США через посуху, високі витрати на корми й енергію, а також вищий попит на м'ясо.

У листопаді Україна імпортувала 91 т ВРХ (+117 % щодо жовтня), 56 т охолодженої яловичини (+300 %) і 100 т замороженої (+11 %). Відтак загальний імпорт ВРХ живою вагою зріс до 645 т (+37 %), охолодженої яловичини — до 176 т (+28 %), а замороженої скоротився до 1,26 тис. т (-46 %). Позитивне зовнішнє торговельне сальдо в листопаді становило 14,22 млн USD.

Натомість торік Україна імпортувала 28,4 тис. т свинини, що у 12,9 рази більше, ніж за аналогічний період 2024 року, про що свідчать дані Державної митної служби. У грошовому еквіваленті імпорт зріс до 70,8 млн USD — також майже в 13 разів. Основними

постачальниками свинини до України були Данія (57,9 %), Польща (19 %) та Нідерланди (7,9 %).

Водночас експорт української свинини знизився на 21,4 % — до 2,2 тис. т, а вартість експорту скоротилася на 4,3 %, до 6,6 млн USD. Головними покупцями української свинини залишаються Об'єднані Арабські Емірати (33,9 %), Сянган (16,9 %) і Бахрейн (16,6 %).

Для порівняння, у січні — жовтні 2025-го Україна імпортувала 24,3 тис. т свинини на 61,554 млн USD, що в 11,5 рази більше, ніж роком раніше. У серпні в Україну ввезли 4,6 тис. т свіжої та замороженої свинини, що на 48 % більше, ніж у липні, а загальний імпорт сягнув 14,9 тис. т — найвищий показник із 2022-го.

Імпорт свинини в Україну 2025 року різко зріс через збіг факторів: слабшу внутрішню пропозицію та високі ціни на українську свинину, пояснили в асоціації «Свинарі України». Також на це вплинуло вичерпання квот безмитного ввезення свинини з Європейського Союзу (ЄС), тому деякі оператори закуповували м'ясо наперед, до підвищення тарифів на імпорт. Слід згадати й зниження середньої митної вартості імпортованої свинини у вересні до 2,56 USD за 1 кг, що зробило зовнішнє м'ясо доступнішим. Водночас, за даними аналітиків, навіть за рекордних за останні роки обсягів імпорту більшість свинини на українському ринку все ще походить від вітчизняних виробників.

■ Олег Садовий

Міжнародна рейтингова агенція Fitch Ratings підвищила довготривалий рейтинг України за облігаціями в іноземній валюті (LTFC IDR) з Restricted Default до CCC. Це відбулося після того, як Україна оголосила про домовленість із кредиторами про обмін ВВП-варантів.

Оновлення рейтингу відображає нормалізацію стосунків України з більшістю зовнішніх комерційних креди-

Rating	Description	
AAA	Highest Credit Quality	Investment Grade*
AA	Very High Credit Quality	
A	High Credit Quality	
BBB	Good Credit Quality	Non-Investment Grade**
BB	Speculative	
B	Highly Speculative	
CCC	Substantial Credit Risk	
CC	Very High Levels of Credit Risk	
C	Near Default	
RD	Restricted Default	
D	Default	

Кредитний рейтинг підвищили

торів, завершено реструктуризацію боргових зобов'язань та нову підтримку ЄС у вигляді кредиту обсягом 90 млрд EUR.

Рейтинг CCC відображає значний кредитний ризик через війну та макроекономічні й фінансові наслідки, проте враховує керовану структуру виплат зовнішнього боргу, значні валютні резерви та підтримку з боку Євросоюзу.

Кредитний рейтинг Restricted Default (обмежений дефолт) тримався зі серпня 2024 року, після того як Україна почала реструктуризацію боргу за єврооблігаціями. Уже вдалося реструктурувати 94 %

Д О С Л О В А

Із 29 грудня 2025 року Binance зупинив виведення коштів на картки для користувачів з України. Найбільша криптовалютна біржа світу розіслала користувачам важливе попередження. Платформа змінила правила роботи з фіатними каналами й зупинила надання низки послуг. Найболючіша зміна для користувачів — тимчасова зупинка прямого виведення коштів на банківські картки.

суверенного комерційного боргу.

Михайло Подоляк

■ Євген Клен

Метью Вітакер, посол США при НАТО, вважає, що війна в Україні може завершитися до квітня ц. р. Він зазначив, що Україна страждає від російських атак по енергетиці, але й росіяни зазнають значної шкоди від українських ударів, тому ця війна має закінчитися. «Президент Трамп, гадаю, виходить саме з того, що вбивства мають припинитися. Вони безглузді. Це триває вже чотири роки. Ніхто не отримує жодних стратегічних переваг. І смерть, і руйнування просто мають закінчитися», — сказав дипломат і додав, що Білий дім продовжує працювати над миром і тиснути на обидві сторони для досягнення мети.

➤ Режим динамічної оборони

Проте британська The Guardian із посиланням на думки експертів написала, що аналітики мають мало надії, що ініційовані США мирні переговори приведуть до закінчення війни в досяжній перспективі. Єдиною реалістичною стратегією Києва за теперішніх умов є економія сил на фронті, нарощення армійських резервів, удари на виснаження по Російській Федерації (РФ) та очікування зручнішої нагоди для укладення миру.

Видання зазначило, що Україна хоч і не має якихось твердих причин з оптимізму споглядати у 2026 рік, вона все ж далеко не переможена.

За припущенням журналістів, РФ і надалі утримуватиме ініціативу на фронті, просуваючись уперед, але вкрай повільно і з великими втратами. Щоб захопити решту Донбасу, яку Дональд Трамп пропонує віддати росіянам просто так, агресору

Замало можливостей для маневру

Імовірність, що російсько-українська війна закінчиться 2026-го, примарна

знадобиться рік або й більше, і коштуватиме це Москві ще щонайменше 400 тис. убитими та пораненими.

Німецький економіст Яніс Клюге оцінив, що РФ продовжує набирати щомісяця приблизно 30 тис. новобранців, чого достатньо для поповнення поточних утрат, але, вочевидь, недостатньо, щоб рішуче змінити ситуацію. Рівень мобілізації в Україні невідомий, навіть приблизно. Хоча публічно називали показники 27 тис. на місяць, справжнє число, либонь, становить лише третину від цього, вважає The Guardian. Однак і рівень утрат у силах оборони теж наряд чи перевищує 10 тис. на місяць убитими й пораненими. І поранили значно більше, ніж убитих.

Проблемою Збройних сил України (ЗСУ) автори публікації назвали виснаження української піхоти, що позначається на здатності тримати фронт. Росіяни просто просочуються між нечисленними українськими позиціями.

«Після Курської битви Україна, схоже, не має можливості завдати несподіванок на суходолі», — відзначили в публікації.

Богдан Кротевич, колишній начальник штабу бригади Національної гвардії України «Азов» та один із найвідоміших публічних критиків того, як Україна веде війну, каже, що українські війська мають перейти до режиму динамічної оборони щонайменше на пів року. Замість утримання територій за будь-яку ціну, пріоритетом має стати створення резервів, переконаний він.

➤ Контур безпеки

Крім поля бою, існує ще й економічний фронт. РФ досягла певних успіхів у руйнуванні української енергетики, однак не схоже, щоб це вплинуло на готовність населення та війська продовжувати спротив агресії. Із другого боку, українські удари по РФ стають усе масштабнішими. Вони вже спричинили значне падіння нафтових прибутків Ро-

сії (на 34 % в листопаді 2025-го), а тепер Київ розпочав ще й прямі атаки на танкерний «тіньовий флот» РФ. «Одна з надій для Києва полягає в тому, що Кремль якимось чином зламається протягом наступних двох років, хоча після провалу маршу Євгена Пригожина на Москву в країні майже немає безпосередніх ознак опору», — відмітила The Guardian.

На думку авторів публікації, існують реальні шанси на те, що Дональд Трамп припинить підігравати Москві, якщо цього року республіканці програють проміжні вибори до Конгресу. «Найреалістичніша перспектива для України — це спробувати стримати Росію, у гіршому разі, на рівні теперішнього майже повного застою, сподіватися, що зрештою щось станеться», — резюмувало видання.

Однак Україні варто зосередитися не на ст. 5 НАТО, а на формуванні альтернативного контура безпеки, адже Путін фактично вже не

може існувати без війни, стверджує Юрій Богданов, консультант зі стратегічних комунікацій. За його словами, сама система колективної безпеки НАТО залишається до кінця неперевіреною, оскільки п'ята стаття Альянсу застосовувалася лише раз — після терактів «Аль-Каїди» проти США. «Мені здається, що й саме НАТО ще не до кінця розуміє, як працює п'ята стаття», — зауважив експерт.

Він звернув увагу на те, що на тлі заяв адміністрації президента США та прямих погроз Путіна країнам Балтії залишається відкритим питання, як Альянс діятиме в разі реальної атаки. «Ми бачимо абсолютно відкриті погрози Путіна Литві, Латвії та Естонії. Але не знаємо, як ця стаття спрацює в реальній кризі», — наголосив фахівець.

На його переконання, якщо відкинути дипломатичні формули, існують лише дві базові гарантії безпеки для України — ЗСУ та можливість стабільно забезпечувати їх грошима й озброєнням. «Саме на цьому маємо зосереджуватися», — констатував Богданов.

➤ Переговорна рамка

Зараз Україна спільно із західними партнерами сформувала чітку переговорну рамку щодо завершення війни. Відповідний план уже пройшов узгодження зі Сполученими Штатами і європейськими країнами. Про це заявив Михайло Подоляк, радник Офісу президента України (ОПУ). За його словами, на теперішньому етапі війни, враховуючи наявні ресурси та можливості, Київ виходить на конкретну «формулу фіналу», якої очікує суспільство.

Представлений план є передовою рамкою, що фіксує позицію Укра-

їни з ключових питань: припинення вогню — умови та механізми зупинки бойових дій; територіальні питання — вирішення статусу окупованих земель; контур безпеки — хто нестиме колективну відповідальність за дотримання миру; військова суб'єктність — відновлення оборонного потенціалу України у післявоєнний час.

Чиновник підкреслив важливість того факту, що документ не є одностороннім баченням Києва, а отримав підтримку ключових союзників: «Що мені в цьому проєкті подобається, то це те, що він узгоджений із нашими американськими колегами. І частково, у тій частині, яка стосується участі в усьому цьому європейців, він узгоджений і з європейськими партнерами».

Попри готовність документа й погодження з боку Заходу, реалізація плану впирається в невизначені позиції Кремля, який продовжує ігнорувати реалії сучасного світу. «Проблема знову ж таки виникає на словосполученні Російська Федерація. Вона не вмє жити в сучасному часі. Тож нам треба дочекатися офіційної реакції Москви», — резюмував радник ОПУ.

Своєю чергою Кирило Буданов, начальник Головного управління розвідки Міністерства оборони України, озвучив ключові цілі РФ на 2026 рік: Москва хоче повністю окупувати Донбас і Запорізьку область. Цілі Кремля чітко окреслені в російському воєнному плануванні, що передбачає: повний контроль над Донецькою областю; максимальне просування в Дніпропетровській області; продовження наступальних дій у Запорізькій і Херсонській областях; розширення так званих санітарних зон уздовж кордону.

П Р Я М А М О В А

Володимир Зеленський, президент України:

— Мир — пріоритет України і вона має бути сильною за столом переговорів. А щоби бути сильними, нам потрібна підтримка світу, Європи та Сполучених Штатів. У цій війні ми прагнемо миру, а РФ демонструє бажання продовжувати війну. Та якщо весь світ, Європа й Америка, буде на нашому боці, ми всі разом зупинимо Путіна.

Бо ми всі разом хотітимемо одного — закінчення війни, нормального миру, сталого миру, безпечного для всього світу. Якщо ж США чи Європа будуть на боці РФ, це буде продовження війни. Тут немає інших варіантів. Або закінчення війни якнайшвидше, зупинка Росії, або продовження бойових дій. І це ризик для всіх країн світу, бо РФ не зупиниться, попри будь-які угоди й красномовні їхні меседжі. Україна не починала цю

війну, ініціатором воєнної агресії була Москва. Київ підтримував пропозицію президента Трампа щодо припинення вогню. Україна пішла на багато різних компромісів, і це зафіксовано в наших робочих домовленостях, у 20-пунктному плані. Україна йде на все, що може зупинити цю війну.

Валерій Димов, директор Центру суспільно-інформаційних технологій «Форум»:

— Дональд Трамп намагається отримати капітуляцію України в умовно надзвичайно стислі терміни. Це фактично те саме, що колись казали про «Київ за три дні». Тепер — припинити війну за два-три тижні. Американський лідер, по суті, так само намагається добитися капітуляції України за ті ж умовні три дні. Дедлайни, які озвучує президент США, постійно змінюються і вже давно не сприймаються серйозно. То говорили про якісь «ве-

ликодні» дати, потім — що він зустріне з Сі Цзіньпіном у Пекіні та разом із Путіним «поділить світ». Потім з'явилися інші дати, зокрема до Дня подяки. Зараз намагаються поставити капітуляцію попереду припинення війни. Я не знаю таких прецедентів. Путін фактично вимагає, щоб Україна одразу підписала всі його максимальські пункти. Ми нібито маємо виторгувати інтерпретацію цих пунктів. Насправді Трамп хоче «про-

дати» це спершу українцям, а потім — власним громадянам, аби закрити питання внутрішнього порядку денного. Та більшість громадян США проти того, щоб Америка припиняла підтримку України. Вони за те, щоб Україна перемогла РФ, яка сама ж цю війну розв'язала. Тому не бачу можливостей для компромісів. Якщо ворог хоче тебе знищити, а ти хочеш жити, то в тебе немає можливості якось із ним домовитись.

■ Євген Клен

У грудні 2025 року Дональд Трамп заявив про необхідність провести президентські вибори в Україні. З його слів, Київ «використовує війну, щоб не проводити вибори». У відповідь Володимир Зеленський сказав, що готовий до цього, а також попросив Сполучені Штати допомогти провести таке голосування, адже для проведення виборів необхідне припинення вогню.

➤ Безпека — насамперед

Після цього він запевнив, що не має наміру триматися за президентське крісло. Та, за словами українського лідера, організація голосування в умовах воєнного часу потребує законодавчих змін. Зокрема, важливою є безпека українців під час виборів, «щоб люди не вбивали, коли вони приходять на виборчі дільниці». «З другого боку, якщо запитати українських громадян, чи хочуть вони цих виборів і чи готові до них, то, без сумніву, усі бояться проведення виборів у воєнний час, бо ніхто не може уявити, як це можна зробити безпечно й чесно», — відмітив він.

Глава української держави також поінформував, що Міністерство закордонних справ уже працює над створенням необхідної інфраструктури для проведення виборів. «Не Путіну вирішувати, коли і в якому форматі вони відбудуться, — підкреслив президент. — Він не впливатиме ні на що, і на результат тим дужче. Голосують громадяни України, які перебувають в Україні, на контрольованих українських територіях. Тут ми можемо забезпечити чесні, прозорі вибори. Також існує практика закордонних голосувань. Проте на неконтрольованих Україною територіях неможливо провести вибори, адже зрозуміло, як їх проводитимуть — як завжди це робить Росія».

Він додав, що вибори залежать від двох речей: безпеки і законодавства. «З безпекою треба щось робити, це найголовніше. Важливо, щоб наші військові, які захищають державу, також могли проголо-

Вибори під час **ВІЙНИ**

Про них зараз часто сперечаються, але реальність примарна

сувати. Ми розмовляли з американськими партнерами. Вони знають, як допомогти нам забезпечити вибори. Це передусім може бути припинення вогню, або закінчення самої війни, або припинення вогню, або припинення вогню щонайменше на час виборів, — зазначив Зеленський. — Для цього необхідні законодавчі можливості проведення виборів. Вони є і їх можна змінювати. У партнерів є достатньо сили, щоби змусити Російську Федерацію (РФ) надати належну безпеку, безпечну інфраструктуру для проведення виборів президента України або проведення референдуму». За його словами, у мирному плані з 20 пунктів розглядають можливість проведення референдуму в разі виникнення чутливих питань, на які не може одноосібно дати відповідь та чи інша посадова особа, адже є питання, відповідь на які може дати лише народ України, хоча відповідні інструменти має і парламент.

➤ Дорога процедура

Свою чергою Руслан Стефанчук, голова Верховної Ради України

КОМЕНТАР ЕКСПЕРТА

Роман Кульчинський, автор цифрового контенту:

— Вашингтон штовхає Зеленського в пастку нелегітимності. Ідеться про швидкі президентські вибори під час воєнного стану. Наразі про вибори парламенту та місцевого самоврядування не йдеться, бо США цього не вимагають. Нескладно спрогнозувати наступні події, якщо борони Боже, такі вибори президента відбудуться. Фіксуватимуть численні

порушення, бо в такий короткий термін вибори неможливо організувати ідеально; ключові опоненти не зможуть узяти участь у виборах і через стилістичні терміни, і через санкції проти Петра Порошенка; за кордоном перебуває 4—6 млн українців і їм складно буде проголосувати (а якщо голосування в застосунку «Дія», то неминучі звинувачення у фальсифікації, бо процес неможливо проконтролювати). І вже через кілька тижнів після

Водночас Сергій Дубовик, заступник голови ЦВК, поінформував, що проведення майбутніх

виборів в Україні коштуватиме державі щонайменше 20 млрд грн. Він нагадав, що президентські вибори 2019-го коштували бюджету приблизно 2 млрд грн. Проте тепер показники суттєво зросли через інфляцію та нові умови. За підрахунками ЦВК, парламентські та місцеві вибори можуть коштувати 4—5 млрд грн, перший тур президентських виборів також потребуватиме приблизно 4—5 млрд грн, а в разі другого туру сума зросте до 6,5—7 млрд грн.

Близько 70 % усіх витрат становить оплата праці членів окружних, дільничних і територіальних виборчих комісій. Проте ці кошти не охоплюють витрат органів місцевого самоврядування на підготовку приміщень, облаштування дільниць і матеріальне забезпечення. Також на бюджет впливатиме й можливе розширення мережі виборчих дільниць за кордоном.

Відтак ЦВК ухвалила постанову, якою відновила функціонування автоматизованої інформаційно-комунікаційної системи «Державний реєстр виборців». Адже у зв'язку із запровадженням в Україні воєнного стану та з метою

таких виборів і Вашингтон, і Москва синхронно скажуть, що Зеленський диктатор, який сфальсифікував волевиявлення, і фактично матимуть рацію. Зараз у Зеленського залізобетонна легітимність — нормальні демократичні вибори й конституційні підстави не проводять вибори під час війни. Зеленський хоче стати президентом ще раз, граючи на цьому, маніпулюючи підштовхують його особисто зайти в самогубчу пастку.

захисту цілісності бази даних реєстру, постановою від 24 лютого 2022 року відомство тимчасово припинило ведення реєстру.

Давид Арахамія, голова парламентської фракції «Слуги народу» (СН), відзначив, що вперше за час повномасштабного вторгнення постановою ЦВК відновила роботу «Державного реєстру виборців». «Як і обіцяв, інформуватиму суспільство про підготовку до можливого проведення виборів в умовах воєнного стану, — сказав він. — Оновлення реєстру виборців — одна з базових умов проведення будь-яких виборів. Війна дуже вплинула на демографічні показники і це має бути відображено в реєстрі».

➤ Прогнози та висновки

Якби президентські вибори відбулися найближчим часом і в них брали участь Валерій Залужний і Володимир Зеленський, то вони обоє пройшли б у другий тур. Це засвідчили результати дослідження компанії Socis. У першому турі вони б набрали 22 % і 21 % відповідно. Водночас зросла частка людей, яким складно відповісти, за кого б вони проголосували (24,1 %, у жовтні 2025-го таких було 21,1 %). У другому турі впевнену перевагу зберігає Залужний із результатом 64 % проти 36 % у Зеленського. Та якщо генерал не братиме участі в президентських виборах, то в другий тур, імовірно, разом зі Зеленським потрапить Кирило Буданов, начальник Головного управління розвідки Міністерства оборони України. У такому разі переміг би Буданов із показником 56 % проти 44 % у Зеленського.

Проте Федір Веніславський, народний депутат України, стверджує, що організувати президентські вибори під час війни неможливо. За його словами, лише після укладення мирної угоди ВРУ зможе знайти рішення щодо проведення виборів. Політик також акцентував на серйозних труднощах зі забезпеченням виборчого права для військовослужбовців і мільйонів українців, які перебувають за кордоном. «У Виборчому

Д О С Л О В А

Національне антикорупційне бюро України (НАБУ) та Спеціалізована антикорупційна прокуратура викрили організовану злочинну групу, до складу якої входили чинні народні депутати України. Вони систематично отримували злочинну вигоду за голосування у ВРУ. Обшуки провели в народних депутатів від партії Зеленського СН, яких прослуховували понад два роки. На відео з прихованої камери агента НАБУ зафіксовані близько 40 народних депутатів. Підозри вже отримали «президентські» депутати Євген Пивоваров, Ігор Негулевський, Ольга Савченко, Юрій Кісель і Михайло Лаба. Підозру також мав отримати Юрій Корявченков, який раніше виступав у «95-му кварталі» під псевдонімом Юзик, але він устиг утекти за кордон.

кодексі та Законі «Про референдум» передбачено, що голосування відбувається в дипломатичних представництвах нашої країни за кордоном», — пояснив він.

Веніславський зауважив, що навіть чинні норми законодавства не дозволяють забезпечити участь у голосуванні всіх громадян, які вимушено виїхали з України. «З урахуванням такої дуже великої кількості громадян — за різними підрахунками, це від п'яти ледь не до 10 млн — забезпечити всім можливість прийти до посольств або консульств і проголосувати стовідсотково нереально. Для такої кількості жодне посольство і консульство не забезпечить можливості реалізувати своє виборче право», — пояснив він.

Природно, Москва виступає проти. Вона вимагатиме, щоб на виборах президента України мали можливість голосувати українці, які перебувають в РФ і на окупованих територіях. Так Кремль намагатиметься поставити під сумнів легітимність виборів. Служба зовнішньої розвідки України повідомила: «Російське завдання так і стоїть: обов'язково порушувати це питання, що в них живе велика кількість людей і вони начебто мають право на голосування. Це все лише для того, щоби потім сказати, що РФ цих виборів не визнає».

■ Ігор Голод

Перемовини між президентами США та України — Дональдом Трампом і Володимиром Зеленським — у маєтку Мар-а-Лаґо у штаті Флорида під завісу 2025 року завершилися без оголошення припинення бойових дій і підписання мирної угоди.

➤ «Буде думати?»

Багато людей очікувало, що ініційовані Трампом з метою завершення війни в Україні перемовини стануть історичними. Адже раніше він запевняв, що зустрінеться з президентами України та Російської Федерації (РФ) винятково на фінальній стадії перемовин щодо його мирного плану. Однак британська телерадіокомпанія Sky News констатувала: «Жодного реального прогресу не відбулося».

Адже на Флориді не підписали жодної угоди. Зокрема щодо нібито погоджених гарантій безпеки США для України. Зеленський хоч і запевнив, що це питання «готове на 100 %», водночас визнав, ще обговорюють деталі щодо терміну дії цих гарантій. «У згаданих документах — 15 років із можливістю продовження, — конкретизував він журналістам. — Я підняв це питання з президентом Трампом. Сказав йому, що в нас війна йде вже майже 15 років, і тому дуже хотілося б, щоб гарантії були довгими. Сказав, що ми би дуже хотіли розглянути можливість 30—40—50 років. Президент відповів, що буде думати».

Тим часом Томас Єґер, експерт із міжнародної політики, на це скептично зауважив: «Трамп стверджує, що європейці відіграватимуть дуже важливу роль у наданні Україні гарантій безпеки. А в Європі кажуть, що гарантії безпеки без США немислимі».

➤ Відсутність порозуміння

Український лідер також визнав, що 20-пунктний мирний план його американського колеги за посадою узгодили лише на 90 %. Решта 10 % розбіжностей пов'язані

Contra spem spero

Перемовини на Флориді війну не припинили

з відсутністю порозуміння щодо Запорізької атомної електростанції (ЗАЕС) і території, на які претендує РФ.

Наступного дня після перемовин у Сполучених Штатах Кремль знову наголосив, що його умовою припинення бойових дій є повне виведення збройних сил України за межі адміністративних кордонів Донеччини. Однак Зеленський запевнив, що 85 % українців — проти потурання просуванню варварів ближче до їхніх осель. А щодо ЗАЕС запропонував її демілітаризацію і передачу під міжнародний контроль із подальшим розподі-

➤ Кремль відкинув мир

Проривів не очікували й ті, хто стежить за заявами агресорів. Зокрема агенція Bloomberg процитувала «наближене до Кремля джерело», яке нарікало, що в 20-пунктному мирному плані «немає важливих для Росії положень і відповідей на багато запитань».

Тобто в Кремлі заздалегідь, апріорі відкидали домовленості 28 грудня у Флориді. Своєю чергою а американському Інституті вивчення війни констатували: «Кремль продемонстрував, що не зацікавлений у вре-

них під час серпневого саміту на Алясці». При цьому аж ніяк не випадково не конкретизував ці параметри. Адже після переговорів 15 серпня в Анкориджі між президентом США та кремлів-

Президент США залишається оптимістом щодо можливості примирення України та РФ

ським диктатором жодні домовленості не були оприлюднені. Попри це Рябков назвав їх дотримання «абсолютним імперативом для російської сторони». А також стверджував, що «відступ від принципів Анкориджа унеможливить будь-яку стійку угоду, а то й саму можливість домовленості».

А напередодні перемовин Трампа й Зеленського у Флориді, кремлівський диктатор недвозначно дав зрозуміти, що перемовини його вже не цікавлять, оскільки заявив: «Якщо кийвська влада не бажає закінчити справу миром, вирішимо всі завдання, що стоять перед нами, під час спеціальної воєнної операції збройним шляхом».

➤ Сенс під сумнівом

У день перемовин у Флориді Сергій Лавров, міністр закордонних справ РФ, переконував: «Режим Зеленського не виявляє готовності до конструктивних перемовин про врегулювання російсько-українського конфлікту». Відтак The New York Times відзначила: «За кілька годин до зустрічі Трампа із Зеленським Лавров фактично поставив під

сумнів сенс цих перемовин».

Володар Кремля під час телефонної розмови з господарем Овальної кабінету заявив: «Для закінчення війни Україна повинна, не зволікаючи, ухвалити політичне рішення щодо Донбасу». Тобто без бою віддати його агресору.

Цю вимогу повторив Дмитро Песков, пресекретар Кремля. А на запитання: «Чи стосується це також Херсонської та Запорізької областей?» — відповів, що «ці питання не обговорюватимуть публічно». Тобто публічно агресори лише імітують згоду припинити війну, щоб уникнути посилення санкцій. Причому не завжди імітують, бо Песков ще й, по суті, засвідчив бойкот Кремлем мирного плану Трампа, відмітивши, що «РФ думає про припинення воєнного конфлікту в контексті досягнення своїх цілей».

Президент США залишається оптимістом щодо можливості примирення України та РФ

А вони передбачають фактичну капітуляцію України.

➤ Переведення стрілок

Проте президент США залишається оптимістом щодо можливості примирення України та РФ, оскільки оголосив у Флориді: «Мені здається, що ми вже стали на шлях підписання угоди». А NYT акцентувала: «Найважливіше для України те, що Трамп не підтримав максималістських вимог РФ».

Але вже наступного дня в Кремлі здійснили незграбну спробу перекласти відповідальність за свій саботаж миротворчих ініціатив Трампа на Україну. Лавров звинуватив Україну в нібито атаці безпілотних літальних апаратів на резиденцію Путіна біля Валдая, відтак анонсував, що «перемовна позиція РФ буде переглянута». При цьому не оприлюднив жодних доказів «атаки» — хоча б відео з місця подій.

Тим часом російське опозиційне видання «Сота», опитавши жителів Валдая, повідомило, що ті навіть не чули роботи протиповітряної оборони, яка, за словами глави російського

зовнішньополітичного відомства, нібито збила над Новгородською областю 89 українських дронів. До речі, Міністерство оборони РФ звітувало про збиття... 47. Аналітик Олег Рибачук пояснив це: «Вкид про нібито «атаку» з'явився після того, як публічно склалося відчуття позитивної динаміки в контактах України та США».

➤ Нереальні вимоги

Принагідно в РФ нагромадили абсурдні вимоги, якими унеможливають мирну угоду з Україною. Лавров заявив також, що Кремль наполягає на повному перегляді державної моделі України. Мовляв, лише нова влада, обрана за участю всіх політичних сил, у т. ч. тих, хто перебуває в РФ (тобто колаборантів), може вести перемовини про мир.

Серед ключових вимог Москви, зокрема, залишається повна демілітаризація та «денацифікація» України. Політолог Віктор Каспрук із цього приводу зауважив: «Вимоги Путіна висувають таким чином, щоб Україна з ними врешті-решт не погодилася».

«Мирної угоди не буде, — дійшов висновку Валерій Пекар, ще один політолог. — Навіть коли Україна погодиться на максимальні поступки, Кремль висуне нові додаткові умови. Кремль не можна змусити раціонально домовитися. Його можна лише змусити програти: коли ресурси закінчаться, він піде».

Натомість The Daily Caller застерігає: «Надмірні поступки Москві можуть підбадьорити супротивників США по всьому світу, в т. ч. Китай. Поспішне або слабке врегулювання завдасть реальної шкоди національній безпеці США. Це не мир, а запрошення до наступної кризи. З Путіним отримуєте мир не тому, що ввічливо просите, а отримуєте мир, коли він бачить, що не може покращити своє становище, продовжуючи вести війну. Історія засвідчує, що Москва ставиться до перемовин серйозно лише тоді, коли тиск реальний і стійкий». Своєю чергою Sky News указала: «Європа й Україна очікують, що Трамп знову зосередить тиск на Москві».

■ Євген Клен

Рашистські окупанти встигли сформулювати стратегічну картину, де українці — їхній смертельний ворог на десятки років наперед, зазначив Іван Киричевський, експерт із озброєнь порталу Defense Express. «Є проблема в тому, що люди, які думають, що Путін не захоче перемовин, поки рухатиметься російська армія, припускаються дуже великої помилки. Вони вважають, що цього достатньо для зупинки росіян. Але їм проти нас у різних формах доведеться воювати ще кілька десятиліть», — зауважив він. За словами експерта, українцям потрібно бути готовими до того, що доведеться постійно працювати не над тим, як змусити росіян розмовляти, а над тим, що робити, коли ті не захочуть іти на перемовини. «Врешті, ми ж маємо показувати ситуацію, що росіяни зайшли на прикордоння Дніпропетровщини, ось один із перемовних аргументів росіян, проте їх наші війська звідти вичадили. Як то кажуть, «добрим словом і пістолетом удається досягти більшого, ніж просто добрим словом», — поділився він і додав, що протягом усього часу, скільки існує незалежна Україна, постійно стояло питання про те, що потрібно розвивати армію.

➤ Незаконні закони

Наприкінці 2025 року Путін зробив чергову цинічну заяву про війну проти України. Він фактично висунув Києву ультиматум, погрожуючи продовжувати бойові дії, доки Москва не досягне своїх загарбницьких цілей, якщо українська влада відмовиться від капітуляції під виглядом «миру». Крім погроз, володар Кремля спробував заспокоїти російську аудиторію традиційними мантрами про те, що війна нібито йде за сценарієм Москви. «Усі завдання, що стоять перед Збройними силами Російської Федерації (РФ) у спеціальній військовій операції, виконуються відповідно до задуму», — наголосив диктатор, ігноруючи колосальні втрати власної армії та економічні наслідки для держави.

Реальність — ніщо, брехня — усе

Москва будь-що-будь намагається досягнути своїх загарбницьких цілей

Путін також підписав закон, який скасовує з 2026-го щорічне публічне декларування прибутків чиновників. Про це повідомив Центр протидії дезінформації (ЦПД) при Раді національної безпеки й оборони України. Замість відкритої звітності запроваджують «постійний антикорупційний контроль», який буде закритим і повністю керованим державою. У відомстві відзначили, що регулярні декларації були єдиним інструментом, який дозволяв суспільству фіксувати збагачення еліт. Але зараз така публічність стала для Кремля політично небезпечною. Скасування відкритих декларацій — це спосіб захистити «гаманці режиму» від уваги суспільства. Водночас про ослаблення контролю над елітами не йдеться — він просто стане вибірковою.

Ще один закон, підписаний диктатором, дозволяє РФ не виконувати рішення міжнародних судів. Його застосовуватимуть, **Д О С Л О В А**

приміром, для вироків Міжнародного кримінального суду (МКС). Крім рішень МКС, на думку юристів, під обмеження потрапить і можливий міжнародний трибунал.

➤ Санкції США та ЗСУ

Російська економіка продовжує слабшати через інфляцію та непомірно високі відсоткові ставки. Причиною стали не лише західні санкції, а й сотні українських ударів по російських об'єктах критичної інфраструктури в нафтовій, газовій та енергетичній галузях.

Наразі публічної інформації про повні наслідки санкцій проти газодобувних і нафтодобувних компаній РФ небагато, однак перші сигнали вже очевидні — ціна на російську нафту опустилася нижче як 40 USD за барель. Про це розповів Володимир Єльченко, надзвичайний і повноважний посол України в США у 2020—2021 рр.

За його спостереженнями, сучасна російська

дипломатія стрімко деградує і дедалі дужче нагадує найгірші практики радянських часів. «Однак навіть тоді російські дипломати не дозволяють собі відвертих хамських закидів на адресу Заходу. Це свідчить лише про те, що вони знервовані, адже все йде не так, як їм хотілося», — відмітив Єльченко.

І наголосив, що в Москві розраховували скористатися «недалекоглядною», на їхню думку, політикою президента США, аби запустити перемовини на вигідних для себе умовах. «Росіяни сподівалися, що зможуть розпочати перемовини процес на умовах, які їм влаштовують. Однак саме Дональд Трамп запровадив санкції проти російських газо- та нафтових компаній», — констатував дипломат.

А також додав, що хоча повна картина впливу санкцій ще формується, та падіння цін на нафту вже є критичним сигналом для Кремля: «Це означає, що ми підходимо до моменту, коли РФ буде не про-

від початку війни. «Репресивна система РФ активно конвертує такі «сигнали» у справи. Із лютого 2022-го до грудня 2025-го суди розглянули 12 019 адміністративних та 227 кримінальних проваджень за «дискредитацію армії», — повідомили в СЗР. Тенденція очевидна: адміністративні справи поступово замінюють кримінальні. Показовим стало святкування дня народження Сталіна за участю депутатів і чиновників, після чого в країні з'явилося ще 17 нових меморіальних об'єктів радянському диктатору.

сто невідгодно видобувати нафту, а взагалі незрозуміло, що з нею робити».

Володимир Єльченко звернув увагу на те, що близько 50 % російського державного бюджету залежить саме від нафтових доходів, і понад половину цих коштів спрямовують на війну проти України. «Тому гадаю, що наслідки цього побачимо дуже швидко», — резюмував дипломат.

➤ Негатив позитиву

2025-го російський рубль зміцнювався так швидко, що обігнав усі основні валюти щодо долара. Ця ситуація загрожує підризом воєнної економіки РФ. Агенція Bloomberg повідомила, що торік російська національна валюта зміцнилася на 45 % і торгується близько 78 RUB за 1 USD, що дуже близько до довоєнних рівнів. Згідно з даними, за останні 12 місяців рубль зміцнився відчутніше, ніж будь-коли з 1994-го.

Ключовим фактором стало різке падіння попиту на іноземну валюту в РФ на тлі міжнародних санкцій, а жорстка грошово-кредитна політика підвищила привабливість рублевих активів для резидентів. Стійкість зберігається, попри зниження цін на нафту й нові санкції з боку США та Європи, які посилюють тиск на державні фінанси, скорочуючи прибутки експортерів під час конвертації в рублі. Підтримку валюті також надали продавці іноземної валюти Центробанком (ЦБ) Росії, щоб компенсувати втрати доходів від енергоносіїв, які впали на 22 %.

Заданими Bloomberg, зростанням рубля ставить його в п'ятірку найприбутковіших глобальних активів за спотовою прибутковістю після платини, срібла, паладію та золота. Для ЦБ РФ зміцнення рубля — сприятливий фактор у боротьбі з інфляцією, а Ельвіра Набіулліна, глава регулятора, дала зрозуміти, що дефляційний ефект ще не вичерпаний. Однак економісти московського Інституту економіки зростання імені С. Століпінна попереджають, що зміцнення рубля приховує загрозу.

Якщо поточні тенденції зберуться, то охолодження еконо-

міки може незабаром змінитися стагфляцією. ЦБ прогнозує уповільнення економічного зростання цього року до 0,5—1 % із 4,3 % торік. Переоцінений рубль підриває конкурентну спроможність. Аналітики стверджують, що РФ фактично втрачає свої природні переваги як енергетична держава, пропонуючи іноземним споживачам вигідніші умови, ніж вітчизняним виробникам, і погіршуючи інвестиційну привабливість країни.

Але Путін озвучив вигадані тези про «майже повну зайнятість» населення та «неминучий технологічний прорив» у РФ, хоча на практиці ситуація в економіці розвивається в протилежному напрямі. У ЦПД зазначили, що після підписання указу про проведення 2026 року так званого року єдності народів Росії диктатор знову скористався нагодою для поширення пропаганди.

Він запевнив, що роботу мають нібито 97,8 % росіян. Водночас у реальності в РФ скорочують кількість місць у закладах вищої освіти, звужують освітні можливості для молоді та фактично змушують людей іти працювати у військову сферу або на підприємства воєннопromислового комплексу.

У відомстві пояснили, що термін «низьке безробіття» використовують не як результат економічного розвитку, а як наслідок маніпуляцій зі статистики та прихованого безробіття. Зокрема, працівників державних підприємств переводять на чотириденний робочий тиждень, що формально в статистиці не відображається. Крім того, на «покращені» показники впливають мобілізація, війна та стрімке погіршення ситуації на цивільному ринку праці.

Не відповідають дійсності й заяви Путіна про «технологічний прорив» та лідерські позиції РФ у сфері штучного інтелекту. Але попри гучні слова кількість винаходів у РФ скоротилася до мінімуму за більш ніж 20 років. Патентна активність знизилася майже на 40 %, порівнюючи з довоєнним періодом, а більшість так званих інновацій фактично є вторинними або запозиченими рішеннями.

■ Олег Новиченко

Російська Федерація (РФ) іще думає, що вона переможе. Та Збройні сили України (ЗСУ) та її партнери доводять, що це ілюзія. Аргументи подають потужні — далекобійні «санкції», опір, який не слабшає, економіка. Та ворог впирається. Час, можливо, іще не грає на Україну повною мірою, але він уже й не грає на РФ.

Проте вимальовується надто складна конструкція «мирної угоди». Тут варто згадати «інженерську мудрість»: чим більше в механізмі усіяких деталей, тим менше шансів, що він працюватиме. Цікаво, хто здійснюватиме загальне управління в межах заявленої «демилітаризованої зони»? За чікими законами житимуть люди, громадяни України, які залишаться в ній? Досі про це не було сказано жодного слова.

І це ще одна відмінність, яка не дозволяє порівнювати цю пропозицію з демилітаризованою зоною між двома Кореями по 38-й паралелі. Це вузька (4 км обабіч демаркаційної лінії) і довга (близько 250 км) смуга ламаної конфігурації, яка тягнеться вздовж усього півострова. Управління цією територією потрібне — Північна та Півден-

Антоніу Кошта

Гроші є. Миру нема

на Кореї і Організація Об'єднаних Націй. Це ще можна собі уявити, адже цивільного населення там немає, господадарська діяльність не ведеться. Цим, до речі, скористалася природа — за 72 роки в зоні знайшли шанс для життя деякі червонокнижні види, зокрема японський журавель.

А ще там утворилися туристичні об'єкти. Прикладом тунелі, які використовували не лише для воєнних приготувань, але й для втечі голодних північних корейців на ситий Південь. Підприємці примудряються возити туди за гроші «ризикових» туристів.

Але проєктувати щось подібне на українському Донбасі, у густозаселеній агломерації з потужними промисловими об'єктами — це навіть не смішно. Недарма

ж путінський радник Ушаков заявляв: хоч російська армія туди не зайде, Росгвардія таки буде там. Тоді яка різниця? Нагадаємо, що частини Росгвардії йшли на Київ у лютому-березні 2022-го і взяли активну участь у геноциді, зокрема на Київщині.

Путінський режим зараз здатен існувати лише в умовах війни, яка невідворотно веде Московію до краху. Тож путінські лакеї тепер швидше шукають формулу «вічної війни обмеженої інтенсивності», ніж дорогу до миру.

Зі свого боку Трамп після чергової розмови з Путіним каже про те, що Україна «де-факто» втратила територію, хоча доречніше було б сказати, що це РФ де-факто захопила українські території і хоче захопити ще — хоч у воєнний спо-

сіб, хоч у дипломатичний. І саме в цьому прагненні її треба зупинити.

Щодо останнього були й обнадійливі новини. Польський прем'єр Дональд Туск зазначив: «Уперше я почув від американських перемовників — і Стів Віткофф був дуже однозначним, — що Америка долучиться до гарантій безпеки для України в такий спосіб, щоб росіяни не мали сумнівів, що американська відповідь буде збройною, якщо росіяни знову атакують Україну». Та хоча раніше про це з-за океану не говорили, але ми добре знаємо ціну слів у сучасній політиці, особливо коли їх озвучує «приятель Путіна».

Але найважливіші, на мій погляд, слова 2025 року були сказані у Європі. На партійному з'їзді ХСС у Мюнхені

Фрідріх Мерц, канцлер Федеративної Республіки Німеччина (ФРН), заявив буквально так: «Десятиліття Pax Americana для нас завершилися. Ностальгія не допоможе. Це майже тектонічний зсув у політичних та економічних центрах сили у світі». Він додав, що німці та європейці загалом опинилися «посеред цього процесу» і, як і США, повинні захищати свої інтереси.

Це означає те, що Україна не самотня. Європа в особі країни-лідера нарешті усвідомила і сформулювала принцип, із якого витікає, що спротив оскаженілій РФ із її маніакальним прагненням до відновлення імперії — це її життєво важливий інтерес. Європа прийняла виклик і триматиметься цього рішення, хто б не приходив там до влади.

Практичне підтвердження не забарилося. Берлін одразу ж передав ЗСУ аж дві системи Patriot (раніше подібне тривало роки) та вже дев'ятий комплекс Iris-T. Про це оголосив Борис Пісториус, міністр оборони ФРН, а ще, за його словами, наступного року країна передасть Києву «значну кількість» ракет AIM-9 Sidewinder із німецьких арсеналів. Що це означає? Те, що в українських F16 нарешті з'являться «зуби» і ворожа авіація вже не зможе відносно безпечно для себе скидати

керовані авіаційні бомби на українські міста.

Новина з Брюсселя була й справді довгоочікуваною. Антоніу Кошта, президент Європейської ради, дотримав свого слова: засідання закінчилося прийняттям рішення про виділення Україні безвідсоткового кредиту обсягом 90 млрд EUR для підтримки бюджету у 2026—2027 рр. Чи вистачить цих грошей ще на два роки жорстокої війни? З огляду на те, що мова йшла про суму вдвічі більшу, щодо цього є сумніви. Але немає сумнівів у тому, що союзники розуміють усе правильно і стоятимуть поруч з Україною, отже, коли грошей справді бракуватиме, докинуть іще.

Авжеж, від цієї процедури загалом залишився неприємний осад. Не лише через меншу суму. Кредит погодили не на базі заморожених російських мільярдів: Бельгія і кілька країн-однодумців домоглися свого — гроші для України виділятимуть із внутрішніх резервів ЄС. Але, з другого боку, є і позитивний момент.

Агресору залишили шпаринку: мовляв, колісь, після закінчення війни і виплати репарацій, можна розраховувати на розмороження активів. Бо якби цього не було, в оскаженілої постімперії з'явився б додатковий стимул скаженіти й надалі.

■ Олександр Белявський

Значний вплив індикатора Баффета

Індикатор Баффета — це найбільш узагальнений критерій оцінки американського ринку цінних паперів. Він дозволяє в одну мить отримати уявлення, акції дорогі чи дешеві. Знайти цей показник можна, поділивши ринкову вартість усіх акцій компанії, що обертаються на ринку цінних паперів США, на валовий національний продукт Сполучених Штатів. Якщо результат нижчий за 100%, можна вважати акції недоорогими, якщо вищий, вони не дуже дешеві. Якщо ж цей показник — 217%, як зараз, це означає, що акції значно переоцінені.

Індикатор Баффета вказує не лише на відносну привабливість акцій для інвесторів, але й про наближення ринкового колапсу, як

це трапилось 1929 року під час Великого краху або 2000-го, коли луснула бульбашка чергового надмірного ентузіазму інвесторів щодо вартості компаній, пов'язаних із розвитком інтернету.

1929 року ринок луснув при показнику Баффета 130%, 2000-го — при показнику 175%. Чи означає число 217%, що необхідна корекція ринку 2026 року? Якщо ринок цінних паперів у США спіткає черговий обвал цін, то президент Трамп стане «кульгавою качкою» ще задовго до наступних президентських виборів.

«Кульгавою качкою» називають лідера, який утрачає значну частину свого впливу через те, що закінчується термін його повноважень. Тоді вся увага публіки перемикається на того, хто

має найбільші шанси обійняти його посаду. Якщо трапиться значна корекція ринку, то президент Трамп утратить вплив у бізнесових колах США і навряд чи відновить його до наступних виборів.

Наразі ринок цінних паперів іде догори, тому бізнесова еліта США прихильно ставиться до Трампа. Але крах ринку паперів США неминує призведе й до падіння ринку цінних паперів європейських компаній.

І не тільки тому, що їхні акції обертаються на американському ринку, а ще й тому, що їхні прибутки залежать від успішності продажу їхніх товарів на американському ринку, який навіть після запровадження збільшених тарифів, залишається значним

місцем збуту європейських товарів.

Тож українському урядові кредит від європейських країн необхідно обговорювати якомога швидше, а не тоді, коли у Європі погіршиться економічна ситуація. Бо безоплатна допомога, яку надають європейські держави, навряд чи збережеться на теперішньому рівні, натомість підписана кредитна угода виконуватиметься за будь-яких обставин.

Індикатор Баффета зараз свідчить про те, що наближається колапс ринку, але не вказує дату, коли це станеться. Адже вона залежить від паніки серед інвесторів. Прогнозувати зміну настрою ще важче, ніж зміну погоди. Песимізм призводить до паніки через те, що багато інвесторів

грають на позичені гроші, зокрема на кредит, наданий брокерами. Його умови вимагають збільшення застави в міру падіння вартості акцій, якими володіє акціонер. Тому колапс ринку відбувається значно швидше, ніж його зростання. Страшне слово «маржинкол» примушує значну кількість інвесторів продавати свої акції, щоби внести брокеру заставу. Цей вимушений продаж акцій суттєво прискорює падіння курсу акцій, бо продавців стає набагато більше, ніж покупців. А ціни завжди йдуть униз, якщо продавців більше, ніж покупців. Чому ж інвестори при індикаторі Баффета до 217% усе ще не панікують?

По-перше, сам індикатор має певні обмеження пов'язані з тим, що валовий національний продукт враховує

лише випуск продукції у США, у той час як багато американських компаній продають свою продукцію за кордон. Ринкова вартість американських компаній враховує їхній прибуток по всьому світу. Чим більше американські компанії продають за кордон, тим менше цей індикатор виступає сигналом тривоги.

По-друге, важливо, хто володіє акціями. Адже звичайна публіка більше схильна до зміни настрою та паніки, ніж інституційні інвестори. Тобто чим більша кількість акцій перебуває в руках інституційних інвесторів, а не широкої публіки, тим пізніше розпочнеться паніка. Але вона все одно розпочнеться, як завжди розпочиналася при занадто високому показнику індикатора Баффета.

■ Олег Садовий

Сергій Лавров, міністр закордонних справ Російської Федерації (РФ), висловився про можливий збройний конфлікт між Китайською Народною Республікою (КНР) і Тайванем. Він заявив, що в разі можливого загострення ситуації Москва підтримає Пекін, бо керуватиметься відповідним договором, підписаним 2001 року, що КНР має всі законні підстави для захисту свого суверенітету.

Відтак китайські військові розгорнули свої підрозділи навколо Тайваню для проведення навчань Justice Mission. Східне командування китайської армії оголосило, що вони охоплять п'ять зон навколо острова, які будуть падати під обмеження морського та повітряного простору. Це був уже шостий великий раунд військових навчань КНР із 2022 року.

Маневри розгорнули після того, як США оголосили про продаж Тайваню зброї на 11,1 млрд

Тайвань у небезпеці

USD, що є найбільшим пакетом озброєння для острова за всю історію. Це викликало протест із боку Міністерства оборони КНР і попередження про те, що військові вживатимуть рішучих заходів у відповідь. «Навчання Пекіна все дуже стирають межу між звичайними військовими навчаннями й тим, що, на думку аналітиків, може бути підготовкою до нападу, стратегією, спрямованою на те, щоб дати США і їхнім союзникам мінімальне попередження про напад», — зазначили експерти.

Китайські військові повідомили, що розгор-

нули винищувачі, бомбардувальники, безпілотні літальні апарати й ракети великої дальності і відпрацьовували удари по рухомих наземних цілях, імітуючи скоординований напад на острів з різних напрямків. «Це серйозне попередження для сепаратистських сил, які прагнуть незалежності Тайваню, та зовнішніх сил, що втручаються», — наголосив Ши Ї, речник Східного командування Народно-визвольної армії Китаю.

Тайванський уряд засудив такі «безвідповідальні провокації». Міністерство оборони

Тайваню поінформувало, що навколо острова діяли два китайські військові літаки та 11 кораблів, а тайванське військо перебувало в стані підвищеної готовності й було готове провести «навчання швидкого реагування».

У відповідь Ван Ї, міністр закордонних справ КНР, підкреслив, що «возз'єднання» Тайваню з Китаєм є невідворотним і жодні сили на острові чи за його межами не зможуть завадити цій історичній тенденції. «Тайванське питання є внутрішньою справою КНР і лежить в основі її національних

інтересів. У відповідь на постійні провокації сил незалежності Тайваню та масштабний продаж американської зброї острову ми рішуче протистоятимемо та протидіятимемо», — відзначив він.

Міністр нагадав, що 2025-го виповнилося 80 років з моменту відновлення суверенітету Китаю над Тайванем після капітуляції Японії в Другій світовій війні, та наголосив на важливості поважати повноценний світовий лад. «Досягнення повного возз'єднання батьківщини є історичною місією, яку ми повинні виконати, оскільки вона стосується підтримання національного суверенітету й територіальної цілісності нашої країни», — додав глава китайського зовнішньополітичного відомства.

Своєю чергою Дональд Трамп заявив, що не вірить у те, що КНР нападе на Тайвань. Він применшив значення останніх маневрів Китаю навколо Тайваню, що передбачали бойові стрільби. «У мене чудові стосунки з президентом Сі, але він нічого мені

не казав про це», — зауважив президент США.

Нагадаємо також, що КНР розмістила в нових шахтних пускових установках понад 100 міжконтинентальних балістичних ракет і не демонструє намірів вести перемовини про контроль над озброєннями. Пекін продовжує нарощувати свій ядерний потенціал та готує військові сценарії захоплення Тайваню. Проект звіту з'явився на тлі заяв президента США про роботу над планом денуклеаризації РФ і КНР.

Звіт було представлено менш ніж за два місяці до закінчення терміну дії Договору про стратегічні наступальні озброєння (СНО-III). Це остання чинна угода між США та РФ, що обмежує ядерні арсенали сторін до 1 550 боєголовок. Договір продовжили Джо Байден і Путін 2021-го на п'ять років, і його умови не передбачають подальшої пролонгації. Експерти побоюються, що після закінчення дії угоди в лютому ц. р. може розпочатися неконтрольована тристороння гонитва ядерних озброєнь.

■ Іван Заторський

За даними The New York Times, РФ, імовірно, надала Корейській Народно-Демократичній Республіці (КНДР) допомогу у створенні її першого атомного підводного човна. Така співпраця могла стати частиною неформального обміну, в межах якого Пхеньян постачає Москві військових і озброєння для війни проти України.

Хон Мін, експерт із питань Збройних сил КНДР Корейського інституту національного об'єднання, припустив, що без зовнішньої підтримки Пхеньян навряд чи зміг би самостійно реалізувати настільки складний проект. За його словами, саме Москва могла надати Північній Кореї таку критич-

Кім Чен Ін відвідує буцімто підводний атомний човен, розміщення якого не розголошують

Атомна допомога КНДР із боку РФ

но важливу технологічну допомогу.

Фахівець також звернув увагу на оприлюднені кадри нового атомного підводного човна КНДР. Він зазначив, що зовнішній вигляд субмарини свідчить про значний рівень готовності проекту. «Завершений і зварений корпус означає, що вони вже

встановили всередині ядерний реактор», — пояснив він. На фото видно, як Кім Чен Ін, лідер КНДР, особисто оглядає новий підводний човен.

Водночас стало відомо, що російський вантажний корабель Ursa Major, що затонув у водах Середземного моря біля Картахени в

грудні 2024 року, перевозив секретний стратегічний вантаж, у т. ч. два ядерних реактори для Північної Кореї. Про це написала іспанська газета La Verdad.

Слідчі встановили, що на борту містилися корпуси ядерних реакторів моделі ВМ-4СГ, які призначалися для КНДР. Корабель належав до

так званого російського тінювого флоту і йшов нетиповим маршрутом зі Санкт-Петербурга до Владивостока через Середземне море.

Капітан корабля заявив про перевезення порожніх контейнерів, кранового обладнання та допоміжних механізмів, однак аерознімки зафіксували незадекларовані важкі контейнери в кормовій частині. Іспанські служби відзначили різкий маневр і втрату ходу корабля, а вже наступного дня надійшов сигнал про аварію приблизно за 60 морських миль від узбережжя Картахени. Після технічного аналізу виявили пробіну в корпусі корабля з деформацією металу всередину, що свідчило про зовнішнє ураження, імовірно, суперкавітаційною бронейною торпедою, позбавленою значної бойової частини.

Експерти припустили, що цілеспрямована атака могла бути завдана для запобігання незаконному перевезенню ядерного обладнання до КНДР. Ситуація загострилася після того, як у районі аварії з'явився російський десантний корабель «Іван Грен», який вимагав від іспанців покинути місце події. Після застосування сигнальних ракет і радіоелектронних заходів судно Ursa Major затонуло на глибині близько 2,5 тис. м.

Сейсмографи зафіксували підземні поштовхи, що вказують на детонацію вибухівки малої потужності в момент остаточного затоплення корабля. Згодом до місця інциденту прибув російський океанографічний корабель «Янтар», який міг проводити операції зі знищення або приховування решток секретного вантажу.

Двоє північнокорейських військових, які потрапили в полон в Україні під час бойових дій на боці РФ, заявили про бажання виїхати до Південної Кореї. Про це повідомив Чан Се Юль, голова Організації північнокорейських переміжників зі Сеула. За

його словами, це молоді солдати віком близько 20 років. У своєму зверненні військові зазначили, що ухвалили рішення вирушити до Південної Кореї, вважаючи її громадян своїми батьками та братами. Вони також подякували всім, хто під-

тримав їх і переконав, що ситуація, у якій вони опинилися, є не трагедією, а початком нового життя. «Завдяки підтримці народу Республіки Корея (РК) у нас почали з'являтися нові мрії та прагнення», — ідеться в посланні. Північнокорей-

ські військовополонені привернули увагу міжнародних медіа після того, як Володимир Зеленський повідомив про їхнє захоплення українськими силами під час бойових дій у Курській області РФ. Чан Се Юль зазначив, що згаданий лист оста-

точно підтвердив намір обох бранців покинути Північну Корею. Раніше, у лютому 2025-го, про бажання виїхати до РК заявляв лише один з них під час зустрічі з південнокорейським парламентарем. За даними активіста, від жовтня 2024

року КНДР відправила до РФ близько 15 тис. військовослужбовців для підтримки війни проти України. Уряд РК вже поінформував українську сторону про свою готовність прийняти північнокорейських військовополонених.

■ Ігор Голод

Російські безпілотні літальні апарати (БПЛА) типу «Шахед» нещодавно пошкодили локомотив і вантажний вагон на залізничній станції в Ковелі на Волині.

➤ Серйозне питання

Деякі засоби масової інформації хибно називають «Шахедами» дронами. Однак дрони передбачають постійне керування оператором у реальному часі, тоді як «Шахедами» є автономною зброєю з наперед заданими параметрами польоту. Тобто запуск і політ «Шахедів» відбуваються за заздалегідь запрограмованим маршрутом із використанням інерційної системи навігації та супутникових навігаційних систем. Постійного дистанційного пілотування через радіоканал не здійснюється — оператор не «веде» апарат у леті. Після досягнення цілі «Шахед» вражає її та самознищується.

Після згаданої атаки Володимир Зеленський заявив, що для наведення «Шахедів» на цілі в Західному регіоні України використовують антени й інше обладнання, яке, зокрема, розміщують на дахах житлових п'ятиповерхових у прикордонних населених пунктах Білорусі. Таким чином намагаються обходити захисні позиції українських перехоплювачів БПЛА.

«Є проблема в тому, що вони бачать наші рубежі, рубежі перехоплювачів, якими ми непогано працюємо, і хочуть їх обходити. Обходять їх завдяки білоруській землі, і технічно завдяки Білорусі також. Це серйозне питання. Я поставив усі завдання, на наступну Ставку верховного головнокомандувача буду відповісти», — наголосив президент.

Американський Інститут вивчення війни (ISW) констатував, що «Російська Федерація (РФ) активно розвиває військову інфраструктуру на території Білорусі, використовуючи її для підтримки агресії проти України та створення умов для можливих майбутніх воєнних сценаріїв проти НАТО». Посилаючись на експертів з радіоелектронної боротьби, аналітики за-

Олександр Лукашенко

Білорусь повернулася до ролі плацдарму

значили, що «Шахедами» запускаються не лише з РФ, а і з території Білорусі».

➤ Ще й «Горішник»

Водночас білоруський диктатор Олександр Лукашенко оголосив, що на території контрольованої ним країни заступив на бойове чергування російський ракетний комплекс середньої дальності «Горішник». Дослідники Джефрі Льюїс (Інститут міжнародних досліджень Міддлбері) та Декер Евелет (аналітичний центр CNA), проаналізувавши свіжі супутникові світлини, дійшли з імовірністю 90 % висновку, що такі комплекси справді можуть бути розміщені на колишній авіаційній базі в Білорусі.

Відтак Олег Катков, головний редактор спеціалізованого воєнного порталу Defense Express, пояснив: «Для того, щоб ракета «Горішник» могла діставати всі країни Європи, її потрібно розміщувати якомога ближче до них, адже максимальна дальність цієї ракети становить до 5,5 тис. км. Водночас мінімальна дальність ураження — близько 700 км. До Києва, зокрема, від найвіддаленішої точки Білорусі — приблизно 660».

Однак Олексій Іжак, аналітик українського Національного інституту стратегічних досліджень, вважає: «Проект «Горішник» виявився безглуздим, адже ракета має дуже великі проблеми при пусках на мінімальну дистанцію — навіть тисячу кілометрів. Вони катастрофічно неточні».

Натомість Віктор Ягун, генерал-майор

запасу Служби безпеки України, запевнив: «В РФ є один експериментальний комплекс «Горішник» і три ракети до нього. Все. Тож усі заяви про нього — не більше ніж блеф». З ним погодився Андрій Коваленко, керівник Центру протидії дезінформації при Раді національної безпеки й оборони України: «Інформація про «Горішник» у Білорусі — пропаганда страху. Ця зброя має суто інформаційний характер».

➤ Maurus fecit suam rem

Свою чергою Тарас Жовтенко, експерт із міжнародної безпеки, констатував, що павза у використанні росіянами Білорусі як плацдарму для агресії проти України була тимчасовою і вже завершилася. А також роз'яснив, що цю павзу спричинили контакти Лукашенка з Дональдом Трампом: «Кремль був змушений це все прикрутити трошки для того, щоб Лукашенка сприймали нормально, щоб американці з ним спілкувалися. Він став позиціонувати себе як людина, здатна підказати американцям, як правильно розмовляти з Путіним. Це була та сама методичка, яку раніше росіяни вже застосовували в контактах з адміністрацією президента США».

За словами експерта, після завершення використання Лукашенка як неформального посередника Білорусь знову стала плацдармом для агресії проти України. Як було сказано в трагедії «Сид» П'єра Корнеля, Maurus fecit suam rem («Мавр свою справу зробив»).

Фахівець каже, що ключовим результатом посередництва Лукашенка стало зняття Управлінням із контролю за іноземними активами Міністерства фінансів США санкцій із трьох білоруських компаній, які виробляють калійні добрива. Він уточнив, що це дозволяє продавати калійні добрива всюди, у т. ч. Сполученим Штатам. Однак валютні надходження від цього експорту в Білорусі не залишатимуться. «Валюта потраплятиме в РФ. Це особливо важливо для Москви в умовах фінансових проблем і тиску санкцій», — упевнений Жовтенко.

➤ «Готові зробити все»

А ще 11 вересня 2025 року США вилучили зі списку санкцій три білоруські авіаційні машини, у т. ч. літак і гелікоптер, якими користується Лукашенко. А також зняли санкції з білоруської державної авіакомпанії «Белавія». Того ж дня Трамп ще й привітав Лукашенка з днем народження.

Джон Коул, заступник спеціального представника президента США з питань України, відмітив тоді: «Ми дуже хочемо нормалізувати двосторонні відносини між Республікою Білорусь (РБ) і Сполученими Штатами й готові зробити все для того, щоб ця нормалізація відбулася».

Цю заяву прокоментував Ігор Ліпсіц, колишній науковий керівник Департаменту маркетингу російського Національного дослідницького університету «Вища школа економіки»: «Для Білорусі це

можливість заробити. Приміром на тому, щоб вони принаймні могли купувати для себе запасні частини для літаків і перепродавати їх РФ із хорошим прибутком. Москва сама напряму купувати не може, а через «Белавію» це цілком можливо».

Натомість експерт-міжнародник Станіслав Желіховський так трактував скасування санкцій: «Трамп сподівається, що зможе перекопати Лукашенка не перебувати в тій зв'язці з Кремлем. Однак насправді досягти цього буде надто складно».

Із ним погодився Роман Безсмертний, колишній посол України в РБ: «Ні Лукашенка, ні Білорусь Америка не розглядає як окремі одиниці. Білорусь — це складова Росії, яка просто прислужує Москві. Ніякої суб'єктності Трамп тут не бачить».

➤ Канал зв'язку

Формально послаблення американських санкцій відбулося в обмін на звільнення Лукашенком уже 189 білоруських політв'язнів. Проте частина експертів називає цю трансакцію тактичним інструментом, що мав на меті виправдати, «ушляхетити» нормалізацію відносин між США та РБ. «США і РФ зробили пас одне одному», — виснував Безсмертний.

Кіт Келлог, тоді ще спеціальний посланець президента США, заявив, що Вашингтон відновив стосунки з Мінськом, «щоб забезпечити відкритість каналів комунікації та бути впевненими, що всі повідомлення передають Путіну». Військовий експерт Іван Ступак не виключив, що, «можливо, американці розглядали варіант використати Лукашенка для того, щоб той якимось чином впливав на Путіна».

І Саймон Шустер, журналіст Time, який у серпні 2025-го взяв інтерв'ю в Лукашенка, повідомляв, що той «зробив себе «посередником» між Путіним і Трампом та давав американській стороні поради, як вести з ним перемовини».

15 серпня президент Трамп написав у власній соціальній мережі Truth Social, що «провів чудову телефонну розмову з дуже шанованим і потужним президентом

Д О С Л О В А

Наприкінці 2025-го Білорусь отримала третю партію російських винищувачів Су-30СМ2. Достеменно кількість переданих літаків не розкривають. Водночас у відкритому доступі з'явилися світлини щонайменше двох винищувачів, імовірно, зроблені ще на території одного з російських літовищ. Ідеться про літаки з бортовими номерами 13 і 14. Це була вже третя партія Су-30СМ2 для РБ торік: перша пара винищувачів із червоними номерами 09 і 10 прибула на 61-шу винищувальну авіаційну базу в Барановичах у травні; друга партія з бортовими номерами 11 і 12 була передана в серпні. До цього Мінськ уже отримав вісім літаків попередньої модифікації Су-30СМ, зібраних на Іркутському авіаційному заводі в РФ.

Білоруси». За його словами, метою дзвінка була подяка Лукашенку за звільнення політичних в'язнів.

Але водночас президент США зазначив, що вони «обговорили багато тем», зокрема, візит Путіна на Аляску, який відбувся того ж 15 серпня. Не виключено, що тоді Лукашенко став для президента США каналом зв'язку для координації попередніх домовленостей із Кремлем.

➤ Проблема № 1?

А втім, Роман Безсмертний не заперечив іще одну причину погравлення стосунків між Трампом і Лукашенком: «На території Білорусі завершується ремонт погребів для збереження шахтно-пускових комплексів і балістичних ракет, які можуть нести ядерну зброю. Нині це проблема № 1, бо є порушенням договору про нерозповсюдження ядерної зброї. Тому Лукашенко абсолютно чітко сказали: «Це речі, неприйнятні для США»».

А Ярослав Божко, голова Центру політичних студій «Доктрина», додав: «Активізація до білоруському треку — це також результат слів Путіна про те, що в Білорусі буде розміщена ядерна зброя. Це, думаю, спровокує американців утримати РБ від згоди на серйозне підвищення присутності, що вводить протистояння у Європі на інший рівень».

Європа здатна впоратися з Трампом?

■ WASHINGTON POST

Наприкінці 2025 року на саміті Європейського Союзу (ЄС) не вдалося досягти згоди щодо використання приблизно 210 млрд EUR заморожених російських активів як застави для «репараційного» кредиту Україні, що вкотре довело, що ЄС є меншим, ніж сукупність його частин. Таку думку висловив Джон Болтон, колишній радник з національної безпеки за першого президентства Дональда Трампа, для The Washington Post.

Він нагадав, що тоді Білий дім намагався зірвати плани європейців, аби використати ці активи в межах власного мирного плану. «Американські побоювання щодо використання російських державних активів варіюються від того, що громадяни США можуть піддатися подібним конфіскаціям в інших країнах, до того, що країни можуть диверсифікувати свою економіку, відходячи від фінансової системи Сполучених Штатів. Обидва варіанти мають триваліші довготермінові ризики, ніж будь-які короткотермінові вигоди від використання активів Москви. Але незалежно від того, чи був початковий план ЄС життєздатним, утрчання Трампа і провал ЄС посилили розбрат на Заході», — наголосив експерт.

За його словами, послання ЄС було слабким: Європа підтримуватиме Україну, але не повною мірою. «Не дивно, що Путін вважає, що час грає на його боці, особливо з огляду на те, що опитування засвідчують зниження підтримки Києва з боку французької та німецької громадськості, а Європа не в змозі замінити зменшення допомоги з боку США», — зауважив Болтон.

І додав, що ще гірші новини надійшли після останніх двосторонніх американсько-російських мирних перемовин. «Трампа не раз заявляв, не маючи на те доказів, що Путін прагне миру в Україні. Натомість американська розвідка

має кардинально іншу думку з цього приводу. Кирило Дмитрієв, головний перемовник Російської Федерації (РФ), висловив задоволення Москви фінансовою катастрофою ЄС перед поїзкою до Маямі, без сумніву, з нетерпінням чекаючи зустрічі зі своїм улюбленим Кремлем американським колегою Стівом Віткоффом, а також із Джаредом Кушнером, зятем Трампа», — ідеться в публікації.

Її автор вважає, що дипломатична «команда мрії» Трампа навряд чи дбає про суть угоди, адже просто хоче її укласти. Водночас за зусиллями Віткоффа та Кушнера не стоїть жоден аналіз національної безпеки США, а лише прагнення домовитися хоч про щось, що може дати Трампу Нобелівську премію миру. «Попри ажіотаж і галас, Москва і Київ залишаються далеко одне від одного. Оскільки Трамп менше зацікавлений у безпекових інтересах Сполучених Штатів, НАТО чи України, ніж у своєму прагненні отримати Нобелівську премію, можна було б очікувати, що європейські лідери заповнять цю прогалину. Але це здається малоімовірним. Лідери таких ключових країн, як Франція, Німеччина та Велика Британія, перебувають у глибокій внутрішньополітичній кризі», — констатував Джон Болтон.

А ще відмітив, що криза в Україні продемонструвала, що ЄС, попри свої надмірні національні претензії, просто некомпетентний у питаннях миру та безпеки: «Чи може хтось у Європі ефективно впоратися з об'єктивно проросійською поведінкою Трампа та самопричиною недієздатністю ЄС? Марк Рютте, генеральний секретар НАТО, може стати найкращим кандидатом на провідну роль, зважаючи на його успіхи в взаєминах із Трампом та глибокі зв'язки з європейськими членами НАТО, які налагодили за часів свого прем'єрства в Нідерландах. Не є нормальним, щоби політичний лідер НАТО брав на себе таку роль, але зараз часи інші».

ЦРУ завдало удару по узбережжю Венесуели

■ CNN

За даними CNN, наприкінці грудня 2025-го ЦРУ здійснило удар безпілотним літальним апаратом (БПЛА) по портовому об'єкті на узбережжі Венесуели. Це була перша відома атака США на об'єкт у цій країні. За даними джерел телеканалу, удар БПЛА, подробиці якого раніше не повідомляли, завдали по віддаленому причалу на узбережжі Венесуели, який, на думку американської влади, використовувала венесуельська група Tren de Aragua для зберігання наркотиків і перевезення їх на човнах для подальшої відправки. CNN указує, що на момент удару на об'єкті нікого не було, тому обійшлося без жертв.

Джерела журналістів також зазначили, що операцію проводили за розвідувальної під-

тримки американських сил спеціальних операцій, що підкреслює їхню постійну присутність у регіоні. Трамп, імовірно, уперше визнав факт атаки в інтерв'ю, яке спершу не привернуло особливої уваги, хоча він не надав жодних конкретних деталей, навіть коли журналісти безпосередньо запитали його про це. Цей удар може значно посилити напруженість між США та Ніколасом Мадуро, президентом Венесуели, на якого Сполучені Штати чинять тиск, вимагаючи відставки та проводячи агресивну збройну кампанію.

США завдали ударів, знищивши вже більш ніж 30 кораблів у Карибському морі та східній частині Тихого океану в межах так званої кампанії проти наркоторгівлі, а американський лідер наказав блокувати підсанкційні нафтові танкери, що прибувають до Венесу-

ели та виходять із неї. Господар Овального кабінету також не раз погрожував завдати ударів усередині Венесуели, але до останньої атаки ЦРУ єдиними відомими ударами США по венесуельських цілях були удари в міжнародних водах по кораблях, яких запідозрили у наркотрафіку.

26 грудня Трамп визнав, що Сполучені Штати знищили «великий об'єкт, звідки виходять кораблі», коли згадав про кампанію своєї адміністрації проти Венесуели. Коли президента знову запитали про це пізніше, він сказав, що США атакували «докову зону, де кораблі завантажують наркотики». Однак відмовився коментувати, була атака проведена військовими чи ЦРУ. «Тож ми вразили всі території, а тепер вразили і район», — стверджував глава Білого дому. — Це район реалізації, саме там вони ре-

алізують, і його більше немає».

Одне з джерел CNN поінформувало, що удар був успішним, оскільки знищив об'єкт і його човни, але назвало акцію «символічною», оскільки це лише один із багатьох портових об'єктів, які використовують наркоторговці, що покидають Венесуелу.

Раніше Трамп розширив повноваження ЦРУ щодо проведення операцій в Латинській Америці, у т. ч. у Венесуелі. Але навіть тоді американські військові мали юридичні повноваження проводити атаки лише проти підозрюваних наркоторговців на морі, а не на суходолі.

Білий дім називав різні об'ґрунтування для кампанії у Венесуелі, що передбачала масове накопичення військових ресурсів у Карибському басейні. Чинники вказували на необхідність боротьби з наркотиками, але Сьюзі Вайлз, глава адміністрації президента, заявила, що удари по кораблях мали на меті змусити Мадуро здатися. Проте венесуельський лідер не виявляв жодних ознак відмови від влади.

Американські вищі чинники публічно заявили, що мають намір продовжувати переслідувати підозрюваних у контрабанді наркотиків, використовуючи стратегію, подібну до тієї, яку застосовували для знищення терористів під час глобальної війни з тероризмом — кампанії, у якій ЦРУ також відіграло ключову роль. А Піт Герґсет, глава Пентагона, відкрито порівняв наркоторговців з «Аль Каїдою».

■ FINANCIAL TIMES

Володимир Зеленський (на фото) зізнався, що не очікує від Москви згоди на запропонований Україною план. Тому

США мають змістити фокус

він хоче, аби США посилили свій тиск на РФ. Про це пише Financial Times. Водночас глава української держави готовий віддати наказ про виведення Збройних сил України (ЗСУ) з Донеччини, якщо Путін також ухвалить таке ж рішення.

Український лідер прагне, щоб натомість США і ЄС надали Україні надійні гарантії безпеки з чітким алгоритмом дій союзників у разі порушень із боку РФ. Зокрема, він озвучив європейським ліде-

рам інші пункти плану мирного врегулювання: стає фінансування для ЗСУ; допомога союзників у посиленні протиповітряної оборони України, у т. ч. присутність європейських військ на місці; рішення щодо територій можуть бути ухвалені винятково після референдуму, для якого теж треба забезпечити необхідні безпекові умови; Запорізька атомна електростанція має бути лише під міжнародним контролем, а вироблення нею електроенергії

має розподілятися між вільними й окупованими територіями.

Натомість у Кремлі дали зрозуміти, що відхилить будь-які поправки до «мирного плану». Приміром, Сергій Лавров, міністр закордонних справ РФ, звинуватив європейські країни, які працювали з Україною над змінами, у спробах «зірвати мирне врегулювання». Також він заявив, що замість підготовки до перемовин на їхніх умовах Україна ламає ситуацію на полі бою.

■ ПЕТРО ЙОСИП

За даними The New York Times, Дональд Трамп зараз дедалі частіше має справи з реальністю, яка ускладнює досягнення швидкого закінчення російсько-української війни. Попри заяви Білого дому про «певний прогрес», ключові питання — передусім гарантії безпеки для України — залишаються невирішеними. За кілька годин до зустрічі президентів Трампа та Зеленського в резиденції Мар-а-Лаго наприкінці 2025 року Сергій Лавров, міністр закордонних справ Російської Федерації (РФ), фактично поставив під сумнів сенс цих перемовин. Він заявив, що Москва ніколи не погодиться на розміщення європейських військ в Україні — одного з центральних елементів безпекового плану Києва.

➤ Москва не поступається

Перемовини за участю США наразі зосереджені переважно на тому, на які компроміси готовий піти Київ і що Вашингтон може запропонувати натомість. Путін, за словами американських посадовців, лише окреслює «червоні лінії», наполягаючи, зокрема, на подальших територіальних вимогах. Попри це після останніх розмов із диктатором Трамп запевняє, що Путін «готовий до миру». А втім, жоден із ключових союзників Сполучених Штатів цю оцінку публічно не підтримував.

Найскладнішим питанням залишається довготривале стримування РФ. Зеленський наполягає, що запропонований 20-пунктний план передбачає для України гарантії безпеки, подібні до ст. 5 НАТО. Однак Трамп таких формулювань уникає. Він також протистоїть внутрішньому політичному опору, адже значна частина республіканців, у т. ч. віцепрезидент Джей Ді Венс, виступає проти будь-яких зобов'язань, які можуть втягнути США у війну за Україну.

Ще один елемент стратегії Трампа — досягнення «стратегічної стабільності» з РФ. У його розумінні це означає не лише контроль над ядерними ризика-

2025 рік закінчився

Чи вдасться завдяки зусиллям Трампа досягнути миру в Україні 2026-го?

ми, а й нормалізацію дипломатичних та економічних відносин. Такий сценарій передбачає скасування санкцій, відновлення торгівлі й повернення РФ до західної економічної орбіти. Європейські лідери та частина американського істеблішменту називають ці ідеї наївними й небезпечними.

Наприкінці 2025 року Трамп і Зеленський опинилися в ситуації, яку ще кілька місяців до того складно було уявити: на столі лежать детальні мирні пропозиції, а сам Трамп визнає, що швидкого рішення не буде. «Дедлайн немає», — сказав він, фактично відмовившись від своїх попередніх обіцянок завершити війну за «один день».

Натомість Томас Грем, колишній член Ради національної безпеки США, зазначив, що, попри критику, сам факт перемовин став можливим лише після того, як Трамп у лютому 2025-го відновив прямий діалог із Путіним. «Контури остаточного врегулювання видно, навіть якщо обидві сторони рішуче це заперечують», — зауважив він. Проте ключові питання: чи готова Москва до реальних компромісів, чи погодиться на демілітаризовану зону і що саме США готові гарантувати Україні в разі нової агресії — залишаються без відповідей.

➤ Методи КДБ

Своєю чергою Микола Маломуж, колишній голова Служби зовнішньої розвідки (СЗР) України, поділився, що російські спецслужби застосовують проти президента Сполучених Штатів глобальну систему психологічного

впливу, розроблену ще радянською розвідкою. За його словами, зміна риторики Трампа після контактів із Кремлем є результатом системної роботи фахівців з нейролінгвістичного програмування та психологічного тиску.

Генерал наголосив, що підготовка до перемовин зі західними лідерами в Кремлі ґрунтується на глибокому вивченні особистості об'єкта впливу. «Ще Перше головне управління КДБ СРСР відпрацьовувало і нейролінгвістичні форми впливу, і психологічні різні комбінації, і вплив через оточення, і через родичів, і електронним форматом. Є формат навіювання, є формат впливу на маси, на конкретних лідерів, тобто є сотні варіантів дій», — розповів він.

Колишній розвідник пояснив, що російські спецслужби аналізують життєвий шлях лідера, починаючи з моменту народження, аби знайти його приховані страхи: «Умовно, чи боявся він темряви, усе враховується. Бо це закладено в генокод. Путін про це знає, його команда, яка готує перемовини, знає також. Вони на больові місця тиснуть і безпосередньо генерують».

Генерал наголосив, що Путін виходить на діалог уже системно підготовленим командою, де суперкомп'ютери відпрацьовують моделі майбутніх дій і реакцій опонента. Як приклад ефективності такого впливу він назвав різку зміну позиції Трампа щодо України. «Після нашого впливу він на Генеральній Асамблеї Організації Об'єднаних Націй клявся в підтримці України і казав: будемо давати всі типи озбро-

єння, навіть «Томагавки». Аж тут Путін зателефонував через два дні, і глава Білого дому став на бік диктатора. А коли наступного дня зустрічався з президентом України, то вже тиснув щодо здачі територій. Це і є реальний вплив спецслужб», — підсумував екскерівник СЗР.

➤ Ледь помітні успіхи

Проте після зустрічі на Флориді Трамп чітко дав зрозуміти, що не виходить із перемовного процесу, попри свої попередні погрози припинити участь у разі відсутності швидкого прогресу. Важливим сигналом для Києва стало й те, що американський президент цього разу не повторив максималістських вимог Кремля щодо територіальних поступок із боку України. Це виглядало особливо показово з огляду на те, що безпосередньо перед зустріччю із Зеленським Трамп провів телефонну розмову з Путіним — формат, який раніше підтримував українські позиції.

Окремо президент України згадав про компромісну ідею демілітаризованої зони, з якої мають бути відведені як українські, так і російські війська. Найбільш перспективним результатом перемовин Київ вважає готовність Сполучених Штатів продовжувати діалог і залучити європейських лідерів як повноправних учасників наступного раунду. Це може посилити позиції України й зменшити ризик тиску з боку Москви останньої миті.

NYT пише, що присутність європейських військ мала б на меті запобігти майбутнім

вторгненням і контролювати ситуацію на так званій демілітаризованій зоні Донбасу, яку РФ вимагає від України віддати їй без бою. Газета вказала, що жорсткі коментарі Лаврова нагадали про три реалії.

По-перше, Москва досі нічим не поступилася або принаймні офіційно її не просили про це. Дотепер перемовини між Україною та США щодо мирного плану зосереджувалися на тому, на які компроміси готовий піти Зеленський, а також що в обмін на це готові дати США. Путін лише заявляв, що ніколи не поступиться своїм прагненням захопити ще більше української території.

По-друге, попри складність територіальних питань Трамп і Зеленський усе ще обговорюють майбутню частин Східної України та долю найбільшої у Європі атомної електростанції. І довготривалий план стримування РФ від чергового вторгнення є найскладнішим завданням.

По-третє, наполягання з боку господаря Овального кабінету на досягненні стратегічної стабільності з РФ. Це вказано в стратегії національної безпеки США. Задля досягнення такого перезавантаження доведеться скасувати всі економічні санкції проти Москви, відновити торгівлю, звільнити потік російської нафти та газу, а також знову прийняти Росію Заходом.

➤ Тиск і зобов'язання

NYT звернула увагу, що існує делікатне політичне питання, яке сам Трамп, зрештою, буде змушений вирішити в разі укладання мирної угоди між Україною та РФ. Зокрема, мова йде про зобов'язання Сполучених Штатів надати Україні військову допомогу в разі чергового вторгнення РФ.

Наразі деталі гарантій безпеки, що містяться в пропозиції мирної угоди, розробленої спільно делегаціями України та США, залишаються невідомими. Проте заява Зеленського, що вони будуть схожими на ст. 5 НАТО, означатиме величезну зміну в політиці США.

Барак Обама, 44-й президент США, не був готовий піти так далеко,

Міністерство фінансів Сполучених Штатів вилучило зі списку підсанкційних осіб Олександру Бурико, яка раніше обіймала посади старшого віцепрезидента й заступника голови правління державного Сбербанку РФ. Наприкінці 2025-го перелік фізичних осіб, які перебувають під санкціями, оновили, і з нього зникло ім'я ексменеджера найбільшого банку країни-агресора. Бурико опинилася під американськими санкціями в травні 2022 року, коли Вашингтон розширив свій чорний список, додавши до нього вісьмох посадовців Сбербанку. У той час Міністерство фінансів США наголосило, що ці заходи є частиною системної політики, спрямованої на боротьбу з ключовими структурами й особами, які підтримують здатність РФ вести війну проти України.

коли РФ захопила Крим 2014-го. Також згодом Джо Байден не наважився надіслати війська до України в лютому 2022 року, коли сталося повномасштабне російське вторгнення в країну, хоча й надав зброю, боєприпаси та розвіддані Україні.

Тим часом Броніслав Коморовський, колишній президент Польщі, заявив, що зараз на Українучинять потужний тиск, фактично закликаючи Київ до капітуляції. За його словами, 2026 рік може стати поворотним для України. Політик стверджує, що єдиною надією для Києва є Європейський Союз і Велика Британія, які можуть замінити американську підтримку. «Мені здається, що, на жаль, готується форма перемоги Путіна, визнання його успіху в цій війні. Диктатор нарощуватиме свій вплив і підтримку не лише всередині РФ, а й намагатиметься скористатися цими поступками з політичних і територіальних питань, аби продовжити відновлення Російської імперії», — зазначив він і додав, що й Зеленський, і європейські лідери обрали тактику хвалити Трампа за кожної зручної нагоди, незважаючи на дивні заяви американського лідера. Коморовський каже, що ця тактика може бути ефективною, оскільки Заходу поки що вдається «виривати господаря Овального кабінету з обіймів Путіна».

Ми у фіналі серіалу

■ Юрій Луценко

З'явилася фінальна серія «Слуги народу». Подоляк з Офісу президента України, без будь-якого референдуму і гарантій безпеки, оголосив, що Київ готовий вивести свої війська з Донбасу. Для цього кульбіту вистачило лише анонсу дворічних пльовок з будинку приятеля президента Шефіра, співвласника «95-го кварталу». Тепер ми у фіналі. І ця серія називається «Фіаско». На жаль, це логічно.

Бо якщо ти роками нічого не робиш для мобілізації, армія (якій, на відміну від депутатів та державних службовців, так і не зайшлося грошей на підвищення зарплати) хоч і з боями, але відступає. Бо якщо ти роками проводиш пустопорожні «форуми миру», то у вирішальний момент союзники погодяться на припинення вогню за наш кошт. Бо якщо ти роками заплющуваш очі на мародерство свого оточення, десятків міністрів, депутатів, голів адміністрацій, то ніхто не дасть грошей на продовження. Бо якщо вітчизняні виробники зброї працюють не завдяки, а попри державну політику, то на виході отримуємо браковані бронезилети й нелітаючі ракети друзів. Бо якщо ти за 6,5 року так і не втямив, хто відповідає за роботу й захист енергетики, на які списали мільярди, то грошей не буде.

Цей фінал мав би бути, як мовчазний шок в останній дії гоголівського «Ревізора». Але ні, наш Чичиков не мовчатиме. Марафон ще відробить свої незламні 6,5 млрд грн. Партія збанкрутілих слуг іще «потужно» виступить на виборах. Але це фінал. Фініт ля комедія для них і підрахунок утраченого часу, територій для нас.

■ Едвін Бендик

Мирні перемовини щодо закінчення російсько-української війни зайшли туди, куди й можна було очікувати — у глухий кут. На початку грудня 2025 року спеціальних посланців президента Сполучених Штатів Стіва Віткоффа і Джаред Кушнера прийняли в Москві. Усе відбувалося у властивий Путіну спосіб: спершу вони чекали в коридорі, бо російський диктатор у час, заздалегідь визначений для початку перемовин, залякував Європу війною.

Потім, коли Путін нарешті погодився прийняти представників Америки, він п'ять годин водив їх за ніс, демонструючи, якою є незмінна мета Москви у війні проти України. Цю мету можна загортати в різні перемовні формулювання, але суть залишається тією самою: ідеться про усунення «першопричин війни», тобто про повернення України до російської сфери впливу та перегляд розширення західного блоку, найвиразнішим проявом якого стало просування НАТО на схід.

Американцям залишилося лише визнати, що хоч перемовини й були «продуктивними», до миру не стало ближче, ніж тоді, коли Дональд Трамп рік тому розпочинав свої зусилля, розраховуючи на швидкий успіх і визнання у вигляді Нобелівської премії миру.

Не варто сумніватися, що глава Білого дому широко прагне завершення війни в Україні. Однак досі незрозуміло, яким саме він бачить цей мир. Відомо лише те, що президент США очікує від України поступок і прийняття того факту, що мир матиме свою ціну. Якою саме буде ця ціна, і мають визначити перемовини.

Не викликає сумніву, що миру прагнуть і лідери європейських держав. Саме на Європу дедалі більшою мірою лягає відповідальність за допомогу Україні, і водночас зростає усвідомлення: безпека Європи залежить переважно від неї самої. Сполучені Штати, попри те, що залишаються необхідним елементом цієї безпеки, під

Джаред Кушнер і Стів Віткофф у Москві

Ціна миру, вартість поразки

керівництвом Дональда Трампа перестали бути її гарантом і перетворилися радше на фактор непередбачуваності. Настільки, що Європа демонстративно відсувається на другий план у перемовному процесі, який ведуть Сполучені Штати з питань європейської безпеки.

Складно збагнути: це безпосередня мета США чи лише інструмент, покликаний змусити Європейський Союз чіткіше визначитися не тільки в питанні внеску у ведення теперішньої війни, а й у питанні її завершення та формуванні повоєнної системи безпеки?

Без європейської підтримки Україна не змогла б чинити опір російській агресії. Але яка політична мета цієї підтримки? Чи декларація про необхідність збереження українського суверенітету означають також підтримку українського бачення умов припинення бойових дій і справедливого миру? Чи все ж передбачають поступки з боку України в обмін на гарантії безпеки й участь Європи у повоєнній відбудові?

Немає сумнівів, що миру найбільше прагнуть самі українці. Щодня вони платять за війну величезну ціну — убитими, пораненими та зруйнованою інфраструктурою. Водночас українці добре розуміють: ціна поганого миру буде ще вищою.

Опитування громадської думки, проведене агенцією Gradu, засвідчило, що 63 % українців відкидають можливість де-факто визнати російську належність окупованих територій у Донецькій і Луганській облас-

тях; погоджуються на це 29 %. Так само 63 % респондентів не приймають ідеї скорочення Збройних сил України, тоді як 28 % готові до такої умови.

Сценарії завершення війни й моделі повоєнного розвитку, які аналізують експертні середовища, однозначно підтверджують: будь-яка угода, що обмежує суверенітет України або передає її під більший чи менший вплив Москви, неминуче призведе до глибокої соціальної, політичної та економічної кризи.

Наслідки кризи неможливо буде втримати в межах України — вони поширюватимуться на сусідні держави й стануть інструментом російського дестабілізаційного впливу на європейські країни. Це буде ціна, яку заплатять сусіди України за поганій мир, нав'язаний ззовні.

Чи існує бодай якийсь добрий сценарій? Авжеж, існує, стверджують автори маніфесту «Вижити, вистояти, перемогти!». Група українських інтелектуалів, діячів культури та представників громадянського суспільства оприлюднила 1 грудня, у річницю референдуму 1991 року, що засвідчив незалежність України, документ, який нагадує про справжню ставку цієї війни та пропонує оптимальний і реалістичний шлях її завершення.

Автори маніфесту переконані, що Україна й досі може перемогти, попри номінальну перевагу російських сил і дедалі відчутніше виснаження українського суспільства. Це правда,

що повна перемога, яка означала б усунення самої причини війни, тобто крах неоімперської Російської Федерації (РФ), навряд чи можлива в короткі часові межі. Проте можливою залишається перемога, що ґрунтується на досягненні трьох реалістичних цілей.

Першої з цих цілей українці досягають на полі бою, застосовуючи метод стратегічної нейтралізації ворога. Удари, спрямовані на критично важливі цілі, що поєднують технологічні й тактичні інновації, привели до того, що РФ не змогла й досі не може досягти жодної стратегічної мети військовим шляхом. Навпаки — саме українці витіснили Чорноморський флот зі західної частини Чорного моря, відновивши морський шлях для власної зовнішньої торгівлі. Так само вони завдають ударів по російській енергетичній і нафтогазовій інфраструктурі.

Стратегічна нейтралізація не забезпечить Україні стратегічного прориву, однак не дозволяє здійснити такий прорив Кремлю, що фактично приводить до паритету у збройному протистоянні. Це дає змогу реалізувати ще дві цілі, які можуть визначати українську перемогу: збереження суверенітету України та соціально-економічний розвиток, що ґрунтується на демократичному управлінні державою, повазі до верховенства права та приналежності до західноєвропейського ціннісного простору.

Парадоксально, але свідченням українських прагнень і готовності

втілювати їх на практиці стала внутрішня політична криза, у яку Україна потрапила через корупційні скандали. Вона торкнулась найвищих щаблів влади. Проте справа не стала б публічною, якби не мобілізація громадянського суспільства на захист незалежних антикорупційних інституцій. Українське суспільство здатне боронитися, бо має доступ до інформації, яку надають незалежні медіа і яка розкриває навіть найменш зручні для влади факти. Попри війну українцям вдалося вибудувати систему демократичної стійкості, що спирається на силу самостійного й активного громадянського суспільства.

Автори маніфесту, окреслюючи українські прагнення та потенціал, недвозначно дають зрозуміти: залишити Україну в межах «руського міра» внаслідок поганого миру означає тиме поразку не лише для України, а й для всієї Європи. І навпаки — українська перемога стане перемогою Європи та вільного світу. Цю альтернативу варто перекласти на мову конкретики, про яку вже йшлося раніше.

Поразка України означатиме простір для тривалої соціально-політичної кризи, що поширюватиметься на сусідні держави. Альтернатива цьому — допомога Україні в досягненні перемог, що складається з трьох елементів, визначених у маніфесті: підтримки стратегічної нейтралізації РФ на полі бою, гарантій українського суверенітету й інтеграції України до європейського простору добробуту та розвитку.

Третього шляху не існує: послаблення або відмова від будь-якого з трьох окреслених у маніфесті стовпів неминує привести до першого сценарію — тривалої кризи. Якщо така настає, то становитиме для безпеки Польщі й інших європейських держав навіть серйознішу загрозу, ніж ризик прямої збройної конфронтації з РФ. Саме тому війна в Україні є також і війною поляків. І саме тому українська перемога відповідає польським національним інтересам і не може бути заручницею внутрішніх політичних суперечок у самій Польщі.

■ ОЛЕКСАНДР КУЗЬМА

Фундація Українського католицького університету (УКУ) наприкінці минулого року провела в Нью-Йорку свій 22-й щорічний благодійний обід, на якому були присутні 260 гостей і було зібрано більш ніж 500 тис. USD на підтримку УКУ, одного з найпрестижніших закладів вищої освіти України. На відміну від попередніх років, локацію щорічного обіду вперше перенесли з Мангеттена до району Квінз, аби привабити нових жертводавців із Брукліна, Стейтен-Айленда та Лонг-Айленда, а також гостинно прийняти давніх приятелів з Північно-Східної частини Сполучених Штатів.

Програма розпочалася з молитви-благословення о. Івана Тиховича, пароха української католицької церкви Святого Духа в Брукліні. Після цього учасники відомого нью-йоркського танцювального ансамблю «Сизокрилі» під керівництвом Орlando Пагана виконали традиційний український танок «Привіт».

Під час святкової програми офіційно вшанували двох видатних людей, які вже тривалий час щедро підтримують місію УКУ, — Леонарда Мазура, генерального директора компанії Citius Pharmaceuticals, і Євгена Голюка, віце-президента Northwell Medical System. Обидва вельмишановні добродії співпрацювали, щоби передати Україні медичні засоби й ліки на мільйони доларів упродовж першого року повномасштабного російського вторгнення. Д-р Голюка через свою мережу знайомств і контактів постачав для Ме-

Члени Нью-Йоркського комітету і друзі УКУ

У Нью-Йорку зібрали КОШТИ для УКУ

дичної служби Збройних сил України карети швидкої допомоги й інші критично необхідні засоби. За це 2023 року президент України нагородив його орденом «За заслуги».

Аннетта Гевко, виконавча директорка Фондації УКУ, назвала п. Мазура «чемпіоном католицької освіти». Протягом довгого часу він не лише підтримував УКУ, а й урятував у співпраці з місцевими благодійниками від закриття свою колишню West Catholic Preparatory High School, що в передмісті Філадельфії (штат Пенсільванія). Завдяки їхнім спільним зусиллям, школа цілковито відновила свою фінансову платоспроможність і досягла найвищого рівня вступу своїх випускників до коледжів. «Католицька освіта буквально рятує життя, — зазначив п. Мазур, — Ця школа дала молодим людям з бідних центральних районів міста можливість учитися і допомогла їм вибратися з бідності».

У промові з нагоди вручення нагороди він наголосив: «Допомога УКУ є справді критично важливою. Цей заклад

Євген Голюка, Борис Гудзяк і Леонард Мазур

освіти навчає та виховує майбутніх лідерів України і позбавляє країну від ярма комунізму». А д-р Голюка у своєму слові сказав: «Ця нагорода дуже багато для мене означає. Я, як молодий хлопець, виріс у нижній східній частині Нью-Йорка й працював на багатьох роботах, аби вивчитися на медичному факультеті і здобути докторський ступінь». Він закликав присутніх підтримати УКУ як навчальний заклад, що протистоїть російській агресії. «Робіть це особливо зараз, коли темні сили намагаються знищити нашу віру, нашу культуру, нашу мову».

Під час події представники Фондації УКУ відзначили грамотою нового приятеля — Мітчелла Вайса, координатора капеланів поліцейного департаменту міста Нью-Йорка, який допоміг залучити нових гостей і спонсорів на цей благодійний обід. Серед нових гостей були члени Американської асоціації офіцерів морської служби, коаліції «Погляд свободи», Northwell Health Systems та різних католицьких братств і організацій. Пан Вайс був удостоєний спеціальної грамоти, підписаної митрополитом Борисом Гудзяком і високими посадовцями Нью-Йорка.

Після цього Джон Курі, ведучий програми, представив коротке відеопривітання від кардинала Тімоті Долана, який відвідував УКУ 2022-го й публічно висловлював свою підтримку університетові. Відразу після фільму про останні новини та досягнення УКУ відбулася цікава панельна дискусія, модерована п. Гевко за участю владика Бориса, президента УКУ, і Тараса Добка, ректора навчального закладу. Аннетта Гевко попросила їх обох поділитися своїми роздумами про те, що робить університет унікальним у його підході до освіти та суспільного служіння.

Владика Борис згадав травматичну історію України, де лише впродовж XX ст. було вбито понад 15 млн українців у результаті «повторюваних хвиль геноциду». Щоб вилікувати цю глибоку історичну травму й допомогти студентам і викладачам подолати десятиліття радянського гноблення та російського колоніалізму, університет прагне дивитися на кожну особу комплексно, визнаючи її Богом дану

людську гідність. Таку ж думку озвучив і д-р Добко: «Ми прагнемо цілісного розвитку особистості, промовляючи не лише мовою розуму, а й мовою серця».

Ректор Добко підкреслив, що цінності УКУ ґрунтуються на глибокому розумінні студентами того, що існує щось більше, ніж вони самі. «Іх не переслідують страх чи паніка. Вони віддані суспільному служінню та побудові глибоких і змістовних стосунків. Це потужне відчуття спільноти». Митрополит Борис додав, що «студенти УКУ готові до того, що відбувається навколо них. Вони можуть подивитися смерті в очі, і ви можете начисто побачити, як вони живуть — із мужністю і моральною стійкістю».

Пані Гевко подякувала Нью-Йоркському комітету друзів УКУ, який протягом багатьох років працював над тим, щоб щорічний благодійний обід мав великий успіх, збираючи мільйони доларів для УКУ та мобілізуючи багатьох нових друзів для підтримки його місії. Університет налагодив міцні зв'язки з провідними університетами США, у т. ч. з Університетом Нотр-Дам і Вищою школою бізнесу Стенфордського університету.

Фондація УКУ планує кілька важливих подій для збирання коштів 2026-го, починаючи з благодійного вечора в Чикаго (штат Іллінойс) 21 лютого, а потім благодійного бенкету 26 березня в Нейплзі (штат Флорида). Пожертви, зроблені на підтримку Фондації УКУ, не підлягають оподаткуванню. Їх можна зробити у зручний і безпечний спосіб, відвідавши вебсторінку фондації за адресою: www.ucufoundation.org.

■ ДЗВІНКА САГАЙДАК

Український культурний центр «Толока», що в місті Белв'ю (штат Вашингтон), організував 8 січня унікальний музичний вечір «Коляда з бандурою». Концерт має стати частиною великого благодійного різдвяного туру організації BandurArts по Сполучених Штатах. Головна мета заходу — популяризація української

«Коляда з бандурою» у штаті Вашингтон

культурної спадщини та збір коштів на гуманітарні програми для України.

Центральний інструмент вечора — бандура, 65-струнний символ української ідентичності та стійкості. Програма концерту переносить слухачів в атмосферу традиційного українського Різдва, де звучать давні колядки, щедрівки й сучасні святкові аранжування.

До виступу перед публікою запросили відомий сімейний дует професійних музикантів: народного артиста України Остапа Стахіва й талановиту бандуристку Соломію Стахів, доньку артиста.

Організатором туру виступила неприбуткова організація BandurArts, яка займається збереженням кобзарських традицій і мистецькою співпрацею на міжна-

родному рівні. Усі зібрані під час заходу кошти й добровільні пожертви передадуть на безпосередню підтримку України та реалізацію гуманітарних проєктів. Організатори висловлюють вдячність центру «Толока» за партнерство й закликають громаду долучитися, щоб відчутти силу тисячолітньої музики та підтримувати рідну країну в цей святковий час.

Ukrainian Benefit Holiday Concert

8 January
6:00 pm

Ukrainian Cultural Center Toloka
1940 124th Ave NE
Offices A108/109
Bellevue, WA 98005

Solomia Stahiv
Ostep Stahiv
National Artist of Ukraine

■ Надія Пришляк

З кожним роком кількість людей, які готові повернутися в Україну, зменшується, і зараз таке бажання декларує лише третина з тих, хто виїхав. Про це заявив Олексій Антипович (на фото), керівник соціологічної групи «Рейтинг»: «Колись дві третини, а то й більше (були готові повертатися. — Ред.). Але це все зменшувалося і зменшувалося. Навіть з умовної третини готових повернутися до 10 % кажуть, що все ж повернуться, але тільки після війни. А решта або подумав, або не настільки впевнена».

За словами соціолога, відсоток тих, хто реально повернеться, буде дуже незначний. «Якщо ти виїхав із Маріуполя, то куди повертатися? А зараз ти в Німеччині. У тебе відбувається другий етап адаптації, з України на Німеччину, а тепер що, з Німеччини назад в Україну, на нове місце? Нема житла, нема роботи, не влаштовані діти тощо. Це дуже проблематично й масового повернення не буде», — наголосив він.

Близько третини громадян планують повернутися

Експерт прогнозує, що наслідком війни стане демографічна криза в Україні, адже країну очікують такі проблеми, як «провалля з народжуваністю, провалля з руками, які можуть щось робити», а також відбудуватиметься старіння населення.

У нещодавньому інфляційному звіті Національний банк України (НБУ), зокрема, зазначив, що масового повернення українців з-за кордону не варто чекати щонайменше до 2027 року. Найімовірні-

ше, цей процес відбудуватиметься повільними темпами — приблизно по 100 тис. осіб на рік.

На швидкість повернення дуже впливатиме безпекова ситуація в Україні, а також темпи економічного відновлення та умови життя українців у європейських країнах. Навіть у разі завершення активної фази повномасштабної війни високі ризики залишаться вагомим фактором, що стримуватиме міграцію біженців назад до України.

В НБУ вважають, що політика країн Європейського Союзу щодо українців зменшує їхнє бажання швидко повертатися додому. Найімовірніше, навіть після покращення безпекової ситуації частина громадян залишиться за кордоном через стабільніші умови життя та повільне економічне відновлення в Україні. Також у регулятора відмітили, що 2025 року чистий відтік населення становив близько 200 тис. осіб.

Наші діти за кордоном для Батьківщини не втрачені

■ ЛАНА СВІТ

Майже всі діти, які були змушені виїхати з України до Латвії через війну, хочуть повернутися додому. Про це заявила Наталія Урус (на фото), психолог Українського дому в цій країні. «Майже всі діти хочуть в Україну. Вони аж ніяк не втрачені. Їм дуже важко чути про рішення батьків, що ті ніколи не повернуться. Ця травма досі болять», — розповіла вона.

І пояснила, що українські діти мали вдома нормальне дитинство в хороших умовах, однак, покинувши Батьківщину, переживають високий рівень посттравматичного стресового розладу, можуть страждати від мовного бар'єру у спілкуванні з латишами та булінгу з боку росіян. «Росіяни цькували наших дітей через те, що ті українці. Їхні батьки нас не люблять, і діти цим переймаються», — наголосила експерт.

Вона запевнила, що латвійські органи та школи реагували на за-

яви про цькування, які подавали українці: «Зараз цього вже менше. Держава звертає увагу. Реагувала поліція, соціальні органи. Однак залишається певна кількість дітей, які не адаптувалися, і для них це травма».

Наталія Урус закликала батьків відверто розмовляти з дітьми й не боятися звертатися до фахівців у разі змін у їхній поведінці. Зокрема, якщо дитина замкнулася, стала агресивною, не спілкується з однолітками, проводить багато часу онлайн, погано спить чи їсть, не виходить на вулицю, боїться згадувати про війну або її мучать нічні жахи.

Українці стають чинником політики

Українські громади за кордоном дедалі дужче впливають на політичні процеси в країнах проживання, що є критично важливим для захисту інтересів України. Про це заявив Павло Грод, президент СКУ, підсумовуючи результати Форуму українців Східної Європи. «Дуже важливо, щоб наші громади активно об'єднувалися і посилювали підтримку України. Щоб ми стали політичною силою в тих країнах», — наголосив він. За словами провідника, Східна Європа є стратегічно важливим регіоном для України як через значну кількість тимчасово переселених українців, так і через політичну невизначеність у низці країн. Серед них він згадав Угорщину, Словаччину та Чехію. На цьому тлі особливо гострою є проблема російської дезінформації. «Ми бачимо, що там

дуже активно працює російська агентура, російська дезінформація, що намагається створити ворожнечу між українцями та громадянами тих країн, де вони проживають», — сказав Грод.

Водночас він поділився, що йдеться не про створення окремих українських політичних партій за кордоном. Навпаки, закликав українців інтегруватися в наявні політичні сили. «Важливо, щоб українці входили, інтегрували-

ся в політичні партії у своїх країнах, які вже існують», — відмітив президент СКУ, застерігши, що окремі партії можуть «дозволити росіянам створити ще більшу ворожнечу».

Як приклад успішної інтеграції він назвав Канаду, Велику Британію та Австралію, де українці беруть участь у політичному житті незалежно від партійної приналежності і впливають на державну політику.

Пресслужба СКУ

Щороку світ відзначає Різдвяні свята під мелодію «Щедрик» (Carol of the Bells) — усевітнього символу миру, написаного 1914 року українським композитором Миколою Леонтовичем. Сьогодні, поки ця пісня продовжує підносити дух людей у всьому світі, батьківщина композитора залишається під постійними обстрілами. Щоби підкреслити цей контраст, Світовий конгрес українців (СКУ) спільно з проектом Saint Javelin запустили Carol of the Bombs («Щедрик бомб») — приголомшливе переосмислення оригінального твору, створене шляхом інтеграції звуків вибухів і ворожих ударів у мелодію.

Через цей проєкт СКУ представив суворе відображення свята у країні, що перебуває у стані війни, аби закликати людей до життєво важливих жертв і передусім нагадати світові, що Україна все ще бореться за той самий мир, який оспівує ця пісня.

Напередодні святкового сезону 2025 року гуманітарна ситуація в Україні сягнула критичної межі. Хоча українці були сповнені рішучості святкувати, щоби підтримати свій моральний стан і дух, вони робили це на тлі тривалого конфлікту. На сьогодні жодного офіційного припинення вогню не було зафіксовано, а близько 50 % енергетичних потужностей України знищили постійні удари російських варварів. Для мільйонів родин це були холодні, страшні й самотні свята в темряві, оскільки викликання електроенергії у великих містах, як-от Київ, часто тривали до 12—18 годин на добу. «Щоразу, коли лунає «Щедрик», ми хочемо, щоб світ пам'ятав про Україну і її народ, — зазначив Роман Жила, виконавчий директор СКУ. — Ми випустили «Щедрика бомб», аби

СКУ переосмислив «Щедрика»

за той самий мир, який оспівує ця пісня.

пролити світло на сувору реальність наших родин удома і показати, як звучала б ця пісня, якби її випустили сьогодні. Жодна дитина чи дорослий не має проводити Різдво у бомбосховищі, у холоді або в розлуці зі своїми сім'ями. Саме тому закликаємо світові спільно й друзів України допомогти нам полегшити цей тягар і повернути світло нації, що перебуває у темряві».

Цього святкового сезону Світовий конгрес українців попросив про жертви для прямого фінансування: енергетичної стійкості — генераторів, акумуляторних систем та рішень для зруйнованої енергетичної мережі; цивільного захисту — технологій дронів-перехоплювачів для захисту міст від ударів; медицини — засобів тактичної медицини й оснащення для підтримки українських медиків на передовій.

Пресслужба СКУ

■ ОРИСЯ ШИЯН

За кількістю професій Гната Хоткевича можна назвати українським Леонардо да Вінчі ХХ ст. Ніхто не береться за підрахунок тих професій, які випробував на собі. Починав як інженер, але його найбільше знають за літературні твори, театральні здобутки й популяризацію бандури і фольклору. Хоткевич був менеджером усіх подій, які створював сам. Та найважливіше, що його не зупиняли невдачі. Однак каральна радянська система зупинила все: Гнат Хоткевич належить до плеяди митців Розстріляного відродження.

Хлопчик із дитинства був допитливим і здібним, тож, щоби швидше почати вчитися у школі, підробив метрику й став на рік старшим. За успішні оцінки його звільнили від оплати за навчання в Харківському технологічному інституті й надали стипендію 25 крб. На четвертому курсі виношував ідею машини, схожої на танк. А в дипломній роботі розробив власний і перший в царській Росії проєкт дизельного потяга, на 30 років раніше від американського аналога.

Коли за студентські заворушення його на два роки вигнали з інституту, Гнат поїхав до Києва працювати солістом-бандуристом в ансамблі хору Миколи Лисенка. Разом із видатним композитором навіть писав спільні твори. Як бандурист був віртуозом, видав підручник гри на бандурі та заснував Харківську школу. Деякі його композиції тепер уважають народними. Загалом у доробку композитора є близько 600 музичних творів.

Хоткевич був теоретиком народної музики в Україні. Об'їздив усю Слобожанщину і не тіль-

Гнат Хоткевич

Творець дизельного потяга, бандури і гуцульського театру

На відкритті пам'ятника Іванові Котляревському в Полтаві, 1903 рік. Зліва направо: Михайло Коцюбинський, Василь Стефаник, Олена Пчілка, Леся Українка, Михайло Старицький, Гнат Хоткевич, Володимир Самійленко

ки, де грав на бандурі, читав лекції про традиції кобзарства в Україні, організував перші в історії концерти бандуристів. На археологічному з'їзді в Харкові 1920-го зібрав з усієї України кобзарів і лірників. Після концерту у вщерть заповненій залі багато митців і науковців взялися вивчати творчість кобзарів, записували їх на фонографи.

Інженерний розум став у пригоді і в творчій царині. Винахідник сконструював нову модель бандури і розробив гру двома руками. Завод «Трембіта» досі виготовляє цей музичний інструмент за проєктом Гната Хоткевича.

Він створював театри всюди, куди приїжджав: в інституті — студентський, у Деркачах — аматорський селянський, 1903-го в Харкові — перший в Україні робітничий театр. Упро-

довж трьох років цей театр поставив 50 п'єс українською мовою. У селі Красноліллі в Карпатах 1910-го Хоткевич створив перший гуцульський театр, де свою акторську діяльність починав Лесь Курбас. Гуцули були неписьменними, тож учили свої партії на слух. Однак їм не дуже доводилося грати, адже доказували самих себе. Хоткевич писав п'єси, поради з акторської майстерності, наукові праці з театрознавства. А коли зароджувалося кіномистецтво, узявся писати сценарії і зіграв роль кобзаря у фільмі «Назар Стодоля».

Почав літературну творчість у Львові 1897 року: своє перше оповідання «Грузинка» надрукував під псевдонім Галайда в часописі «Зоря». Критики не оцінили його перші твори, як і збірку «Поезія у прозі». Хоч ця новаторська

Кобзарський виступ на XII Археологічному концерті 1902 року

Гуцульський театр, заснований Гнатом Хоткевичем

книжка замість чорного кольору шрифту мала зелений, а початок і завершення текстів там оздобили віньєтками — композиціями з квітів, метеликів, пташок, бджіл, янголят із музичними інструментами і нотними аркушами. Однак 1911-го виходить найкращий твір письменника — романтична повість із гуцульського життя «Камінна душа».

Водночас Хоткевич популяризував українську літературу, заснувавши видавництво «Видано ВСІГуртом», де планував випустити дешеві й доступні книжки для селян. Леся Українка й Ольга Кобилянська вважали принизливим публікуватися у видавництві Хоткевича через непрофесійність. Однак Михайло Коцюбинський підтримав ініціативу й надіслав для продажу 50 примірників своєї книжки «Дорогою ціною».

Гнат Хоткевич експериментував, поєднував стилі, писав у різних жанрах, навіть еротичні новели. Щедро використовував у творах зібраний фольклорний матеріал. У його доробку — близько 300 літературних творів. У 1920-х рр. видав восьми томик своїх творів. Коли радянська влада заборонила йому писати, перекладав світових драматургів — Шекспіра, Мольєра. А ще пробував свої сили в дизайні — створював афіші до подій і обкладинки для своїх книг.

Після революційних подій у Росії Хоткевич 1906-го емігрує «за кордон» — на Галичину, яка тоді належала до Австро-Угорської імперії. Фінансово переїзд підтримала Марія Заньковецька, яка заради цього продала свої коштовності. Відомий фольклорист Володи-

мир Гнатюк порадив Хоткевичу їхати на Гуцульщину.

Активне професійне життя Гната Хоткевича не заважало його особистому життю. Мав трьох жінок і сімох дітей. Першою дружиною була Катерина Рубанович, єврейка з Катеринославщини. Вона відмовилася від своєї заможної родини й охрестилася. Та Катерину не влаштувало бідне життя на Галичині, тож поїхала до Москви й залишила Гнатом трьох маленьких дітей.

Другою неофіційною дружиною Хоткевича стала Катря Гриневичева. У них виник доволі скандальний роман: Катря була заміжня і теж мала трьох дітей. Під тиском порядних галичан, які не схвалювали «вільної любови», пара була змушена повернутися на підросійську Україну. Там у них народився син Володимир, згодом — ректор Харківського університету. 1914 року Катрю як австрійську піддану вислали до Львова, а Гнат залишився вже з чотирма дітьми. Другою офіційною дружиною стала його молодша на 24 роки студентка Платоніда Скрипка, яка народила Хоткевичу ще трьох дітей.

Радянська влада не могла не помітити патріотизму й популяризації української культури в діяльності Хоткевича, тож узялася його переслідувати. Письменника не раз заарештовували, звільняли з роботи, забороняли твори і навіть намагалися вбити, штовхнувши під колеса потяга. Згодом у Харкові НКВС уже не побоявся вбити талановитого українця: Хоткевича назвали «німецьким шпигуном», розстріляли, а його майно конфіскували. Але й це зробили потай: суспільство та рідні письменника думали, що його відправили в Сибір на десять років без права листування.

■ ОКСАНА ГОРНЯТКО

У зверненні Чарльза III взяв участь український хор

Український хор Songs for Ukraine виконав у Вестмінстерському абатстві англійську версію «Щедрика» — Carol of the Bells — після звернення короля Чарльза III. Для цього виступу британський

композитор Саймон Го створив нове аранжування твору. Залучення української колядки стало символічним жестом підтримки України, адже Чарльз III не раз висловлював солідарність з українським народом після повномасштабного вторгнення Росії.

Різдвяне звернення короля, записане у Вестмінстерському абатстві, зосереджувалося на темі єдності, співчуття та сили громади перед викликами часу. У промові монарха містився заклик до тиші та спокою, оскільки «наш світ, здається, обертається все

швидше». Король також процитував слова поета Томаса Еліота про пошук «нерухомої точки обертового світу». Крім того, похвалив «мужність і самопожертву» покоління воєнного часу і його згуртованість, а в етері показали кадри цьогорічних урочистостей, присвяче-

них 80-річчю закінчення Другої світової війни у Європі. «Це цінності, що сформували нашу країну. Коли ми чуємо про розбіжності як у країні, так і за кордоном, ми ніколи не повинні втрачати ці цінності», — сказав король. Під час трансляції продемонстрували

й кадри з українським хором. Як і з членами королівської сім'ї, зокрема принцом Вільямом та принцесою Кейт. Були показані й фотографії принца Джорджа під час його першого візиту до благодійної організації Passage, що допомагає безхатькам, куди поїхав разом зі своїм батьком, принцом Вільямом.

■ Оріся Шиян

У чотирьох залах Археологічного музею Львівського національного університету ім. Івана Франка демонструють еволюцію матеріальної культури людей від початків заселення українських земель до XVII ст. Цю колекцію артефактів у різні часи збирали студенти та викладачі закладу під час літніх польових практик. Ярослав Погоральський, завідувач музею, розповів про найцікавіші експонати й основні археологічні культури, які населяли територію сучасної України. «Наш регіон був заселений від перших людей на території України, із часів раннього палеоліту. І завжди це було доволі насичене заселення, тому що тут сприятливі природні умови, багато ресурсів, торгів і водні шляхи. Нас формували впливи центральноєвропейських культур», — наголосив він.

➤ Мамонти і перші люди

У музеї представлені предмети перших людей раннього палеоліту. Це крем'яні знаряддя та оброблений ріг оленя. Середній і пізній палеоліт демонструють знахідки зі стоянки Молодове біля Дністра на Буковині. Кісткові залишки мамонтів знаходили в кар'єрах — біля озера Задорожного на Миколаївщині, на сірчаніх кар'єрах Яворівщини. «Спершу знаряддя праці були універсальними. Та з кожним наступним століттям чи тисячоліттям вони стають більше спеціалізованими: виробляли окремі знаряддя для тої чи іншої трудової операції. Люди завжди хочуть їсти, із часом мамонтів не стало, тоді стали шукати рішення. Так з'являється землеробство, скотарство, люди винайшли перший штучний матеріал — кераміку», — поділився д-р Погоральський.

Посудина з нотним орнаментом (с. Тадані біля Кам'янки-Бузької) належить до однієї із перших землеробських культур на території України — лінійно-стрічкової кераміки, або дунайської (6 тис. років до Р.Х.). Ці племена просувалися з Балканського півострова вгору по

Бивень, кістки і зуби мамонта

Від мамонта до мечів і прикрас

Античний посуд стародавніх греків

Дунаю, а потім розвернулися вздовж Карпат і зайшли на теперішні українські терени через територію Польщі.

Племена відомої трипільської культури проживали також на території теперішніх Волинської та Львівської областей, де були крайні західні поселення трипільців. Це Голишів під Луцьком, Винники біля Львова й с. Ілів поблизу Стільського заповідника.

«Макові голівки» — посуд, у якому, імовірно, готували опіум — виробляли представники культури лійчасто-го посуду (приблизні ровесники трипільців), чий поселення знайшли біля Винників, Малих Грибовичів, у Зимному біля Володимира, на Високому Замку. Назва культури походить від особливостей верхньої частини посудин у формі зрізаної лійки, знайдені також ручки у вигляді голови баранчика, глиняні сокирки — як культурові речі.

Кам'яні свердлені сокирки належать до культури шнурової кераміки (3000—2350 рр. до Р.Х.), що була поширена від Нідерландів до середнього Дніпра. Її впізнають за типовим орнаментом на посуді, схожим на відбитки мотузки. Ці племена вважаються предками сучасних балтів, германців і слов'ян. Друга її назва — культура бойових сокир, тому що тоді з'являються сокирки з кременю та інших порід

каменю. Кремінь як матеріал довго використовували, його витіснило лише залізо.

➤ Прикраси й особливі поховання

Спіральні браслети — типові знахідки кінця епохи бронзи та початку ранньозалізного віку. У курганному похованні тшинецько-комарівської культури (1600—1200 рр. до Р.Х.) на Рівненщині знайшли також кинджал, який не має прямих аналогів, а ще посуд, шпильку та підвіску. Урни з кістками людей, тіла яких спалили 3 тис. років тому. Цей могильник лужицької культури виявили в с. Млинищі біля Володимира на Волині.

Найвідомішою знахідкою висоцької культури є парне поховання чоловіка та жінки, що експонується у Львівському музеї історії релігії. Ця культура дала дуже багато поховальних пам'яток — як інгумацийних, такі кремаційних. Для таких поховань навмисно створювали мініатюрний посуд, що імітував побутовий. Посуду ранньозалізного віку можна впізнати за проколами під вінцями.

Бронзові фібули — застібки для плащів. Вони були хорошим індикатором часу. Адже мода в усі часи часто змінювалася. Племена культури фракійського с. Яргорові на Тернопільщині скарб брон-

зових речей. Крім фібул, там були браслети, нашивки та бронзові серпи.

Ойнохою для розливання вина знайшли в с. Чижиків біля Львова, коли копали силосну яму в колгоспі та випадково натрапили на поховання. Там ще була бронзова миска і шпори.

Античність у музеї представлена знахідками з Криму. Колись студенти Львівського університету їздили на практику в Керч — досліджувати античний Пантікапей, у Білгород-Дністровському — Тіру, Ольвію на Миколаївщині. У колекції музею зберігають зразки мальованого посуду стародавніх греків, які жили в північному Причорномор'ї. Там є лампадки, у які заливали олію, амфори для перевезення олії та вина кораблями, деякі з них на ручках мають клейма — написи грецькою мовою. Кілік — це спеціалізована посудина для пиття вина з рельєфним орнаментом зі зображенням Діоніса — бога виноробства.

Зламаний меч у похованні воїна пшеворської культури виявили біля Судової Вишні. Культуру відкрив Кароль Гадачек, науковець Львівського університету, на початку XX ст. Крім меча, у могилі були умбони (навершя) від щитів, наконечники списів, які виглядають, як поліровані, через тривалу дію вогню. «Ця культура германська. Германці, які приходили на нашу територію, були

переважно воїнами. І після них залишалися кремаційні поховання зі зброєю. У них є мечі, завжди зламані: уважалося, що коли помирає воїн, помирає і його зброя. Хоча є і простіше пояснення: кремаційна ямка маленька, щоби зброя вмістилася туди, її згинали», — пояснив Ярослав Погоральський.

➤ Переселення народів і зародження слов'ян

Наступна зала переносить відвідувачів у пізноримський час. Черняхівська культура (III—V ст.) була поліетнічною: германці, дакійці, сармати, слов'яни. «Цей період турбулентності у Європі, великого переселення народів. Відповідно, це відобразилося на матеріальній культурі. Позаяк у Карпатах фактично проходив кордон Римської імперії, то й впливи провінційно-римської культури були достатньо потужними. Є посуд провінційно-римський або зроблений за його зразками на гончарному крузі, він якісний, красивий. Паралельно люди користувалися місцевим ліпним простеньким посудом на щодень», — зазначив археолог.

Деякі речі можна вважати імпортованими, хоча їх могли робити і на цих теренах. Приміром, кістяний гребінь, бронзові застібки-фібули. Біля с. Бернашівки Вінницької області зна-

йшли майстерню, у якій виготовляли пальчасті фібули. Археологи знаходять багато формочок, у яких відливали різноманітні прикраси. На Зимнівському слов'янському городищі — глиняні «ложки»-тиглі для розливання металу, бронзові матриці для виготовлення різних нашивних бляшок.

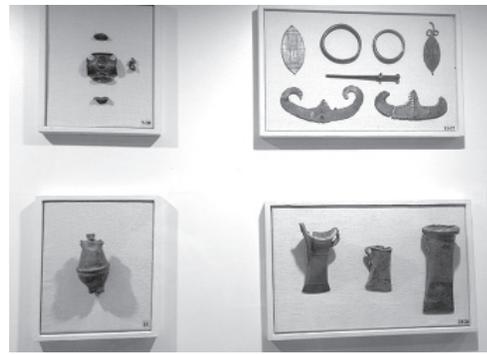
А з V—VII ст. вже починається історія слов'ян, яких візантійці називали «склавинами». «Майже всі слов'янські народи, які нині існують, так чи інакше пішли з території України, північно-західної її частини — Волині, Прип'ятського Полісся. Науковці вивчали багато давніх поховань, знайдених у Центральній Європі, порівнювали їхні ДНК із похованнями з української території. Уважається, що якраз територія Прип'ятського Полісся була в епіцентрі виникнення слов'ян», — розказав науковець.

➤ Скарби княжої доби

«Ці речі типові для Скандинавії. Коли князі Володимир і Ярослав приєднали ці землі до Руської держави, там, вочевидь, стояв княжий гарнізон, який, можливо, частково складався з варягів», — припустив історик. Жорнівський скарб складається з прикрас, виконаних у техніці зерні — гривни, персня, скрапневої підвіски і намиста. У Пліснеську археологи знайшли долівкові плитки церкви зі символом риби, а керамічні рельєфні плитки з Успенського собору княжого Галича прикрашені зображеннями орлів і грифонів. Знахідками княжої доби з Буська є згорток берести — березової кори для писання, пряслице з прокресленими літерами. Прикраси княжої доби — лунниці, скляні браслети, що є ознакою міської культури, хрести-енколпіони, боярський перстень із галкою XIV ст.

Цікавим явищем було пристосування давніх мечів у побуті. Наприклад, у Буську в ямі з посудом XVII ст. знайшли меч XIV—XV ст., але обрізаний. Вочевидь, коли його знайшли, як зброя він був непридатним, тому його обрізали й використовували для господарських потреб, приміром, для нарізання городини.

Зламаний меч із пшеворського поховання

Бронзовий скарб із Тернопільщини

Колишній графський палац

Частування при свічках

Галина Ярема

■ ГАЛИНА ЯРЕМА

Палацові, що втратили більшість своїх скарбів у бурхливі роки XX ст., небайдужі люди дають шанс на друге життя. За 45 км від Львова є гарне містечко Розділ. Знамените споконвіку було тим, що за зеленим парком заховалася від чужого ока пам'ятка архітектури XVIII ст., один з найбільших палаців Галичини — графів Лянцкоронських. Колись він був осередком культурного життя, прикрашений творами мистецтва й оточений розкішним ландшафтним парком. Тепер ця пам'ятка потребує особливої уваги й турботи, аби не втратити того, що залишилося від її величчя минулого.

Палац у Роздолі зводили наприкінці XVIII й перебудовували у XIX ст. Його власниками була шляхетна родина відомих меценатів, політичних діячів та колекціонерів. У часи розквіту палац був не просто помешканням аристократів. Він слугував сховищем унікальної мистецької збірки Кароля Лянцкоронського — археолога, знавця історії та відомого колекціонера. У його колекції були стародавні артефакти, італійські полотна, книги й архіви. Частина спадщини збереглася, тепер розкидана по музеях Європи, однак сам палац утратив більшість своїх скарбів упродовж XX ст.

Особливу гордість маєтку був парк, закладений за класичними принципами англійського ландшафтного мистецтва. Доріжки вели до озер, альтанок, містків і декоративних груп дерев. Тієї краси, яку ще у XVIII ст. заклав граф Лянцкоронський, давно вже нема. Її «вбила» радянська система і байдужість. За радянців у палаці був розташований санаторій «Розділ». Більшість унікальних творів із колекції графа розподілили по музеях колишнього СРСР.

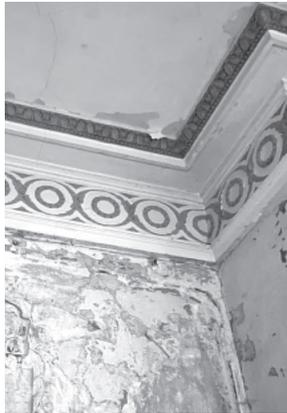
Велич маєтку графа Лянцкоронського

Це був перший крок до знищення пам'ятки архітектури.

Після того, як розпався Радянський Союз, перестав приймати відвідувачів і санаторій «Розділ». Величезний палац із 60 кімнатами, облаштованими з художнім смаком, із величезною бібліотекою на 20 тис. книг, що була розташована на першому поверсі, й античними скульптурами став нікому не потрібним. Борису Возницькому, покійному директору Львівської галереї мистецтв, удалося зберегти деякі музейні цінності. Але сам палац 2004 року за смішну ціну опинився у недбалих приватних руках київської фірми «Мережа відпочинку». Придбавши за безцінь в Укрпрофоздоровниці пам'ятку архітектури, київські махляри начебто планували відкрити палацу друге дихання і облаштувати там музей чи картинну галерею. А поряд збудувати готель. Ремонтно-реставраційні роботи мали розпочати того ж 2004-го. Але не розпочали: списали на формальності — відсутність якихось документів.

Через чотири роки «Мережа відпочинку» буцімто вклала у реконструкцію палацу 500 тис. грн. Таку суму виділили, щоб захистити архітектурну цінність від дощової і талої води, а також відновити електропостачання палацу.

У травні 2013 року в тому, що пам'ятка архітектури XVIII ст. поросла мохом, я переконалася особисто. Побиті сходи з тильного боку позаростали бур'янами. Повибиті вікна обросли павутинням. Фасадний бік будівлі нагадує вхід у палац Потоцьких у Львові з під'їзною заасфальтованою доріжкою. От тільки двері в роз-

Під стелею збереглася ліпнина дільському палаці тоді були зачинені. Перед дверима стояла псяча буда, на якій красувалася табличка «Злий сабака». Однак ніхто палацу не охороняв. Не було ані сторожа, ані того злого пса.

Зізнаюся, була певна, що палац Лянцкоронських не лише потонув у бур'янах, а й у смітті, а цеглу місцеві господарі розібрали на власні потреби. Тому, коли Теодозія-Любов Микитка, директор туристичної фірми «Карпатія-Галичтур», запросила на екскурсію та «на сирник з глінтвейном» у палац Жевуських—Лянцкоронських при свічках у Роздолі, я здивувалася, бо знала, що там суцільна руїна. Не сумнівалася, що палац, найімовірніше, розсипався. Тим паче, що в країні війна, то хто би вкладав кошти у його відновлення. Але я помилялася.

Як з'ясувалося, 2023-го палац Жевуських—Лянцкоронських і низку його історичних споруд продали державному приватизаційному аукціону. Його власником стала українська інвестиційна компанія «Ефі груп». Що встигли працівники компанії зробити за цих два роки, журналісти побачили на власні очі. Звісно, за два роки перетворити руїну на палац зміг би хіба що

Уцілілі двері

чарівник. Але те, що я побачила, справді вразило. Авжеж, у коридорах ще нема килимів і напастованого паркету, бо не так просто все відновити й привести до ладу. Та й шибок у вікнах бракує.

За словами Любови Саварин, яка є і гідом, і виконує обов'язки прораба, івент-менеджера і ще має багато обов'язків у палаці, коли взялися за приведення до ладу палацу, вивезли лише сміття і всілякого непотребу більше як 76 самоскидів!

Багато допомагають волонтери, але й багато роздільців отримали роботу з упорядкування території і відновлення парку та палацу. Про це розповіла Ганна Гаврилів, генеральний директор палацу Жевуських—Лянцкоронських. «Люба Саварин щодня зі Самбора їздить до Роздолу півтори години машиною в один бік, — поділилася вона. — Стільки ж, відповідно, і назад. Але на таких ентузіастах якраз і тримається робота з відновлення палацу».

Ганна Гаврилів, із якою я познайомилася 2000 року (тоді вона прикрасила обкладинку часопису «Життя і жінка» як Micic Summer International, що відбувся на Філіппінах), розказала, що мріяла взятися за відновлення

палацу. Коли виставили палац на аукціон, Ганна з Ігорем Ліскі, головою наглядової ради «Ефі груп», були конкурентами. Так сталося, що на аукціоні переміг Ігор. Але Ганна не могла відступитися від власної мрії і запропонувала свою допомогу у відновленні палацу. «Я — керівник проекту «Палац Розділ», що входить до складу «Ефі груп». Цей проект реалізували вперше в Україні! — провадить Ганна Гаврилів. — Відтак розпочали міжнародний проект «Палац Розділ», що має на меті відродження та функціонування палацово-паркового комплексу Жевуських—Лянцкоронських на засадах економічної ефективності. Він покликаний стати прецедентом ефективних інвестицій у культурну спадщину України, чим надихнути інших інвестувати в історичну нерухомість у малих громадах України».

У межах реалізації цього проекту впродовж 2023—2025 рр. упорядкували та виконали комплексні наукові дослідження будівель і прилеглої території, унаслідок чого виявили збереженість серед офіційно радянських споруд комплексу частини історичного поселення Франкопіль, відновили доступ до пивниць палацового архіву XIX ст., скарбниці, цейхгаузу та господарських приміщень XVIII ст., а також фрагментів оборонних мурил, а на території парку знайшли мережу підземель, що вели від палацу до стратегічних об'єктів міста, і підземний хід від палацу до сусідньої броварні. Нині споруди комплексу перебувають на стадії розробки науково-проектної документації на реставрацію, рекон-

струкцію та пристосування.

За словами Ганни, тепер у Розділ приїжджають студенти й фахівці, які вивчають спадщину та досліджують дерева парку. «Наш парк виявився другим найціннішим на Львівщині за кількістю вікових дерев», — похвалилася вона.

А ще ті, хто вболіває за палац Жевуських—Лянцкоронських, активно використовують гранти, тож удалося запросити на роботу місцевих чоловіків і жінок, які доглядають за парком і допомагають із розчищенням палацу та прилеглих територій. Цей палац став першим об'єктом культурної спадщини, що був презентований на українській конференції з відновлення, яка відбулася в Римі (Італія) у липні 2025 року.

Ми пройшли коридорами і розчищеними від сміття графськими покоями. На жаль, не побачили старовинних комодів і сервантів, полиці яких вгиналися від порцелянових сервізів, не бачили і ліжок з інкрустацією, на яких колись спали представники графського роду. Нічого цього не залишилося. Але завдяки таким ентузіастам, як Ганна Гаврилів, вірю, що палац воскресне і тут іще проведуть бали в залі, яку нам показала Любов Саварин. І частуватимуть усіх неймовірної смакоти роздільським сирником і глінтвейном.

Коли ми втомлені поверталися з екскурсії територією, що прилягає до палацу, Саварин сказала, що на нас чекає сюрприз. Коли знову увійшли в палац, грала легка класична музика, усюди горіли свічки, а на столі чекало частування — домашній сирник, горішки, сирна тарілка, чай і гарячий глінтвейн.

Теодозія-Любов-Микитка роздавала усім сукні часів графа Лянцкоронського, бо ж, за бажанням, можна було одягнутися в цю красу й бодай на кілька хвилин уявити себе представницею графського роду.

■ ВІКТОР СКРИПНИК

Чи можливе відкриття Російською Федерацією (РФ) «другого фронту» проти української держави з боку Придністров'я? Що кажуть про це жителі південних громад, які межують з невизнаною «Придністровською молдавською республікою»?

— Не вірю в те, що два п'яні солдати з Придністров'я можуть розпочати наступ на нашу територію, — каже Василь, житель с. Болгана колишнього Піщанського району.

— Чи можуть запускатися дрони з Придністров'я на нашу територію? — перепитує ще один співрозмовник, Андрій Федик зі с. Велика Кісниця Ямпільської громади. — Якщо раптом таке станеться, у нас є чим відповісти. У відповідь отримають значно більші втрати, ніж від запущених дронів. Насамперед це будуть репутаційні, політичні втрати для Кремля.

➤ Родичі майже не спілкуються

Велика Кісниця і Болган безпосередньо межують із Придністров'ям. Дехто з місцевих має родичів на «тому боці». Один з них — Микола Ганзюк, староста Великої Кісниці.

— Давно не спілкувався з небожем, — ділиться він. — Раніше проживав у місті Кам'янці, це найближчий до нас район Придністров'я. До війни, бувало, розмовляли по телефону. Казав, що планує перебраться у Тирасполь, це їхня так звана столиця. Але зв'язки урвалися».

За словами в'їта, у Придністров'ї є люди, які мають власність у Великій Кісниці. У когось тут хата, хтось отримав земельні паї.

— Наскільки я знаю, до 2023 року в село ще приїжджав дехто, а після того не чув про таких і не бачив їх, — продовжує розмову Ганзюк. — Раніше у нас на Панасовій горі стояв митний пост і прикордонний пункт. Далі дорога пролягала в ПМР. Дістатися було зручно. Із початком великої війни заборонили і проїзд, і піший перехід кордону. Навіть будинки митників і прикордонників прибрали.

Чи можливий удар із Придністров'я?

ПРИДНІСТРОВ'Я (ПМР)

РОСІЙСЬКИЙ АНКЛАВ У МОЛДОВІ

Створено: вересень 1990 року

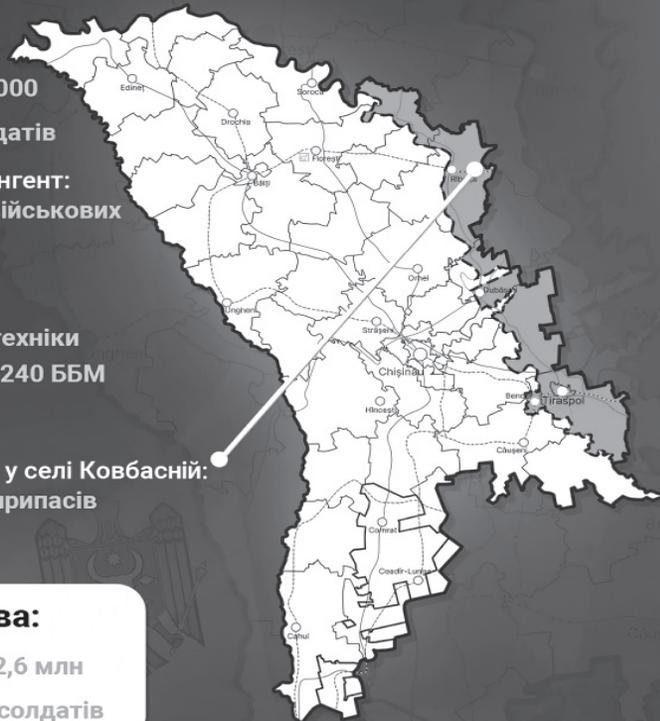
Бойові дії:

Бойові дії між Молдовою та Придністров'ям за участю російських "добровольців" розпочалися і завершилися 1992 року

- Населення: ~500 000
- Армія: ~4000 солдатів
- Російський контингент: ~1500 кадрових військових армії РФ
- Кількість зброї:
 - ~100 од. бронетехніки
 - ~40 танків
 - ~240 ББМ
 - ~40 РСЗВ
- Військовий склад у селі Ковбасній: ~22 000 тонн боєприпасів

Молдова:

- Населення: ~2,6 млн
- Армія: ~5000 солдатів

Главред

Тепер там усе перекопано, укріплено, як кажуть, муха не пролетить. Щоби добратися до нас із Придністров'я, треба їхати через Молдову до с. Отача, там переправитися через міст до Могилева-Подільського, а звідти вже прямувати до нас. Далеко й незручно.

➤ На службу беруть місцевих

Запитую співрозмовника, що він думає про повідомлення, поширені недавно в засобах масової інформації (ЗМІ), щодо активізації військових у ПМР.

Одне з державних ЗМІ писало про це з посиленням на дані Головного управління розвідки Міністерства оборони України.

— Там нема ресурсу для наступу, — впевнений Микола. — Раніше, коли була можливість частіше спілкуватися з придністровцями, вони самі казали, що на службу беруть місцевих. Та і яка там служба? Склади охороняти.

Склади зброї розташовані біля с. Ковбасної. Схоже, зброя там застаріла. Однак є там і танки, і бойові машини, і реактивні системи залпового вогню.

— Коли почалася війна, ми очікували, що з Придністров'я на нас полетять ракети й підуть російські солдати, — розповідає Галина, жителька с. Болгана. — На щастя, цього не сталося. Якимось розмовляли про це з односельцями. Видно, у них нема такої сили, щоб іти в наступ. Бо якби була, то ми б це відчували уже в перші дні війни.

Співрозмовниця згадала, як задовго до бойових дій дехто з місцевих їздив на роботу у Кам'янку чи Рибницю (міста ПМР. — Ред.). Спілкувалися з місцевими. Там проживають

родичі. Тому люди обмінювалися новинами. Знали про те, що російське військо давно втратило свою попередню міць. Ще на початку 1990-х у Придністров'я прибула російська 14-та армія. На той час її командувачем був генерал Лебідь, який раніше воював у Чечні. Тепер від армії залишилася всього жменя солдатів. Та й то переважно місцевих.

➤ Сунуться хіба ДРГ

На початку війни у містах і селах Придністров'я інколи з'являлися листівки. Їх розклеювали в людних місцях. На них були зображені танки Збройних сил України. На підписах можна було прочитати, що українці готуються наступати на Придністров'я, щоб відвоювати територію. Нагадаємо, до 1940 року ця частина теперішньої Молдови перебувала у складі України.

Такі провокації надходять із Москви. Там також не раз говорили, нібито Україна має намір приєднати територію ПМР до своїх земель. У Києві щоразу спростовували такі заяви. При цьому наголошували, що Придністров'я є законною територією Молдови.

Співрозмовники журналістів розмірковують так: якщо хтось звідти і сунеться, то це будуть диверсійно-розвідувальні групи (ДРГ). Масованого наступу не прогнозують, бо знають, що звідти нема кому наступати.

➤ А дрони можуть запускатися?

Кісничанин Андрій Федик, як і дехто з його земляків, до війни мав знайомих у Придністров'ї, спілкувався з ними. Каже, що тепер контакти втрачені. За його словами, ні з ким не спілкується з тієї території.

— Я чув історію, що на тій території нібито з'явилися якісь рухи, але ж там незначна кількість військових, до того ж наш кордон на цій ділянці укріплений, — розмірковує Федик. — Не думаю, що вони наважаться на бойові дії проти нас. Чому? Бо це стане причиною для відповіді. Нашим військовим там на півдня роботи. З їхнім досвідом, технікою, дронами. Якщо вони втратять

той «язичок», ту сіру зону, то це будуть великі репутаційні втрати для Кремля.

— Але ж дрони вони можуть запускатися? Є інформація, що створюють для цього навчальні центри, налагоджують виробництво.

— Дрони виготовити нескладно, це правда, — визнає Андрій. — Але знову ж таки удар дронами — це та сама причина завдати удар у відповідь. Як кажуть у народі, влупити можна жорстко! Запустити ДРГ — теж ризик для них. Тому не думаю, що наважаться.

Чи були факти проникнення на українську територію ДРГ із Придністров'я? На це запитання відповіли у Могилів-Подільському прикордонному загоні. З часу повномасштабного вторгнення росіян таких фактів на ділянці кордону між Придністров'ям і Вінницькою областю не фіксували. До речі, за інформацією Державної прикордонної служби України з відкритих джерел, диверсійно-розвідувальні групи з Придністров'я також не заходили на територію нашої країни, тобто їх не фіксували не тільки на Вінниччині, а й на Одещині, територія якої також межує із самопроголошеною республікою.

➤ Скільки війська і зброї має ПМР?

За інформацією The Military Balance (щорічне видання від Міжнародного інституту стратегічних досліджень у Лондоні), у Придністровському регіоні налічують 1,5 тис. кадрових військових армії РФ, кілька Мі-8 та близько семи ударних Мі-24.

Ще у відкритих джерелах є інформація, що кадрові війська РФ у ПМР мають до 100 одиниць бронетехніки. Крім того, формування самого Придністров'я мають до 40 танків Т-64 і Т-72, до 240 бойових броньованих машин і до 40 реактивних систем залпового вогню.

Такі дані подає Defense Express, провідна українська інформаційно-консалтингова компанія та портал, що спеціалізується на висвітленні новин та аналітики у сфері оборонно-промислового комплексу, військової техніки, озброєнь і політики оборони й безпеки України.

У Мексиці започаткували курс української

■ ДЗВІНКА САГАЙДАК

На базі Національної школи мов, лінгвістики та перекладу Національного автономного університету Мексики (UNAM) провели перше в історії країни заняття з української мови в університетському форматі. Громада українців у Мехіко Casa de Ucrania наголосила, що цей курс став важливим кроком для розвитку академічної та культурної присутності України в Латинській Америці. «Цей крок відкриває Україні шлях до ширшого академічного й культурного діалогу з регіоном», — зазначили в громаді.

UNAM — найбільший університет Латинської Америки, має унікальний вплив на формування гуманітарної та мовної політики Мексики. Поява української мови у його стінах — показник зростання інтересу до України і її культури, а також символ підтримки нашої країни у складний історичний період.

Ознайомчу сесію провела Тетяна Цвик, співзасновниця Casa de Ucrania en Mexico, яка вже вісім років живе в цій країні та займається популяризацією української мови, культури й традицій. За її ініціативи студенти UNAM отримали мож-

ливість познайомитися з українською мовою не лише в академічному, а й у культурному контексті.

Під час заняття студенти дізналися про особливості української, порівнювали її з іншими слов'янськими мовами та вже на першій зустрічі спробували читати українською. Також вони слухали українську пісню «Ніч яка місячна» у виконанні Олександра Пономарьова, аналізуючи звучання і мелодику.

Практична частина передбачала транслітерацію власних імен українською мовою — для багатьох це стало першим знайомством із кирилицею. Завершилося заняття майстер-класом зі створення традиційних українських мотанок.

У Casa de Ucrania en Mexico подякували навчальному закладу за відкритість і підтримку та відзначили, що зацікавленість студентів була настільки високою, що вже наступного семестру університет може відкрити повноцінний системний курс української. Ініціатива може стати першим таким курсом у Мексиці й одним із перших у регіоні. «Це подія, яка має всі підстави стати важливою віхою в історії української присутності в Латинській Америці», — відмітили в громаді.

ДПА для дев'ятих класів

■ ОРИСЯ ШИЯН

З 2028 року випускники 9-х класів проходять державну підсумкову атестацію (ДПА) у формі зовнішнього незалежного оцінювання. Відповідний наказ видало МОН. У травні 2028-го випускники проходять ДПА з української мови і літератури й математики. У наступні роки до переліку предметів планують додати предмети природничої та громадянсько-історичної сфер, а також іноземні мови.

Для державної підсумкової атестації створюють спеціальну

освітню платформу. Завдання для неї працює Український центр оцінювання якості освіти. Уже з 2026-го почнеться апробація завдань і моделі ДПА з української мови й літератури та математики. У цьому візьмуть участь близько 2 тис. випускників середньої школи без спеціальної платформи. Наступного року до апробації вибірково залучать 10 тис. школярів, які тестуватимуть нову платформу. У 2027—2028 рр. таку ж апробацію вибірково проведуть з історичної, громадянської, природничої царин, а також іноземної мови.

Зарплати вчителям підвищили

■ ЛАНА СВІТ

Кабінет Міністрів України (КМУ) анонсував поетапне підвищення заробітної плати для педагогічних працівників. Із січня ц. р. зарплати вчителів зростають на 30 %. Про це повідомила Юлія Свириденко (на фото), прем'єр-міністр України. Вона наголосила, що це рішення спрямоване на підвищення престижу професії вчителя,

зміцнення системи середньої освіти й забезпечення її стабільного функціонування навіть в умовах війни. Адже освіта залишається одним із ключових пріоритетів державної політики.

Фінансове забезпечення цього підвищення закладене в державний бюджет на перші вісім місяців 2026-го Місцеві бюджети отримають освітню субвенцію обсягом 91,8 млрд грн, а ще 21,4 млрд грн перерозподілять для підвищення зарплат без

перевищення загальних витрат бюджету.

Наступною хвилиною зростання зарплат стане вересень ц. р., тоді передбачене додаткове підвищення ще на 20 %. Також уряд забезпечив фінансування доплат педагогам, які працюють у складних умовах. Протягом січня—серпня 2026-го більш ніж 409 тис. учителів отримуватимуть щомісячні доплати, зокрема, 25,5 тис. із них — у прифронтових громадах. На ці цілі в бюдже-

Д О С Л О В А

Із 1 вересня 2027-го всі учні в Україні перейдуть на 12-річну освітню систему. Про це повідомила Надія Кузьмичова, заступник міністра освіти і науки України. Це стосуватиметься всіх школярів незалежно від року вступу до навчального закладу.

ті МОН передбачили 10,37 млрд грн.

Водночас триває оновлення освітніх програм і впровадження сучасних стандартів у рамках реформи «Нової української школи». Як зазначила прем'єр Свириденко, фінансові заходи мають сприяти підвищенню якості освіти в країні. Крім того, КМУ змінив порядок надання субвенцій на облаштування укріплених шкіл. Тепер державне фінансування отримуватимуть об'єкти готовністю від 60 %, що перевищує попередній поріг у 40 %, без додаткових витрат із бюджету.

Розподіл коштів для будівництва нових укріплених шкіл здійснюватиметься залежно від рівня безпеки в регіоні: для територій із дуже високим ризиком передбачили 40 % фінансування, із високим — 35 %, із помірним і задовільним — 25 %. Для останньої категорії частка коштів збільшена з 10 % до 25 %.

МОН верифікувало 55 українських шкіл за кордоном

■ СОФІЯ КАЛИНА

Міністерство освіти і науки (МОН) України верифікувало перші 55 українських суботніх і недільних шкіл за кордоном. «До офіційного переліку увійшли осередки, що відповідають державним вимогам та отримали право реалізувати програму українознавчого компонента для українських дітей у різних країнах світу», — ідеться в повідомленні відомства.

Відтепер держава офіційно визнає освіту, здобуту в суботніх і недільних школах за кордоном, що дає змогу українським закладам освіти зачислити результати навчання дітей, які вчать в таких верифікованих суботніх чи недільних школах.

Проходження верифікації дало змогу більш

УКРАЇНСЬКІ ШКОЛИ ЗА КОРДОНОМ:
верифікували 55 освітніх осередків

ніж 9 тис. дітей навчатися за українознавчим компонентом у локальних суботніх і недільних школах 22 країн світу. Загалом за програмою українознавчого компонента за кордоном навчається понад 21 тис. дітей.

Як пояснили в міністерстві, для того, щоб офіційно визнання результатів позашкільного навчання стало можливим, освітні осередки проходять спеціальну процедуру верифікації комісією МОН і Мініс-

терством закордонних справ. Після верифікації суботня чи недільна школа потрапляє до офіційного переліку, що дає право визнавати здобуті дітьми результати навчання.

Ця верифікація стала лише початком формування мережі, адже процес має безстроковий характер і надалі до нього зможуть долучатися нові освітні осередки з усього світу. Верифікація суботніх і недільних шкіл — це офіційна процедура під-

твердження відповідності освітнього осередку вимогам МОН. Верифікація дає право школі організувати навчання за програмою українознавчого компонента відповідно до українських стандартів і потрібна для того, щоб усі результати навчання, здобуті дітьми в суботніх і недільних школах за кордоном, могли бути офіційно визнані в Україні, а українські школи — продовжувати навчання без повторного тестування чи втрати класу.

Крім того, учителі верифікованих освітніх осередків можуть залучати свій педагогічний стаж для отримання надбавки за вислугу років. До стажу зараховуватимуть викладацьку роботу обсягом не менше ніж 180 годин на рік, підтверджену договором (контрактом) або іншими документами.

Дональд Трамп наказав атакувати ІД у Нігерії

■ Олег Садовий

Американські військові завдали удару по позиціях терористичної організації «Ісламська держава» (ІД) на північному заході Нігерії. «За моїм наказом як головнокомандувача Сполучені Штати завдали потужного і смертоносного удару по терористичній наволочі ІД на північному заході Нігерії, яка протягом багатьох років, а то й століть, жорстоко вби-

вала переважно невинних християн!» — заявив Дональд Трамп. Він зазначив, що раніше попереджав терористів: якщо не припинять вбивати християн, доведеться заплатити. «Під моїм керівництвом наша країна не дозволить радикальному ісламському тероризму процвітати», — додав президент США. Він не повідомив деталей операції, зокрема, кількість жертв серед терористів чи тип озброєння, яким завдавали удару.

Ватикан готує візит Лева XIV до України

■ Юстина Зарваниця

Святий Престол продовжує опрацьовувати можливість приїзду Папи Римського до України. Апостольський нунцій Вісвальдас Кульбокас зазначив, що не виключає візиту Лева XIV (на фото). За його словами, головна мета Ватикану — зробити так, щоб цей візит не став суто протокольним заходом. Понтифік прагне, щоб його присутність мала реальний вплив на ситуацію. «Суть у тому, щоб папа зрозумів, що його візит буде важливим не

лише символічно, але й духовно — для України й усього світу. Ми повинні працювати над досягненням цієї мети. Якщо такої поїздки ще не було, отже, робота ведеться», — наголосив представник Святого Отця.

Проте ключовою перепорою залишається питання безпеки. Однак Ватикан стверджує, що вже розробив організаційний план, який передбачає деталі можливого перебування понтифіка на українській землі.

Водночас Лев XIV, коли вперше відслужив вечірню Різдвяну месу у Ватикані у статусі понтифіка, виступив із

критикою «спотвореної економіки». Під час проповіді він розкритикував економіку, яка, на його думку, «культує ставлення до людини як до продукту чи товару».

А під час урочистостей з нагоди Різдва папа привітав народи світу зі святом, побажавши миру всім, хто страждає від війни, і закликав молитися за народ України. «Особливо молимося за страждений український народ: нехай же вщухне гуркіт зброї, а залучені сторони, підтримані зусиллями міжнародної спільноти, знайдуть відвагу вести щирий, прямий і шанобливий

діалог», — заявив він у різдвяному посланні. Глава Ватикану виголосив святкові побажання десятма мовами. «Благодатного Різдва. Нехай же Христовий мир запанує у ваших серцях і ваших рідинах» — ці слова прозвучали італійською, французькою, англійською, німецькою, іспанською, португальською, арабською та латинською мовами. Лев XIV також побажав благословенних свят польською та китайською.

А для тих, хто страждає в різних країнах, понтифік надіслав фінансову допомогу. Україні він відправив три вантажівки гуманітарної допомоги зі 100 тис. порцій супу швидкого приготування в місцевості, що найбільше постраждали від бойових дій. Папа отримав цю гуманітарну допомогу від корейського виробника, який уже вдруге підтримує гуманітарні ініціативи Святого Престолу. «Така допомога є важливою в контексті, де через обстріли уражена цивільна інфраструктура: достатньо трохи гарячої води, щоб отримати поживний суп. Папа не тільки молиться за мир, але й хоче таким чином бути присутнім у сім'ях, які страждають», — ідеться в повідомленні.

Скільки в Україні церков МП

■ Ірина Коляда

В Україні станом на зараз продовжують функціонувати 7 826 церков Московського патріархату (МП), попри прийнятий закон, що забороняє діяльність релігійних організацій, пов'язаних із Росією. Найчастіше до Православної церкви України (ПЦУ) раніше наверталися релігійні установи з Хмельницької (205), Київської (196) та Вінницької (105) областей. Пік переходів припав на

2023 рік: тоді юрисдикцію змінили 386 громад. 2024-го таких було вже 191, а 2025-го — 157.

Найбільше церков із російським слідом зосереджено на Дніпропетровщині (522), Вінничині (495) та Закарпатті (487). Варто зазначити, що наразі лише 18 релігійних установ із майже 8 тис. відкрито демонструють свої зв'язки. Позаторік таких громад було більше, але три з них приєдналися до ПЦУ, а одна, за даними з реєстрів, припинила свою діяльність.

У Таїланді відбулася служба за обрядом УГКЦ

■ Софія Калина

У церкві Святого Спасителя у Бангкоку відбулася спільна Різдвяна служба, яку організувало Посольство України в Королівстві Таїланд. Ця подія стала знаковою для української громади регіону, адже вперше в історії Таїланду богослужіння провели за обрядами й традиціями Української греко-католицької церкви (УГКЦ).

Захід зібрав до купи українців, які проживають у королівстві, а також численних друзів Укра-

їни. Святкування розпочалося зі вступного слова Віктора Семенова, тимчасового повіреного в справах України в Таїланді. У своїй промові він відзначив важливе значення цієї події, що є важливим кроком у єднанні громади, зберігає українські традиції та дає можливість почуватися як удома, перебуваючи за тисячі кілометрів від рідної Батьківщини.

Окрему увагу під час промови дипломат зосередив на героїзмі українських воїнів. Він ушанував захисників, які боронять Україну від повномасштабного

російського вторгнення, та відзначив непохитне прагнення українського народу до відновлення справедливого миру. Служба Божа продовжилася читанням молитов українською, англійською і тайською мовами.

Завершилася вона спільною молитвою за Україну, теплим спілкуванням громади й куштуванням традиційної святкової кулі. Посольство висловило щиру вдячність усім, хто долучився до організації та проведення цієї історичної для українців Таїланду події.

■ Роман Журба

Національний банк України (НБУ) випустив нову пам'ятну монету, присвячену архистратигу Михаїлу. Монета має номінал 20 грн, але виготовлена із золота 900-ї проби, тираж становить до 10 тис. шт. В НБУ зазначили, що традиційно завершили нумізматичний рік випуском пам'ятної монети, присвяченої архангелу Михаїлу. Під час повномасштабної війни цей образ набув особливої популярності в Україні, зокрема серед військових, оскільки Михаїл вважається заступником тих, хто бореться за справедливість. Саме тому пам'ятну монету, яка вже здобула прихильність українців, випустили в золотому виконанні. На аверсі монети на тлі патерну «малюнок

Золота монета, присвячена архангелу Михаїлу

маскувальний зразок 2014 року», відомого також як «пиксель», або «український піксель», зображений стилізований лавровий вінок, що символізує славу та перемогу. На реверсі на дзеркальному тлі зображений архистратиг Михаїл. Обидві від нього стилізовані силуети воїнів Збройних сил України, гвинтокрили протитанкові іжаки, які композиційно під-

креслюють боротьбу за збереження незалежності. По колу монети розміщено напис: «...за нас і душі праведних, і сила архистратига Михаїла» — рядки з поеми Тараса Шевченка «Гайдамаки».

Реалізація пам'ятної монети в інтернет-магазині нумізматичної продукції НБУ та банками-дистрибуторами розпочнеться вже незабаром.

■ МАРКО СТІХА

Олександр на псевдо Корн (на фото), 57-річний артилерист Окремої президентської бригади ім. Богдана Хмельницького, упевнено тримає в руках пульт керування, а в небі над ним слухняно маневрує новенький безпілотний літальний апарат (БПЛА) Mavic.

Під час проходження строкової служби ще в радянській армії Корн отримав військовий фах артилериста. У перші дні вторгнення опинився у взводі артилерійської розвідки як далекомірник. Але швидко збагнув, що радянські методи в умовах сучасної війни — це «вчорашній день». «Перший Mavic друзі подарували мені ще 2022-го. Спершу сам усього вчився. А вже як второпав, що за цим майбутнє, то пішов на курси», — поділився військовий.

Особливу пристрасть Корн має до швидкісних та маневрових FPV-дронів. Освоїв їх самотужки, а його захоплення перетворилося на пристойну інвестицію у спільну справу:

Міг звільнитися, але навчає побратимів

тепер він має 12 таких БПЛА в особистому «ангарі». «А щоб узяти професійний хет-трик я ще й «літачок» (дрон літакового типу. — Ред.) опанував. На спеціальні курси до Києва їздив. Маю диплом», — похизувався Олександр.

Дізнавшись про такі корисні захоплення чоловіка, командир самохідного артилерійського дивізіону, де той служить, доручив йому навчити побратимів керування «мавіками». «Я не якийсь там спе-

ціальний фахівець із навчання. Що знаю, тим і ділюсь. Мені це подобається. А хлопці бачать таке ставлення, відчувають і самі тягнуться, — розповів військовий. — Складно буває, бо тут своя специфіка і тонкощі. Але потроху всіх навчимо».

Найбільшим бажанням бійця залишається частіше бачити мирничу онуку. Вона з батьками живе в Америці. Там і народилась. Торік він уперше побачив її під час корот-

кої відпустки в Польщі. Корн уже давно міг би звільнитися зі служби через інвалідність дружини, але свідомо залишився у війську. «Я би тоді місця собі не знаходив — усі найкращі хлопці тут, а я на цивільному! Це не мій шлях. Це навіть не про патріотизм. Цей термін взагалі став якимось заїждженим останнім часом. Просто кожен чоловік має бути готовим узяти до рук зброю в разі необхідності. Крапка», — наполіг він.

Грою на саксофоні підтримував евакуаційну колону

■ ОКСАНА ГОРНЯТКО

Володимир Зеленський відзначив державними нагородами 20 дітей. Серед нагороджених є і талановитий саксофоніст Сінезій Горбовський (на фото). Його родина після окупації рідного Генічеська переїхала на Прикарпаття. Там вони відновили

зій став знаменитістю на всю Україну. Хлопчик грав на саксофоні українські мелодії на російському блокпосту. І так підтримував людей, яких добами маринували окупанти.

Нині хлопець продовжує навчання в Київському державному музичному ліцеї ім. Миколи Лисенка і також використовує свій талант у допомозі ЗСУ. Виступає

сімейне виробництво, а також допомагають ЗСУ. Їхній старший син Сіне-

на благодійних заходах і допомагає збирати кошти для військових.

■ Андрій Підкуймуха

Валерій на псевдо Корал — головний сержант мінометної батареї 102-ї бригади територіальної оборони Збройних сил України (ЗСУ). Він родом зі Старокостянтинова на Хмельниччині. Життя чоловіка розділили дві війни. В 1985—1987 рр. служив у Афганістані. У березні 2023-го знову взяв зброю до рук, аби захищати Україну.

У підрозділі Корал виконує будь-яку роботу. Бере на себе відповідальність і не уникає складних завдань. Каже, що робить усе, що потребує батарея: виходить на позиції як командир розрахунку, ремонтує техніку, займається забезпеченням і навчає особовий склад.

Нещодавно борець отримав контузію. Але найважчим для нього став інший епізод. Під час евакуації машина, у якій їхав разом із побратимами, наштовхнулася на міну. Загинув товариш, також ветеран Аф-

Відчув на собі дві війни і продовжує служити

ганістану. Інші військові отримали травми. «Таке не забудеш, — розповідає Корал, — Це було неподалік від Гуляйполя. Авто заїхало, ми завантажилися, проїхали метрів сто тією ж дорогою — і раптом все стало як у сповільненому кадрі, немов уривки фантастичного фільму. Шматки гуми летять вгору, спалах, опік руки, вибух. Я ніби бачив це збоку. Одразу після вибуху вони почули звук FPV-дрона.

Усі встигли сховатися. Побратими, попри власні травми, відкотили авто з тілом полеглого й замаскували його. Це врятувало машину від другого удару.

Корал відчув на собі дві війни, але цінності залишилися ті ж: відповідальність, побратимство, підставити плече, протягнути руку допомоги. І саме такі люди є фундаментом нашої бригади», — ідеться в повідомленні військових.

Кохання у діалізній залі

■ ЗОРЯНА ПАВЛЮК

У Вінницькій обласній лікарні поділилися історією кохання, що зародилося в діалізній залі. Кілька років пацієнтка лікарні Ганна проходила гемодіаліз і чекала на трансплантацію нирки. Саме в діалізній залі вона познайомилася з Василем, який проводив їй процедури. Згодом їх поєднали не лише лікування та професійна підтримка, а й спільний шлях після трансплан-

тації. За словами чоловіка, старша медсестра часто ставила його на чергування до Ганни, «наче якесь відчуття мала».

Ніч на 29 грудня стала вирішальною. «Було пізно, близько 11-ї ночі, коли їй повідомили, що знайшли донорську нирку, — згадує Василь. — Операцію розпочали близько половини першої ночі й завершили вранці. Усе зробили якісно і ми вдячні команді трансплантологів, родичам донора, які дали згоду на пожертву органа».

Ганна розповіла, що трансплантація стала несподіванкою. Вони з родиною якраз проходили обстеження, щоб визначити, хто з її батьків може стати донором. Тому планували все по-іншому. «Якби його не було на зміні тоді, то я б, напевно, відмовилася», — каже вона.

Після трансплантації, за словами жінки, повернулося нормальне життя. Вона вже не прив'язана до лікарні. Не ходить через день на діаліз. Спокійно живе, будує плани. Василь, який щодня бачить пацієнтів на діалізі, пояснив: «Бачу, як люди проводять пів життя в лікарні. Через день діаліз — ні поїхати, ні спокійно працювати не можеш. Із пересадженим органом усе інакше».

Василь вирішив, що напише заяву, аби дати дозвіл на посмертну трансплантацію. Бо розуміє, що пересаджений орган — це шанс. Ганна і Василь одружилися. У лютому вони стануть батьками.

■ ІГОР ЛЕВЕНШТЕЙН

Ігор Турчин — найуспішніший тренер в історії гандболу. Він народився 16 листопада 1936 року в с. Софіївці Новобузького району, який тоді входив до Одеської області, а у вересні 1937-го переїшов до новоствореної Миколаївської області. Того ж року батька перевели на роботу до Народного комісаріату землеробства, тож сім'я переїхала до Києва.

Коли почалась німецько-радянська війна, батько Євдоким пішов на фронт, а Ігор із матір'ю евакуювались на Урал. Після звільнення території України 1944 року старший Турчин повернувся до роботи у своєму наркоматі, а молодший пішов у перший клас.

Починаючи з 1947-го, коли Євдокима Турчина призначили начальником Тернопільського обласного управління сільського господарства, родина кілька разів змінювала місце проживання. Після Тернополя жили у Проскуріві (тепер Хмельницький). Саме тут 1951 року Ігор прилучився до спорту, захопився баскетболом. А 1953-го, коли хлопець закінчив у Проскуріві дев'ять класів, батька перевели до Житомира, де Ігор здобув середню освіту, закінчивши середню школу № 3.

Після закінчення школи Ігор навчався в технікумі плодоовочівництва в с. Крошні під Житомиром. Батько хотів, аби син також працював у сільському господарстві. Тож після технікуму юнак уступав до Житомирського сільськогосподарського інституту, але без успіху. Тоді Турчин згадав про спорт і 1955 року став студентом першого курсу факультету фізичного виховання та спорту Кам'янець-Подільського педагогічного інституту.

1955-го закінчив навчання з червоним дипломом, отримавши фах викладача фізичного виховання та анатомії і фізіології людини. За розподілом його відправили працювати тренером із баскетболу до Києва. Проте вакансій для баскетбольних тренерів тоді не було, і Турчин опинився у київській Дитячо-юнацькій спортивній школі № 2, де вів секції гандболу

та настільного тенісу. Коли тренер починав у гандболі, формат 11 на 11 уже занепадав, а сім на сім ще набирив сили.

➤ Зоряний «Спартак»

Задля комплектування складу жіночої команди Ігор Турчин відвідував київські школи, умовляв учителів фізкультури збирати гандбольні команди й виставляти їх на змагання, де і відбирав талановитих учениць 12—13 років.

У школі № 153 його вибір припав на Зінаїду Столітенко й її подругу Галину Маноху, які склали кістяк майбутнього зіркового клубу «Спартак» (Київ). До 1962 року, коли вони здобули путівку до всесоюзного чемпіонату, команда змагалася в юнацьких міських і республіканських чемпіонатах. Саме 1962-й вважається датою створення клубу.

1963 року «Спартак» виграв першість Києва серед жіночих команд. 1964-го дебютував у чемпіонаті СРСР серед команд класу «А», посівши друге місце, а наступного року, ставши першим, завоював право грати у вищій лізі. У сезоні 1966-го киянки посіли четверте місце.

Важливим чинником стабільних успіхів «Спартака» було те, що Ігор Євдокимович особисто дбав про те, щоб і в майбутньому його команда залишалася молодістю. Він тренував не лише команду майстрів, а й найближчий резерв, і геть юних дівчаток. Робочий день починався з раннього ранку і закінчувався пізно ввечері.

Більша частина життя тренера в буквальному сенсі минала в залі. А вже він чудово тямив, що про завтрашній день треба думати сьогодні. І цим відрізнявся від наставників багатьох клубів, які занехаяли підготовку резерву. А ще Турчин був максималістом, в усьому прагнув лише перемоги, мав гасло «Виграти все». І вмів заражати своєю енергією спортсменок.

1967 року «Спартак» виграв срібні медалі чемпіонату СРСР, 1968-го виборов бронзу. А 1969 року підопічні Турчина набрали однакову кількість балів із московським «Лучем» і в додатковому матчі за титул чемпіонів країни обіграли суперниць із

Найкращий гандбольний тренер світу

Ігор Турчин зі своєю командою

Ігор та Зінаїда Турчини

рахунком 28:20. «Спартак» уперше став чемпіоном СРСР. І потім іще 19 разів поспіль вигравав першості Радянського Союзу (1969—1988). За цей час загалом понад 60 (а точніше — 61) вихованок Ігоря Турчина стали володарками золотих медалей чемпіонатів СРСР.

Також у ці роки «Спартак» 13 разів вигравав Кубок європейських чемпіонів (1970—1973, 1975, 1977, 1979, 1981, 1983, 1985—1988). Команда Турчина стала й першим чемпіоном незалежної України (1992).

➤ На чолі збірної СРСР

Після невдачі у відбіркових матчах чемпіонату світу (ЧС) 1971 року, де радянська жіноча збірна в додатковому матчі поступилася ру-

мункам, було зроблено серйозні організаційні висновки, посилено керівництво команди, у яку прийшло багато талановитих гандболісток, в особному, із київського «Спартака».

Ігор Турчин, старший тренер збірної, зумів створити не лише стрункий і сильний ансамбль, а й зробив значний творчий внесок у тактичну оснащеність команди, надавши їй самобутності й несхожості на поширені тоді схеми ведення гри. У широких колах провідних фахівців світу цю практику назвали «тактикою Турчина», що стало визнанням народження нової школи сучасного гандболу.

У збірній СРСР на базі «Спартака» Турчин одразу ж став давати результат. 1973-го на ЧС в Югославії радянська

команда здобула бронзу — свої перші медалі жіночих мундіалів, які проводили з 1957 року.

1975-го на домашньому мундіалі збірна СРСР стала срібним призером. А за рік на Олімпіаді-1976 у Монреалі, де вперше проводили жіночий турнір у форматі сім на сім, команда Турчина стала чемпіоном. На наступній Олімпіаді-1980 у Москві збірна СРСР повторила успіх. Серед дворазових олімпійських чемпіонок були Людмила Бобрусь, Лариса Карлова, Тетяна Макарець, Зінаїда Турчина, Наталія Шерстюк.

У проміжку між двома переможними Олімпіадами ще були срібні медалі на ЧС 1978 року в Чехословаччині. А 1982-го в Угорщині збірна СРСР уперше в історії стала чемпіоном світу. Всі успіхи — під орудою Ігоря Турчина.

На жаль, Олімпіаду-1984 в Лос-Анджелесі радянська команда пропустила через політичний бойкот. Проте ЧС 1986 року в Нідерландах знову виграла команда Турчина. На Олімпійських іграх 1988-го в Сеулі жіноча збірна СРСР прогнала вирішальний матч господаркам — збірній Південної Кореї (19:21), унаслідок чого посіла всього третє місце. Гандбольне керівництво країни оцінило виступ жіночої команди як невдалий. На Турчина посилався град критики: мовляв, спартаківок у збірній було забагато. До ЧС 1990 року збірну СРСР готував уже новий головний тренер — Олександр Тарасков із краснодарської Кубані (узяти золото).

Ігор Турчин підготував 20 олімпійських чемпіонів (1976, 1980), 18 чемпіонів світу (1982, 1986), 12 призерів Олімпійських ігор (1988, 1992). В 1992—1993 рр. очолював національну збірну незалежної України з гандболу й вивів її у фінал чемпіонату Європи.

➤ Життя в любові та смерть на посту

1965 року Ігор Турчин одружився з однією зі своїх підопічних — Зінаїдою Столітенко, із якою таємно зустрічався. За її спогадами, у тренера тоді була закохана вся команда, і, дізнавшись, що той зробив пропозицію Зінаїді, гравці оголосили їй бойкот, допоки Турчин це не припинив.

Батьки насилу дали згоду на шлюб із чоловіком, старшим за їхню доньку на десять років. Весілля святкували в будинку Зінаїди. 1971-го в них народилася донька Наталія, а 1983 року — син Михайло. Зінаїду Турчину, дворазову олімпійську чемпіонку та дворазову чемпіонку світу, офіційно визнали найкращою гандболісткою світу ХХ ст. Донька Наталія також стала знаною гандболісткою.

Гандбол для прагочка Турчина завжди стояв на першому місці. Під час змагань він був дуже емоційним, проживав із командою кожен епізод, сперечався зі суддями, волав на гравців і міг пристрасно полемізувати з уболівальниками, інколи навіть різними мовами.

Звісно, це дуже негативно впливало на здоров'я тренера, він сам це чудово усвідомлював, але нічого не міг зі собою вдіяти: «Якщо помру, то тільки на тренуванні або гри».

В останні роки життя Ігор Турчин пережив три інфаркти й коронарне шунтування, зроблене в Норвегії. Операцію за 25 тис. USD запропонував оплатити президент норвезького клубу «Феллхаммер», який проводив збори на базі «Спартака», за що Турчин відпрацював його тренером вісім місяців.

Ігор Євдокимович Турчин помер у віці 56 років від серцевого нападу, як і передікав — під час гри. Це сталося 7 листопада 1993 року в Бухаресті (Румунія) у перерві матчу 1/8 фіналу Кубка Європейської федерації гандболу з місцевою командою «Рapid». Матч перенесли, пізніше «Спартак» без Турчина програв 24:25, але вийшов у наступний раунд, оскільки вдома виграв 24:18.

Поховали великого тренера на Берковецькому цвинтарі у Києві. На чолі клубу «Спартак» (Київ) і збірної України його змінила Зінаїда Турчина. На згадку про видатного тренера з 1995-го щороку в Києві проводять міжнародний гандбольний турнір — Кубок Турчина. На фасаді будинку на вул. Лютеранській, 15, де тренер жив в 1980—1993 рр., у листопаді 2002-го встановили меморіальну дошку. 2016 року вул. Василя Блюхера в Києві перейменували на вул. Ігоря Турчина.

Україна оновлює календар щеплень

■ ЗОРЯНА ПАВЛЮК

1 січня ц. р. стали чинними зміни до Національного календаря профілактичних щеплень. Новації передбачають розширення переліку щеплень, нові схеми вакцинації, зміну віку введення вакцин і впровадження комбінованих вакцин.

Основні реалізовані зміни: вакцинація проти вірусу папіломи людини додана до рутинної імунізації, безоплатне щеплення проводиться дівчатам віком 12—13 років; зміна віку введення другого щеплення проти кору, епідемічного паротиту та краснухи з шести на чотири роки для підвищення захисту дітей від епідемії; повний перехід на інактивовану поліомієлітну вакцину відповідно до глобальної стратегії; ширше застосування комбінованих вакцин для зменшення кількості ін'єкцій за один візит; оновлення вікових схем інших щеплень згідно зі сучасними науковими рекомендаціями.

У Міністерстві охорони здоров'я підтверди-

ли готовність регіонів запровадити оновлений календар, наявність необхідної кількості вакцин та підготовку медичного персоналу. Кожне щеплення, передбачене національним календарем, залишиться безоплатним. «Оновлений Національний календар профілактичних щеплень — це крок до більш зручної, безпечної та ефективної вакцинації для кожної родини в Україні», — наголосили у відомстві.

Крім того, відтепер держава забезпечує доступ до таких напрямів підтримки задля здоров'я та відновлення ветеранів: лікування — первинна та паліативна на медична допомога, офтальмологічні послуги, програма «Доступні ліки»; протезування — протези кінцівок, виробі підвищеної функціональності, ремонт протезів і мапа центрів протезування; стоматологія — зуболікування, зубопротезування та перелік клінік на мапі; реабілітація — амбулаторна та стаціонарна, допоміжні засоби реабілітації, а також можливість реабілітації за кордоном.

Чай корисний, а кава — не дуже

■ СНИЖАНА НЕПИЙПИВО

Чай зміцнює кістки літніх жінок, а «передозування» кавою — послаблює. До таких висновків дійшли австралійські вчені після тривалого спостереження за майже 10 тис. жінок віком від 65 років. Для аналізу фахівці з Університету Фліндерса використали дані проекту Study of Osteoporotic Fractures, що містили інформацію про мінеральну щільність кісткової ткани-

ни в ділянці стегна та шийки стегнової кістки — зонах, найбільше пов'язаних із ризиком переломів. Щільність кісток оцінювали за допомогою сучасних методів візуалізації; також упродовж десяти років учасниці проекту повідомляли, скільки кави та чаю вони споживають.

Результати засвідчили, що жінки, які регулярно пили чай, мали дещо вищу загальну щільність кісток стегна порівняно з тими, хто такої звички не мав. Хоча покращення цього

параметру було незначним, воно виявилось статистично значущим. «Навіть невеликі покращення щільності кісток можуть означати менший ризик переломів у масштабах великих груп населення», — пояснили автори дослідження.

А от результати щодо кави виявилися неоднозначними. Помірне споживання — приблизно дві-три філіжанки на день — не спричиняло шкоди. Проте понад п'ять горняток кави щодня вже асоціювалося з ниж-

чою щільністю кісткової тканини, що, на думку дослідників, указує на потенційний негативний вплив великих доз кави на здоров'я кісток.

Цікаво, що жінки з вищим споживанням алкоголю протягом життя виявилися особливо вразливими до негативних ефектів кави. Натомість чай показав помітніші переваги в жінок з ожирінням. Учені пояснили ці відмінності тим, що чай багатий на катехіни — сполуки, які можуть стимулювати формування кісткової тканини й уповільнювати її втрату. А кофеїн, навпаки, може порушувати засвоєння кальцію та кістковий метаболізм, хоча ці ефекти незначні й можуть компенсуватися додаванням молока. А втім, дослідники застерігають від завчасних висновків.

«Наші результати не означають, що потрібно відмовитися від кави чи пити чай літрами. Але вони вказують на те, що помірне споживання чаю може бути одним із простих способів підтримати здоров'я кісток, тоді як надмірне споживання кави може бути не найкращим вибором, особливо для жінок, які вживають алкоголь», — констатували науковці.

Чому шкідлива повна відмова від соли

■ МИКИТА ОБРАЗЦОВ

Результати нещодавнього дослідження показали, що повна відмова від вживання соли може завдавати здоров'ю шкоди. Передусім повна відмова від соли шкідлива пацієнтам зі серцевою недостатністю. Такого висновку дійшли вчені з Університету Сунь Ят-сена, одного з провідних дослідницьких університетів Китаю, розташованого в Гуанчжоу. Вони провели експеримент серед 1 713 пацієнтів зі

серцевою недостатністю у віці 50+. Упродовж трьох років вели за ними спостереження. Пацієнти, які суворо дотримувалися рекомендацій медиків щодо помірної споживання соли або повністю відмовилися від неї, частіше мали клопоти з погіршенням стану здоров'я. Майже 50% учасників експерименту не вживали соли зугалі. У них виникла більша вага й вони частіше опинялися в лікарні з серцевою недостатністю. Особливо явно цей тренд простежувався у віковій групі до 70 років.

■ ЛАРИСА КОЗОВА

Прорив у лікуванні раку

Австралійські дослідники повідомили про перспективний прорив у сфері лікування раку — нова технологія дає змогу вибірково впливати на ракові клітини, залишаючи здорові практично неушкодженими. Команда вчених з Університету RMIT у Мельбурні заявила, що надзвичайно малі металеві частинки — так звані наноточки — можуть розпізнавати та знищувати в організмі людини уражені клітини. За словами науковців, це відкриває нові можливості для створення кращих та щадніших методів терапії.

Наразі дослідження перебуває на ранній стадії: наноточки тестували лише на клітинах, вирощених у лабораторії, без випробувань на тваринах чи людях. Та отримані результати вказують на нову

ефективну стратегію, що використовує вразливість самих ракових клітин. «Ракові клітини вже перебувають у стані підвищеного стресу, порівнюючи зі здоровими. Наші частинки дещо посилюють цей стрес — достатньо, щоб запустити самоушкодження клітин, тоді як здорові з цим легко впораються», — пояснив Баоюе Чжан зі Школи інженерії RMIT.

Наноточки створені з оксиду молібдену — сполуки, отриманої з рідкісного металу молібдену, який широко використовують в електроніці та промисловості. За даними дослідників, незначні зміни в хімічній структурі матеріалу змушують його відлямати реактивні форми кисню. Ці нестабільні молекули пошкоджують ключові клітинні структури, зрештою запускаючи загибель клітини. Саме

цей механізм і дозволяє цілеспрямовано знищувати рак.

Як наголосили науковці, більшість наявних методів лікування онкологічних хвороб пошкоджує не лише пухлини, а й здорові тканини. Тому можливість посилювати внутрішній стрес саме в ракових клітинах може стати основою для значно менш токсичних терапій.

Важливо й те, що наноточки виготовляють не з дорогих або токсичних шкідливих металів на кшталт золота чи срібла, а з доступного металевого оксиду. Це потенційно робить технологію дешевшою та безпечною у виробництві.

Зараз відомо, що під час лабораторних експериментів наноточки продемонстрували високу вибірковість: клітини раку шийки матки знищували втричі швидше, ніж здорові

клітини, упродовж 24 годин. Такого ефекту вдалося досягти завдяки точному налаштуванню складу металу — до нього додавали мікроскопічні кількості водню та амонію. Це змусило частинки виробляти підвищені рівні реактивного кисню, які й запускали апоптоз — природний механізм загибелі пошкоджених клітин.

Австралійська команда продовжує вдосконалювати свою технологію. Наступний етап досліджень передбачає створення ще більш вузько спрямованого механізму, щоб наноточки активували винятково всередині пухлин і ніколи не впливали на здорові тканини. Також учені планують розпочати випробування на тваринах і паралельно працюють над масштабованими методами виробництва, які можуть наблизити технологію до клінічного застосування.

ПРОПОЗИЦІЯ ПРАЦІ

Потрібний муляр, а також помічник муляра на будову в оклицях Clifton, Garfield, Wallington, NJ. Добра зарплата. Розмовляємо англ., пол., укр.

Тел.: 201-655-2127
Мачек

Потрібний працівник на підміну для доставки великих пакетів (бажано, пенсіонер). Телефонувати після 8 год. вечора.

Тел.: 551-482-7040

ПОШУК ПРАЦІ

Даю уроки англійської мови стаціонарно та онлайн.

Тел.: 862-249-6156

Олександр

Даю уроки гри на музичних інструментах – скрипка та піаніно.

Тел.: 862-249-6156

Олександр

ОРЕНДА ЖИТЛА

Здаємо в рент у Філадельфії 2 bedroom apartment в районі вулиць Tomlinson – Bustleton, 2-й поверх, тиха вулиця, близько 2 парковки, магазини, школа, автобусна зупинка.

Тел.: 267-255-6443

Оля

ЗНАЙОМСТВО

Українка, голубоока шатенка, хоче познайомитися з садиноким українцем без шкідливих звичок, у віці 60+, із серйозними намірами. Проживаю у власному будинку в Пенсільванії, недалеко від Нью-Джерзі та Мангеттена.

Тел.: 215-806-0345

Познайомлюся з жінкою віком 35-40 років для дружніх відносин і можливо, створення сім'ї.

Тел.: 862-249-6156

Олександр

ПРОДАЮ

Продаю нові ювелірні вироби Mikimoto за старою ціною, з цінниками: сережки, браслет, перстень, ланцюжки.

Тел.: 973-405-0629

УКРАЇНСЬКОМУ РЕСТОРАНУ В Нью-Джерзі ПОТРІБНИЙ КУХАР,

а також працівник
для миття посуду

Тел.: 973-423-5808

ІМІГРАЦІЙНИЙ
АДВОКАТ

ЮЛІЯ ЄЛІСЕЄВА
JULIA YELISEYEVA, Esq.

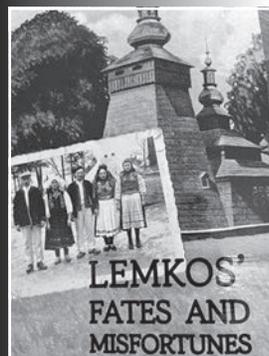
❑ ВСІ ВИДИ
ІМІГРАЦІЙНИХ
ПОСЛУГ

❑ ПЕРША КОНСУЛЬТАЦІЯ
БЕЗКОШТОВНО

☎ 347-462-1244

🏠 76 W Brighton Ave. Ste 211,
Brooklyn, NY 11224

✉ julawny@gmail.com

У ПРОДАЖУ

Книжка про історію Лемківщини в роках 1915 -1948, на основі архівних матеріалів.

LEMKOS' FATES AND MISFORTUNES

Замовляти за тел.:

1-732-432-4928

або через імейл: szere777@msn.com

Подзвоніть або напишіть і ми надамо

БЕЗКОШТОВНО

інформацію як купити і продати
нерухомість у Нью-Йорку

*Потрібна допомога в продажі
нерухомості – телефонуйте, будь ласка*

(347) 612 8834
ivannakhimey@gmail.com
2219 Voorhies Avenue
Brooklyn, NY, 11235

Ivanna KHIMEY

Bright Horizons Realty, Inc
NYS Licensed Real Estate Associate Broker

VARSHAVSKY MONUMENTS
862-219-5344
E-mail: VarshavskyMonuments@gmail.com
1152 Route 10 West, Suite N, Randolph, NJ 07869

ПАМ'ЯТНИКИ — МАВЗОЛЕЇ

Великий вибір граніту

Індивідуальний дизайн

Гравірування на граніті

Керамічні фотографії на пам'ятники

Замовлення, виготовлення і встановлення в штатах NJ/NY/PA

шукаю партнера (США, КАНАДА)

для реалізації дитячої продукції
власного виробництва

фігурки тварин з дерева

✉ dadakacraft@gmail.com
www.etsy.com/shop/dadakacraft

COMMUNITY HEALTH CARE PROVIDERS

is offering several full-time/part time positions, including:

- DSP (Direct Support Professional)
- CPS (Community Participation Services) Staff
- Managers

Requirements:

- Basic English
- Valid documents to work legally in the U.S.

Details:

- Pay starts at \$16/hour for DSP positions.
- CPS and Manager positions available at your higher rate.
- Opportunities for overtime.
- 3 shifts (8 hours each) available.
- All required training will be provided and paid for.

To Apply:

Please send your resume and contact information to:
info@chcproviders.com

ТРАКІНГОВА КОМПАНІЯ

ШУКАЄ ДОСВІДЧЕНОГО

БУХГАЛТЕРА

в Нью-Джерзі для оформлення податків

732-991-0507

БУХГАЛТЕРІЯ УСІ ПОДАТКИ

Inna Earley CPA

973-342-9043

info@earley-tax.com

www.meest-online.com
МІСТ
600 Markley Street,
Port Reading,
NJ 07064
newspaper.usa@meest.com

РОЗМІЩЕННЯ ОГОЛОШЕННЯ
В ОДНОМУ НОМЕРІ
ТИЖНЕВИКА «МІСТ» КОШТУЄ:

Звичайне оголошення – \$ 5
В рамочці (розмір – business card) – \$ 20

Публікуватимуться лише оголошення,
написані розбірливим почерком і вислані
разом з money order або чеком.

ОГОЛОШЕННЯ МОЖНА ПОДАТИ ТЕЛЕФОНОМ АБО ЛИСТОМ

Tel.: 908-937-6342

Робот, що витримує неймовірну спеку

■ Олег Садовий

У штаті Техас студенти й випускники інженерного факультету розробили робота FireBot, який допомагає вогнеборцям під час пожеж. Пристрій витримує температуру до 650 градусів за Цельсієм, що в кілька разів перевищує стійкість спеціальних костюмів пожежників.

FireBot створили розробники стартапу Paradigm Robotics, який заснував інженер Сіддхарт Такур. Ідея з'явилася після трагічної пожежі 13 років тому в Г'юстоні, де загинуло п'ятеро пожежників. Двоє з них були знайомими Такура, що стало для нього поштовхом до створення технології, яка допоможе рятувальникам уникати небезпечних ситуацій.

Перші ескізи FireBot зробив ще в десять років, а згодом тестував саморобні прототипи. Тепер робот важить 136 кг, має 1,2 м завдовжки та виготовлений із вольфраму й титану. Його корпус здатен витримати ви-

сокі температури, агресивні хімікати й навіть часткові обвали будівель.

Сучасна версія FireBot оснащена тепловізійними та звичайними камерами, газовими сенсорами й може передавати відео і дані в реальному часі. Роботом керують дистанційно, що дозволяє рятувальникам бачити ситуацію всередині будівлі, яка палає, не ризикуючи власним життям. За словами Шейна Глейзера, начальника пожежної служби м. Раунд-Рок, FireBot може стати незамінним під час роботи з небезпечними матеріалами. «Наразі FireBot проходить тестування в пожежних службах по всій країні. Його творці сподіваються, що в майбутньому кожна пожежна машина буде оснащена таким помічником, який зробить роботу рятувальників безпечнішою. «Наша мрія — надати кожному пожежнику доступ до одного з цих роботів, щоб на роботі вони могли бути в більшій безпеці» — наголосив Такур.

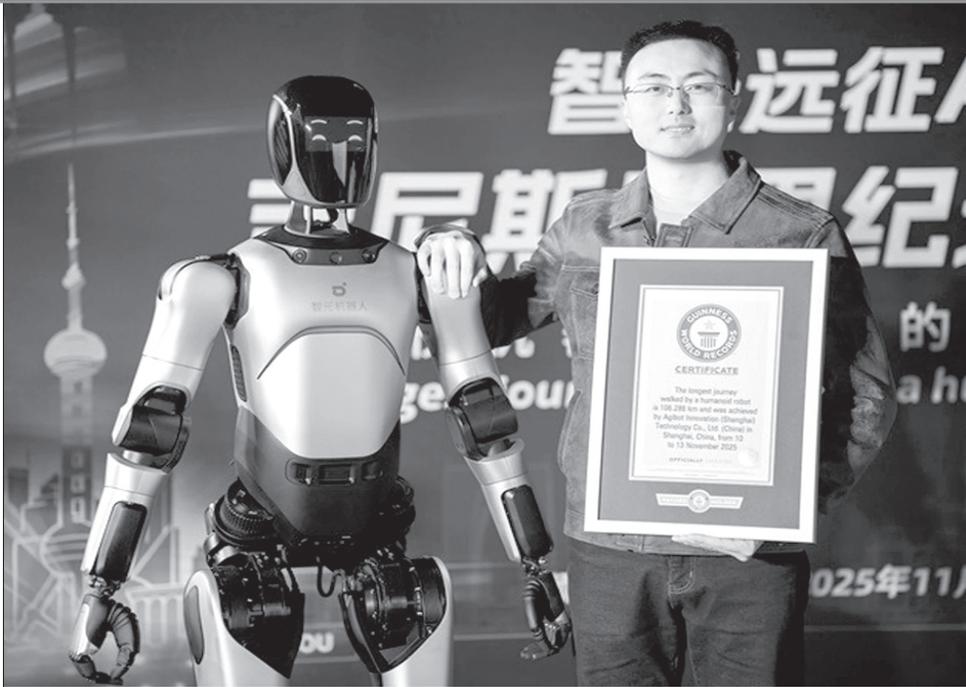

Російський «Роккі» впав під час презентації

■ Василь Нетудихата

У Москві під час технологічної презентації робот російського виробництва упав на сцені під знамениту мелодію з фільму «Роккі». Організатори представили кілька автономних роботів, дозволивши відвідувачам сфотографуватися з ними та «взаємодіяти». Один із роботів мав продемонструвати здатність пере-

суватися самостійно, однак під час виходу на сцену став хитатися, а потім різко впав уперед, розбившись об підлогу. Працівники спробували накрити пошкодженого робота чорною завісою, але це зайняло кілька хвилин, поки глядачі фільмували інцидент. Розробники заявили, що падіння пов'язане з тестовим налаштуванням і що проект поки що перебуває на етапі випробувань.

106 км без зупинки

■ Іван Заторський

Китайський гуманоїдний робот Agibot A2 офіційно встановив рекорд Гіннеса, здолавши 106,29 км без вимкнення. Маршрут пролягав від озера Цзіньцзі в Сучжоу до набережної Бунд у Шанхаї. За три

дні робот офіційно подолав найдовшу дистанцію пішки без жодного перезавантаження, у цьому допомогла система гарячої заміни акумуляторів, що дозволяє підтримувати живлення без зупинки.

У компанії пояснили, що перехід мав продемонструвати стабільність і надійність тех-

нологій. «Пройти від Сучжоу до Шанхая без перерви непросто навіть для людини, але робот упорався», — зазначив Ван Чуанс, старший віцепрезидент AgiBot. За його словами, тест підтвердив витривалість апаратної частини, збалансованість рухів і контроль системи, показавши, що A2 готовий до

реального комерційного застосування.

Agibot A2 — 175-сантиметровий гуманоїд вагою 55 кг, оснащений штучним інтелектом для обробки текстової, голосової та візуальної інформації. Він здатен виконувати й точні маніпуляції, зокрема, протягувати нитку у вушко голки. Під час переходу A2 рухався міськими дорогами й парковими зонами, перетинав мости, шосе та ділянки з різним покриттям. Навігацію забезпечували подвійні GPS-модулі, лідар та інфрачервоні камери, що дозволяло орієнтуватися за мінливого освітлення в міських умовах. Після завершення маршруту робот перебував у цілком робочому стані, отримавши лише природне стирання гумових підштов. У випробуванні використовували звичайний серійний екземпляр без жодних модифікацій. 2025 року компанія випустила понад тисячу таких роботів.

■ Андрій Підкуймуха

Стартап Foundation із Каліфорнії оголосив про амбітні плани з масштабування виробництва гуманоїдних роботів, які можуть використовувати як у промисловості, так і у військових операціях. Компанія зі штаб-квартирою в Сан-Франциско має намір до кінця 2027 року випустити до 50 тис. таких машин.

Ключовим продуктом Foundation є гуманоїд Phantom MK-1 зростом

Армія з 50 тис. військових машин

близько 175 см і вагою до 80 кг. Його від самого початку проектували для виконання завдань підвищеного ризику, зокрема, розвідки, знешкодження вибухових пристроїв і роботи в небезпечних наземних умовах.

Phantom MK-1 покладається переважно на камери, відмовляючись від складних сенсорів на кшталт LiDAR, аби підвищити надійність у складних умовах. Робот оснащений власними циклоїдними привода-

ми, які забезпечують високу силу, тиху роботу та відносну безпечність взаємодії з людьми. Водночас у Foundation наголосили, що робот не буде повністю автономною бойовою системою: рішення про застосування смертоносної сили завжди залишатиметься за оператором-людиною.

Водночас експерти застерігають, що усунення ризику для солдатів може, навпаки, знизити політичні бар'єри для застосування сили. Від-

так озброєні гуманоїдні роботи можуть з'явитися на практиці значно раніше, ніж очікували.

Foundation не планує продавати роботів, натомість пропонуватиме їх в оренду за приблизно 100 тис. USD на рік за одиницю. У компанії вважають, що за рахунок майже безперервної роботи один робот може замінити кілька змін людського персоналу, хоча такі розрахунки наразі ґрунтуються лише на теоретичній продуктивності.

■ Богдан Скаврон

Менший за крупинку соли

Інженери з Університету Пенсільванії та Університету Мічигану створили найменшого у світі програмованого робота, якого ледь можна розгледіти неозброєним оком. Попри свою мікроскопічність, апарат здатен самостійно рухатися, виконувати команди та передавати інформацію.

Розміри мікроскопічного робота — 200 x 300 мкм, а його товщина — усього 50 мкм, тобто він менший навіть за крупинку соли.

При цьому оснащений комп'ютерним процесором, пам'яттю, датчиками температури та сонячними елементами, які генерують енергію на рівні всього 100 нановатів. Головною проблемою винахідників було те, щоб змусити робота рухатися, долаючи опір середовища. Через крихітні розміри навіть рух у воді нагадував намагання людини проштовхнутися крізь густу смолу. Науковці вирішили цю проблему шляхом генерації електричного поля, що створює спрямований потік

молекул навколо тіла робота, змушуючи його рухатися крізь рідину. Ця концепція нагадує перебування в рухомій річці, яку створює сам робот.

Попри свої крихітні розміри пристрій може ідентифікувати вхідні програми та виконувати автономні дії, наприклад, вимірювати температуру навколишнього середовища. Передавання даних відбувається за допомогою своєрідного «танцю», що нагадує складну комунікацію медоносних бджіл. Пристрій здатен працювати місяцями,

отримуючи живлення від зовнішніх світлодіодів через свої мініатюрні сонячні панелі.

Крім одиночної роботи, ці мікророботи можуть синхронізуватися між собою, утворюючи складні рухомі групи, подібні до зграй риб або роїв комах. Зі збільшенням обсягів вбудованої пам'яті та додаванням складніших датчиків такі пристрої зможуть стати «інтелектуальними охоронцями» здоров'я всередині людського тіла. Зокрема, контролюватимуть стан окремих клітин або доправлятимуть ліки в певні ділянки організму.

Гороскоп

➤ Овен (21.03—20.04)

Ви можете добре стартувати, якщо перестанете боятися планувати й записувати витрати, адже це реально працює. Ваше слабке місце — опорно-руховий апарат, особливо спина. Не підіймайте те, що «не підіймається» без шкоди для здоров'я. Тим, хто в парі, варто зменшити суперництво й збільшити спільне планування на рік, тоді атмосфера в оселі помітно потеплішає.

➤ Телець (21.04—21.05)

Вас очікує стабільність, але після свят варто стримувати витрати й повернутися до зваженого фінансового режиму. Зосередьте увагу на травній системі. Після свят вона може давати про себе знати, тому харчуйтеся легше й не зловживайте кавою. Додайте більше води, організм вам буде дуже вдячний. Парам варто знайти одну нову традицію, яку реалізуватимуть разом 2026 року. Це зближить вас краще за будь-які слова.

➤ Близнюки (22.05—21.06)

Скоро можна сподіватися надходження коштів з неочікуваного джерела. Зараз ви на хвилі ідей. Багато геніальних думок, але не всі будуть вигідними для вашого бюджету. Виберіть одну фінансову ціль і працюйте над нею. Концентрація на чомусь одному приведе до успіху, а розосередженість — до втрати грошей. Ваше слабке місце — нервова система. Між закоханими можливі суперечки через побут, але вони швидко минуть, якщо навчитесь спілкуватися спокійніше.

➤ Рак (22.06—23.07)

Вам потрібні раціональні витрати. Але не поспішайте перейматися і тривожитися, адже це не про тотальну економію на всьому, а про здоровий глузд. Можуть з'явитись невеликі, але приємні додаткові прибутки. Зробіть акцент на травленні. Організм після свят любить спокій і зрозумілу їжу. Усім, хто вже перебуває у стосунках, варто підготуватися до того, що зараз настане доволі затишний період. Але намагайтесь не замикатися в собі.

➤ Лев (24.07—23.08)

Зараз сприятливий час для нових фінансових ідей, але не поспішайте інвестувати одразу після святкових емоцій, варто витримати павзу, усе зважити та прийняти обдумане рішення. Зверніть увагу на серцево-судинну систему. Серце має працювати рівно, а не як барабан на вечірці. Ті, хто мають коханих, не драматизуйте. Атмосфера обіцяє бути теплою, але можливі суперечки щодо планів на рік. Розмовляйте спокійно, чесно, не переходьте на емоції.

➤ Діва (24.08—23.09)

Зараз буде особливо продуктивний старт. Перед вами з'являться можливості економити, а ще ви побачите додаткові джерела заробітку. Будьте сміливими, але не забувайте про дипломатію. Зверніть увагу на суглоби та спину, бо може докучати відчуття скутості. Ту, хто в стосунках, погляньте на себе збоку! Вас може потягнути на надмірний контроль, а цього не потрібно. Дайте

Із 8 до 14 січня

коханим трішки простору, і стосунки стануть легшими, простішими, більш ніжними та прозорими.

➤ Терези (24.09—23.10)

Перед вами відкриється шанс трохи заробити, але доведеться втриматися від рішення щось купити, «бо знижки» і так вигідно можна отримати якусь навіть невеличку дрібничку. Зверніть увагу на спину та попереки, бо сидяча робота може дати про себе знати. Для пар хорошою порадою стане менше аналізу, а більше простих побутових турбот разом.

➤ Скорпіон (24.10—22.11)

Вам підкинуть кілька нестандартних способів заробітку, і саме вони можуть дати найкращий результат. Але будьте уважні з великими витратами, адже зараз не час ризикувати, і краще керуватися розумом, ніж емоціями. Важливо підтримувати імунітет, оскільки побуває підвищений ризик сезонних застуд. Тим, хто в парі, може бути дещо складно.

➤ Стрілець (23.11—21.12)

Пам'ятайте, що найкраща інвестиція — у себе і свої знання. Вам доведеться давати лад тому, що відклали протягом минулого року. Гроші надходять стабільно, але й витрати не відстають, тому знайдіть і тримайте баланс. Придивіться до суглобів і колін, бо різка зміна погоди може дати неприємні сигнали. Закоханим піде на користь планування спільних справ на рік. А може, вам буде комфортніше планувати на день, тиждень, місяць. Обирайте самі.

➤ Козеріг (22.12—20.01)

Хоча у вас зараз стабільність, але є легке бажання «переформити життя» через новорічні витрати. Проте треба тримати себе в руках. Тому не купуйте черговий «геніальний органайзер» чи інші абсолютно непотрібні речі. Тоді зможете закрити старі фінансові справи, і це дасть гарний старт на цей рік. Зверніть увагу на суглоби та попереки, адже холод любить їх тестувати. Для тих, хто в парі, треба менше контролю і більше спільних рішень.

➤ Водолій (21.01—19.02)

Гроші поводитимуться як справжні давні друзі — то вони є, то їх немає, і ніхто не пояснює, чому саме. Плануйте витрати, бо імпульсивні покупки після свят змусять тільки тяжко зітхати. Пильнуйте нервову систему. Ви реагуєте на хаос після свят, гостро відчуваючи необхідність в упорядкуванні. Закохані, вам не варто чекати романтики з кіно. Крім вас, її ніхто не створить.

➤ Риби (20.02—20.03)

Вам захочеться вкlastися у щось нове. Але перш ніж прийняти остаточне рішення, подумайте, чи це не ефект «нового початку». Скоро прийде гарна новина щодо роботи або проекту. Пильнуйте шлунково-кишковий тракт. Після свят він чутливий, як художник у період натхнення. Тим, хто має партнера, варто знати, що незабаром їх потягне на тепло й затишок. Проте не варто вдаватися до драм і сцен, коли щось іде не за планом.

Світлана Таланова

Г	Я	Ц	И	Н	И	Д	О	С	Я
Л	Р	С	В	І	Т	Р	Г	В	І
І	А	С	Р	І	П	О	А	І	З
Д	П	Д	Р	І	Т	Т	Р	Т	Н
З	А	С	Л	А	Н	Н	Я	А	Е
С	С	О	Н	О	Р	П	С	Н	Т
О	Х	Р	О	Н	О	С	У	О	Р
Н	Н	О	Т	С	І	П	М	К	О
П	А	С	Т	Е	Р	Н	А	К	Г
Н	А	Т	Н	А	М	І	Л	А	К

Серед літер у клітинках знайдіть указані слова: гар, гортензія, дріт, заслання, Калімантан, одиниця, пар, пастернак, пірс, пістон, пронос, світ, світанок, сон, сум, Тор, Хронос. Запишіть слово, що залишилося.

Відповідь на завдання із № 1: куля.

Снігова баба заввишки з багатоповерхівку

■ ГАННА ЄРМАК

Велетенська снігова баба в китайському Харбіні — складний інженерний об'єкт. Її висота сягає 19 м, що дорівнює висоті стандартного шестиповерхового житлового будинку. Для створення баби використали більше як 3,5 тис. куб. м спеціального машинного снігу. Він щільніший за природний, що дозволяє конструкції тримати форму й витримувати власну вагу без ризику обвалення.

Над скульптурою працювала ціла армія фахівців — більш ніж 150

технічних робітників і 64 професійні скульптори. Попри складність проекту команда вклалася в рекордні 11 днів, працюючи в інтенсивному темпі. Однією з головних особливостей проекту стала його публічність. Увесь процес — від першої купи снігу до фіналь-

них штрихів на капелюсі велетня — транслювали у прямому етері. Тисячі глядачів по всьому світу спостерігали за тим, як порожній майданчик поступово заповнюється сніговими блоками, які згодом перетворювалися на усміхненого зимового персонажа.

■ ЗОРЯНА ПАВЛЮК

Киянину Юрію Кожем'якіну вдалося встановити рекорд завдяки яблуку вагою 1 кг 281 г, вирощеному в приват-

В Україні виростили яблуко-гігант

ному саду. Про це повідомила Лана Ветрова, керівник Національного реєстру рекордів України.

За фахом 63-річний киянин — ветеринарний лікар, а садівництво називає своїм багаторічним захопленням. Рекордний плід з'явився на яблуні французької селекції сорту Jumbo Romme, яку чоловік висадив серед десяти трирічних дерев у власному саду. «Цікаво, що на саджанці під час цвітіння спершу зав'язалося три

плоди, але залишився всього один. Головний козир цього сорту — великі плоди», — зазначила Ветрова.

Яблуко-гігант має обхват 50 см. Щоб гілка дерева витримала, довелось використовувати підв'язки і з усіх боків ставити підпори. «Цей рекорд Юрій Кожем'якін присвятив своєму дідуся Василю Чередниченку та бабусі Тетяні Шуровій, які привили йому з дитинства любов до садівництва», — додала керівник реєстру.